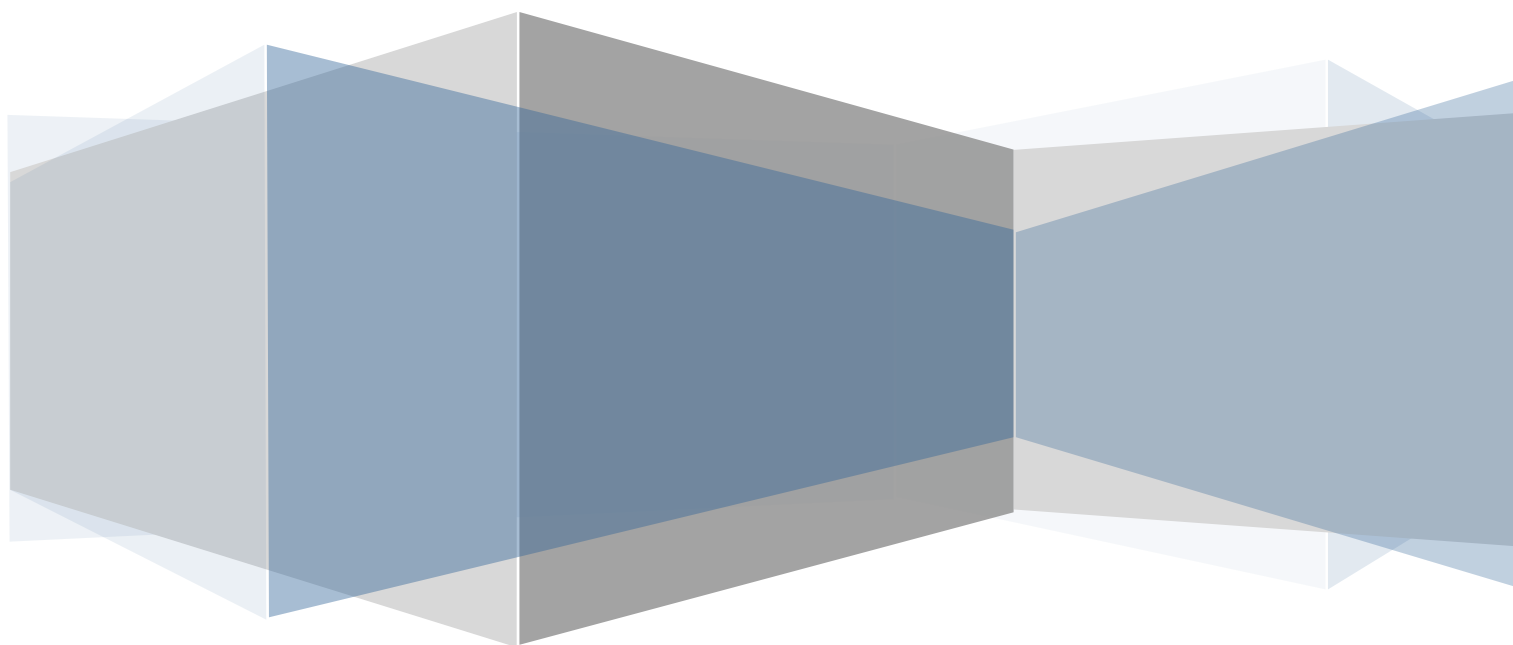

Sprawozdanie z działalności
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Legnicy
w 2023 roku

SPIS TREŚCI

INFORMACJE OGÓLNE	4
BUDŻET	6
KADRA	15
ZAMÓWIENIA PUBLICZNE PRZEPROWADZONE PRZEZ MOPS	17
PRACA SOCJALNA	21
PRACOWNIK SOCJALNY	23
ASYSTENT RODZINY	31
ŚWIADCZENIA WYNIKAJĄCE Z USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	32
ZASIŁEK STAŁY	34
ZASIŁEK OKRESOWY	35
ZASIŁEK CELOWY	35
USŁUGI OPIEKUŃCZE	36
SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE	37
OPIEKUN PRAWNY	37
PROGRAM RZĄDOWY „POSILEK W SZKOLE I W DOMU”	38
PROGRAM „OPIEKA WYTCHNIENIOWA” – EDYCJA 2023	39
PROGRAM „ASYSTENT OSOBY NIEPELNOOSPRAWNEJ”	40
ŚWIADCZENIA OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH	42
POMOC CUDZOZIEMCOM	43
POMOC INSTYTUCJONALNA	44
DOM DZIENNEGO POBYTU I KLUB SENIOR+	47
SCHRONISKO DLA BEZDOMNYCH I DOM SAMOTNEJ MATKI Z DZIECKIEM	49
ŻŁOBKI	51
PIECZA ZASTĘPCZA	53
ZESPÓŁ INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	60
PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY DLA SPRAWCÓW PRZEMOCY W RODZINIE	64
OŚRODEK POMOCY TERAPEUTYCZNEJ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY	65
DODATEK MIESZKANIOWY	70
ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY	73
DODATEK ELEKTRYCZNY	74
REFUNDACJA PODATKU VAT ZA DOSTRACZONE PALIWA GAZOWE	75
ŚWIADCZENIA RODZINNE	76
ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO	78
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA	79
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE	80
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE	80
ŚWIADCZENIA RODZINNE DLA OBYWATELI UKRAINY	84
FUNDUSZ ALIMENTACYJNY	86
PROGRAM „RODZINA 500 PLUS”	89
PROGRAM „ZA ŻYCIEM”	90
PROGRAM „CZYSTE POWIETRZE”	92
ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE NA ZAPEWNIENIE ZAKWATEROWANIA I	

WYŻYWIENIA OBYWATELOM UKRAINY	93
POMOC MATERIALNA O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW.....	94
PODSUMOWANIE.....	95

INFORMACJE OGÓLNE

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy działa na mocy uchwały Miejskiej Rady Narodowej w Legnicy Nr XIV/75/90 z 25 kwietnia 1990 r. w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, stosownie do ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.). Zgodnie z artykułami 17 i 20 ww. ustawy w mieście na prawach powiatu, jakim jest Legnica, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania ośrodka pomocy społecznej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie. Szczegółowe zasady funkcjonowania Ośrodka określają:

- statut Ośrodka nadany uchwałą Nr LVI/460/10 Rady Miejskiej Legnicy z dnia 26 lipca 2010 r. ze zmianami,
- zarządzenie Nr 33/2018 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 14 września 2018 r. w sprawie określenia Regulaminu wynagradzania pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy,
- Regulamin organizacyjny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ustalony zarządzeniem Nr 27/2018 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 16 lipca 2018 r. ze zmianami,
- Regulamin pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ustalony postanowieniem Nr 12/2016 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 21 czerwca 2016 r. ze zmianami,
- zarządzenie Nr 21/2019 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 2 września 2019 r. w sprawie ustalenia instrukcji kancelaryjnej, instrukcji w sprawie zasad i trybu działania składnicy akt oraz jednolitego rzeczowego wykazu akt w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy ze zmianami,
- zarządzenie Nr 16/2010 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 18 marca 2010 r. w sprawie wprowadzenia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy przepisów regulujących gospodarkę finansową ze zmianami.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy jest samorządową jednostką budżetową, nie posiadającą osobowości prawnej, której wydatki pokrywane są częściowo z budżetu państwa, a częściowo ze środków własnych gminy.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej administrował 11 obiektami, w tym 8 obiektów znajdowało się w zarządzie Ośrodka, a 3 obiekty oraz dodatkowo pomieszczenia na II i III piętrze w budynku przy ul. Chojnowskiej 112 wynajmowane były od Zarządu Gospodarki Mieszkaniowej.

Z dniem 31 lipca 2023 r. rozwiązano za porozumieniem stron umowę z ZGM w Legnicy w sprawie użyczenia lokalu przy ul. Rynek 3 w Legnicy. Pracownicy Działu Świadczeń Rodzinnych, którzy wykonywali pracę w tym lokalu zostali przeniesieni do głównej siedziby Ośrodka przy ul. Poselskiej 13.

Ponadto w sierpniu 2023 r. miał miejsce odbiór nowo wybudowanego obiektu przy ul. Przemysłowej 5b w Legnicy, nowej siedziby Domu Samotnej Matki z Dzieckiem. Placówka została otwarta w grudniu 2023 r., a matki z dziećmi zasiedlają pokoje w Domu od stycznia 2024 r.

Od grudnia 2023 r. rozmieszczenie komórek organizacyjnych MOPS w Legnicy wygląda następująco:

- 1) ul. Poselska 13 – budynek administracyjny MOPS, w którym znajdują się:
 - Dział Finansowo-Księgowy,
 - Dział Organizacji i Obsługi Administracyjnej,
 - Dział Świadczeń Rodzinnych,
 - Samodzielna Sekcja Kadr i Szkolenia;
- 2) pomieszczenia przy ul. Chojnowskiej 112:
 - Dział Świadczeń,
 - Dział Pracy Socjalnej,
 - Dział Dodatków Mieszkaniowych;
- 3) ul. Okrzei 9:
 - Zespół ds. Pieczy Zastępczej,
 - Zespół Interwencji Kryzysowej,
 - Ośrodek Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży;
- 4) ul. Korfantego 1: Dom Dziennego Pobytu;
- 5) ul. Moniuszki 9: Klub Senior+;
- 6) ul. Przemysłowa 5: Schronisko dla Bezdomnych;
- 7) ul. Przemysłowa 5b: Dom Samotnej Matki z Dzieckiem;
- 8) ul. Biegunowa 25: Żłobek nr 1;
- 9) ul. Łukasińskiego 5: Żłobek nr 2;
- 10) ul. Anielewicza 10: Żłobek nr 3;
- 11) ul. Księżycowa 14: Żłobek nr 4;
- 12) ul. Krzemieniecka 1: Filia Żłobka nr 3.

BUDŻET

KOSZTY RODZAJOWE DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W LEGNICY W ROKU 2023

L.p	Rozdział	Wyszczególnienie	Wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń	Wydatki rzeczowe	Wydatki inwestycyjne	Remonty	Koszty bezpośrednie	Razem
			4010,4110,4120, 4040,4170, 4710,4780		6050,6060	4270	4220.4230.3110.2320	
1.	85154	Przeciwdziałanie alkoholizmowi					224 499,99	224 499,99
2.	85195	Pozostała działalność - pokrycie kosztów wydania decyzji o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych oraz opłaty za pobyt w zakładzie opiekuńczo-lecznym na terenie powiatu wrocławskiego	59 852,10	84 475,00				144 327,10
3.	85202	Pobyt w domach pomocy społecznej poza miastem					7 912 194,08	7 912 194,08
4.	85203	Ośrodki Wsparcia, Dom Dziennego Pobytu, Schronisko dla Bezdomnych i Punkt Opieki nad Matką i Dzieckiem	2 766 325,18	837 602,36		103 028,01	607 384,95	4 314 340,50
5.	85205	Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	21 900,00				6 984,00	28 884,00
6.	85213	Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej					228 928,90	228 928,90
7.	85214	Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie społeczne - zasiłki celowe i okresowe					2 818 008,70	2 818 008,70
8.	85215	Dodatki mieszkaniowe i energetyczne					3 492 736,94	3 492 736,94
9.	85216	Zasiłki stałe					2 709 553,06	2 709 553,06
10.	85219	Ośrodki pomocy społecznej	12 955 185,76	1 910 123,27	0,00	51 538,72	282 664,79	15 199 512,54

11.	82220	Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej					90 000,00	90 000,00
12.	85228	Usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze					6 533 620,22	6 533 620,22
13.	85230	Pozostała działalność - Program wieloletni "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"					727 077,63	
14.	85231	Pomoc dla cudzoziemców					40 880,00	
15.	85295	Pozostała działalność					59 077,50	
16.	85295	Pozostała działalność - Klub seniora	159 589,30	75 992,09				
17.	85295	Pozostała działalność - Dodatek osłonowy		8,00			400,00	
18.	85295	Pozostała działalność - jednorazowe świadczenie 300 zł - Pomoc Ukrainie	4 074,00	6,00			204 000,00	
19.	85295	Pozostała działalność - Zapewnienie posiłków dla dzieci - Pomoc Ukrainie					9 652,97	
20.	85295	Pozostała działalność - świadczenia społeczne - Pomoc Ukrainie					7 865,97	
21.	85295	Pozostała działalność - świadczenia społeczne - Pomoc Ukrainie					19 543,74	19 543,74
22.	85502	Świadczenia rodzinne - Pomoc Ukrainie	40 472,93	1 740,00			1 608 797,07	1 651 010,00
23.	85295	Pozostała działalność - świadczenie za zakwaterowanie i wyżywienie - Pomoc Ukrainie	36 560,00				5 675 160,00	5 711 720,00
24.	85415	Pomoc materialna dla uczniów - Pomoc Ukrainie					64 489,41	64 489,41
25.	85295	Pozostała działalność - Ewidencja małoletnich		120,00				120,00
26.	85395	Pozostała działalność - Dodatek węglowy	564,10	275,90			42 000,00	42 840,00
27.	85395	Pozostała działalność - Dodatek energetyczny	13 080,00	20,00			655 000,00	668 100,00
28.	85395	Pozostała działalność - Dodatek VAT do paliw gazowych		905,89			45 294,72	46 200,61

29.	85295	Pozostała działalność - Korpus wsparcia seniorów	24 762,00					24 762,00
30.	85415	Pomoc materialna dla uczniów					658 197,17	658 197,17
31.	85502	Świadczenia wychowawcze		5 529,00			184 326,19	189 855,19
32.	85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1 557 651,60	295 244,02		3 009,81	31 253 513,16	33 109 418,59
33.	85502	Świadczenia rodzinne, świadczenie " Za życiem"		742,00			24 000,00	24 742,00
34.	85504	Wspieranie rodziny - Ośrodek Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży	734 096,82	212 687,52		25 251,27		972 035,61
35.	85504	Wspieranie rodziny - Asystent rodziny	423 030,21	19 448,19				442 478,40
36.	85508	Rodziny zastępcze	705 998,30	16 590,82			3 313 539,52	4 036 128,64
37.	85508	Rodziny zastępcze - cudzoziemcy					17 577,57	17 577,57
38.	85508	Rodziny zastępcze - zadania realizowane w drodze umów lub porozumień					357 344,00	357 344,00
39.	85510	Usamodzielnianie wychowanków					100 960,10	100 960,10
40.	85510	Pobyty dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza miastem					1 117 449,67	1 117 449,67
41.	85513	Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów					660 874,98	660 874,98
42.	85516	Żłobki	7 874 513,60	1 243 194,49		32 682,88	481 504,00	9 631 894,97
Razem			27 377 655,90	4 704 704,55	0,00	215 510,69	72 235 101,00	104 532 972,14

WYKONANIE PLANU WYDATKÓW MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W LEGNICY ZA 2023 ROK

L.p.	Rozdział	Wyszczególnienie	Plan na 2023 rok (zł)	Wykonanie planu (zł)	Wykonanie planu (%)	Udział środków gminy (%)	Udział środków z budżetu państwa (%)	Przyczyny niewykonania planu (zł)
1.	85154	Przeciwdziałanie alkoholizmowi	224 500,00	224 499,99	100,00	100,00		Niewykorzystana kwota w wysokości 0,01 zł została zwrócona 29.12.2023 r. na konto UM Legnica.
2.	85195	Pozostała działalność - pokrycie kosztów wydania decyzji na świadczenia zdrowotne finansowanych ze środków publicznych oraz opłaty za pobyt w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym	144 327,50	144 327,10	100,00	49,73	50,27	Niewykorzystana kwota w wysokości 0,40 zł została zwrócona 29.12.2023 r. na konto UM Legnica.
3.	85202	Pobyt w domach pomocy społecznej poza miastem	7 912 194,08	7 912 194,08	100,00	100,00		Plan wykonany w 100 %.
4.	85203	Ośrodki Wsparcia: Dom Dziennego Pobytu, Schronisko dla Bezdomnych i Punkt Opieki nad Matką i Dzieckiem	4 277 591,97	4 277 590,35	100,00	100,00		Niewykorzystana kwota w wysokości 1,62 zł - dotycząca rozliczenia inwestycji- została zwrócona 29.12.2023 r. na konto UM Legnica.
5.	85203	Ośrodki Wsparcia: Dom Samotnej Matki z Dzieckiem	164 290,00	36 750,15	22,37	100,00		Placówka rozpoczęła działalność w grudniu, a nie jak wstępnie planowano we wrześniu 2023 r. Niewykorzystane środki w kwocie 127 539,85 zł zostały zwrócone 29.12.2023 r. na rachunek UM Legnica.
6.	85205	Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	28 900,00	28 884,00	99,94	34,55	65,45	Niewykorzystana kwota w wysokości 16,00 zł została zwrócona 29.12.2023 r. na konto UM Legnica.
7.	85213	Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	237 182,39	228 928,90	96,52		100,00	Składki opłacono za wszystkie osoby uprawnione do objęcia pomocy w tej formie. Środki w wysokości 8 253,49 zł (§ 2030) zostały zwrócone 29.12.2023 r. na konto UM Legnica
8.	85214	Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie społeczne: - zasiłki celowe - zasiłki okresowe	2 851 315,99	2 818 008,70	98,83	47,77	52,23	Na niewykonanie planu wpłynęło zmniejszenie liczby osób korzystających z takiej formy pomocy, wysokość zasiłku uzależniona jest od wysokości dochodu. Środki w wysokości 33 307,29 zł - dotacja celowa gmina- zostały zwrócone 29.12.2023 r. na konto UM Legnica

9.	85215	Dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne	3 492 736,94	3 492 736,94	100,00	100,00	0,00	Plan wykonany w 100 %.
10.	85216	Zasiłki stałe	2 766 000,00	2 709 553,06	97,96		100,00	Środki w kwocie 56 446,94 zł zostały zwrócone 29.12.2023 r. na konto UM Legnica. Świadczenie zostało wypłacone wszystkim osobom uprawnionym.
11.	85219	Ośrodek Pomocy Społecznej	15 207 627,78	15 199 512,54	99,95	83,36	16,64	Niewykorzystane środki w kwocie 20,00 zł- rozliczenie inwestycji zostały zwrócone 29.12.2023 r. na konto UM Legnica. Kwota zwrotu 8 095,24 zł dotyczy wypłaty wynagrodzenia dla opiekuna prawnego za sprawowanie opieki.
12.	85220	Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	90 000,00	90 000,00	100,00	100,00	0,00	Plan wykonany w 100 %.
13.	85228	Usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze	6 538 837,22	6 533 620,22	99,92	92,27	7,73	Niewykorzystane środki w kwocie 5 217,00 zł (specjalistyczne usługi opiekuńcze) zostały zwrócone 29.12.2023 r. na konto UM Legnica.
14.	85230	Program wieloletni "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	727 077,63	727 077,63	100,00	45,27	54,73	Plan wykonany w 100 %.
15.	85231	Pomoc dla cudzoziemców	41 480,00	40 880,00	98,55		100,00	Środki w kwocie 600,00 zł zostały zwrócone 29.12.2023 r. na konto UM Legnica. Świadczenie zostało wypłacone wszystkim osobom uprawnionym.
16.	85295	Pozostała działalność - ewidencja małoletnich UA	120,00	120,00	100,00		100,00	Plan wykonany w 100 %.
17.	85295	Pozostała działalność - prace społecznie użyteczne	61 540,00	59 077,50	96,00	100,00		Niewykorzystane środki w kwocie 2 462,50 zł zostały zwrócone 29.12.2023 r. na rachunek UM Legnica.
18.	85295	Pozostała działalność - Klub seniora	235 581,39	235 581,39	100,00	100,00		Plan wykonany w 100 %.
19.	85295	Pozostała działalność - Dodatek osłonowy	408,00	408,00	100,00		100,00	Plan wykonany w 100 %.
20.	85295	Pozostała działalność - Jednorazowe świadczenie 300 zł - pomoc obywatelom Ukrainy	216 648,00	208 080,00	96,05		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom, które o takie świadczenie się ubiegały.
21.	85295	Pozostała działalność - Zapewnienie posiłku dla dzieci - pomoc obywatelom Ukrainy	10 313,00	9 652,97	93,60		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom, które o takie świadczenie się ubiegały.

22.	85295	Pozostała działalność - świadczenia społeczne - pomoc obywatelom Ukrainy	19 543,74	19 543,74	100,00		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom, które o takie świadczenie się ubiegały.
23.	85295	Pozostała działalność - świadczenia za zakwaterowanie i wyżywienie - pomoc obywatelom Ukrainy	5 711 720,00	5 711 720,00	100,00		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom, które o takie świadczenie się ubiegały.
24.	85295	Pomoc materialna dla uczniów - pomoc obywatelom Ukrainy	162 803,00	64 489,41	39,61		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom, które o takie świadczenie się ubiegały.
25.	85295	Pozostała działalność - świadczenia społeczne - pomoc obywatelom Ukrainy	7 865,97	7 865,97	100,00		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom, które o takie świadczenie się ubiegały.
29.	85395	Pozostała działalność - Dodatek węglowy	113 220,00	42 840,00	37,84		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom, które o takie świadczenie się ubiegały oraz spełniały wszystkie kryteria poprawności złożenia wniosku.
27.	85395	Pozostała działalność - Dodatek energetyczny dla gospodarstw domowych	699 210,00	668 100,00	95,55		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom, które o takie świadczenie się ubiegały.
28.	85395	Pozostała działalność - Refundacja podatku VAT od paliw gazowych	46 224,85	46 200,61	99,95		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom, które o takie świadczenie się ubiegały.
29.	85295	Pozostała działalność - Korpus wsparcia seniorów	24 762,00	24 762,00	100,00	30,13	69,87	Pomocą zostały objęte wszystkie osoby, które o taką pomoc się ubiegały.
30.	85415	Pomoc materialna dla uczniów	900 730,00	658 197,17	73,07	20,00	80,00	Pomocą zostały objęte wszystkie osoby, które o taką pomoc się ubiegały. Na niewykonanie planu wpływ miało niedostarczenie dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków
31.	85502	Świadczenia wychowawcze	189 856,00	189 855,19	100,00		100,00	Niewykorzystane środki w kwocie 0,81 zł zostały zwrócone 29.12.2023 r. na rachunek UM Legnica.
32.	85502	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	33 362 149,17	33 109 418,59	99,24	2,79	97,21	Niewykorzystane środki w kwocie 772 666,60 zł - administracja rządowa gmina zostały zwrócone dnia 30.12.2022 r. na rachunek UM Legnica.
33.	85502	Świadczenie "Za życiem"	24 742,00	24 742,00	100,00		100,00	Plan wykonany w 100 %.
34.	85502	Świadczenia rodzinne - pomoc obywatelom Ukrainy	1 651 010,00	1 651 010,00	100,00		100,00	Świadczenie zostały wypłacone wszystkim osobom które o takie świadczenie się ubiegały.

35.	85504	Wspieranie rodziny- Ośrodek Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży	972 035,61	972 035,61	100,00	100,00		Plan wykonany w 100 %.
36.	85504	Wspieranie rodziny - asystent rodziny	499 203,27	442 478,40	88,64	100,00	0,00	Niewykorzystane środki w kwocie 56 724,87 zł zostały zwrócone dnia 29.12.2023 r. na rachunek UM Legnica.
37.	85516	Żłobki	9 637 325,50	9 631 894,97	99,94	100,00		Niewykorzystane środki w kwocie 5 430,53 zł zostały zwrócone dnia 29.12.2023 r. na rachunek UM Legnica.
38.	85508	Rodziny zastępcze	4 341 939,12	4 036 128,64	92,96	100,00		Niewykorzystane środki w kwocie 305 810,48 zł zostały zwrócone dnia 29.12.2023 r. na rachunek UM Legnica.
39.	85508	Rodziny zastępcze - cudzoziemcy	21 651,00	17 577,57	81,19		100,00	Niewykorzystane środki w kwocie 4 073,43 zł zostały zwrócone dnia 29.12.2023 r. na rachunek UM Legnica.
40.	85508	Rodziny zastępcze - zadania realizowane w drodze umów lub porozumień	369 370,00	357 344,00	96,74	100,00		Niewykorzystane środki w kwocie 12 026,00 zł zostały zwrócone dnia 29.12.2023 r. na rachunek UM Legnica. Opłacono wszystkie rachunki które do dnia 29.12.2023 r. wpłynęły do MOPS w Legnicy.
41.	85510	Usamodzielnianie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych	146 590,00	100 960,10	68,87	100,00		Niewykorzystane środki w wysokości 45 629,90 zł zostały zwrócone 29.12.2023 r. na konto UM Legnicy
42.	85510	Pobyty dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza miastem	1 159 110,00	1 117 449,67	96,41	100,00		Niewykorzystane środki w wysokości 41 660,33 zł zostały zwrócone 29.12.2023 r. na konto UM Legnicy. Pomocą na usamodzielnienie zostały objęte wszystkie osoby, które o taką pomoc się starały.
43.	85513	Składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów.	661 800,00	660 874,98	99,86		100,00	Środki w kwocie 925,02 zł zostały zwrócone 29.12.2023 r. na konto UM Legnicy
RAZEM			105 951 533,12	104 532 972,14	98,66			

WYKONANIE PLANU DOCHODÓW MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W LEGNICY ZA 2023 ROK

L.p	Rozdział	Wyszczególnienie	Plan na 2023 rok (zł)	Wykonanie planu (zł)	Wykonanie planu (%)	Dochody odprowadzone na rachunek gminy (zł)
1.	85202	Odpłatność rodzin za pobyt w DPS poza Legnicą na podstawie decyzji i umów - środki własne - powiat	417 810,00	442 903,55	106,01	442 903,55
2.	85203	Odpłatność za wyżywienie w Domu Dziennego Pobytu i Klubie Seniora, odpłatność za pobyt w Schronisku dla bezdomnych oraz Domu Samotnej Matki z Dzieckiem - środki własne - gmina	587 490,00	636 773,59	108,39	636 773,59
3.	85214	Zwrot nienależnie pobranych zasiłków celowych za lata ubiegłe - środki własne - gmina	28 600,00	28 600,00	100,00	28 600,00
4.	85214	Zwrot nienależnie pobranych zasiłków okresowych za lata ubiegłe - dotacja celowa - gmina		1 522,87		1 522,87
5.	85215	Zwrot nienależnie pobranych dodatków mieszkaniowych - środki własne - gmina	384,00	384,50	100,13	384,50
6.	85216	Zwrot nienależnie pobranych zasiłków stałych za lata ubiegłe - dotacja celowa - gmina		43 208,33		43 208,33
7.	85219	Wynagrodzenie płatnika za terminowe odprowadzanie do Urzędu Skarbowego pdof od pracowników MOPS, koszty upomnień oraz kary wynikające z umów - środki własne- gmina	16 692,00	18 980,69	113,71	18 980,69
8.	85219	Wynagrodzenie za sprawowanie opieki - zadania administracji rządowej - gmina		8 927,51		8 927,51
9.	85220	Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	566,00	1 345,25	237,68	1 345,25
10.	85228	Odpłatność za usługi opiekuńcze - środki własne - gmina	1 204 000,00	1 216 066,53	101,00	1 216 066,53
11.	85228	Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze - zadania administracji rządowej - gmina	38 000,00	53 057,38	139,62	53 057,38
12.	85295	Pozostała działalność - Pomoc obywatelom Ukrainy - zwrot świadczenia 40 zł		28 200,00		28 200,00
13.	85230	Pomoc w zakresie dożywiania - dotacja celowa - gmina		524,80		524,80

14.	85295	Pozostała działalność- dodatek węglowy - zwrot za lata ubiegłe		3 000,00		3 000,00
15.	85295	Pozostała działalność- dodatek osłonowy - zwrot za lata ubiegłe		500,00		500,00
16.	85501	Świadczenia wychowawcze - zwroty świadczeń nienależnie pobranych oraz odsetki - zadania administracji rządowej - gmina		37 268,93		37 268,93
17.	85502	Zwroty nienależnie pobranych przez osoby uprawnione świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczek alimentacyjnych wraz z odsetkami - zadania administracji rządowej - gmina		192 162,23		192 162,23
18.	85502	Zwroty nienależnie pobranych przez osoby uprawnione świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczek alimentacyjnych wraz z odsetkami - środki własne - gmina		0,56		0,56
19.	85502	Zaliczki alimentacyjne wyegzekwowane przez komorników sądowych od dłużników alimentacyjnych - zadania administracji rządowej - gmina	31 000,00	100 099,88	322,90	100 099,88
20.	85502	Fundusz alimentacyjny oraz odsetki wyegzekwowane przez komorników sądowych i w postępowaniu egzekucyjnym w administracji od dłużników alimentacyjnych - zadania administracji rządowej - gmina	875 000,00	2 039 448,76	233,08	2 039 448,76
21.	85502	Fundusz Pomocy Obywatelom Ukrainy - Zwroty nienależnie pobranych przez osoby uprawnione świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczek alimentacyjnych wraz z odsetkami - zadania administracji rządowej - gmina		2 210,46		2 210,46
22.	85508	Odpłatność za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych, zwroty nienależnie pobranych świadczeń na kontynuowanie nauki, odpłatność rodziców za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych oraz odsetki za nieterminowe wpłaty- środki własne - powiat	394 434,00	418 280,84	106,05	418 280,84
23.	85510	Odpłatność za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo wychowawczych, usamodzielnianie wychowanków placówek opiekuńczo wychowawczych, zwroty nienależnie pobranych świadczeń oraz odsetki za nieterminowe wpłaty - środki własne - powiat	115 717,00	75 796,12	65,50	75 796,12
24.	85516	Odpłatność za pobyt i wyżywienie dzieci w żłobkach, odsetki oraz wynajem pomieszczeń - środki własne - gmina	974 818,00	1 041 705,85	106,86	1 041 705,85
25.	85517	Rodzinny kapitał opiekuńczy	420 000,00	453 916,22	108,08	453 916,22
RAZEM			5 104 511,00	6 844 884,85	134,09	6 844 884,85

KADRA

Stan zatrudnienia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy w latach 2021–2023 (stan na koniec grudnia)

L.p.	Komórki organizacyjne	Rok		
		2021	2022	2023
1.	MOPS / pracownicy socjalni	176 / 57	178 / 56	164 / 50
2.	Żłobek Nr 1	22	21	22
3.	Żłobek Nr 2	25	24	22
4.	Żłobek Nr 3	24	23	23
5.	Filia Żłobka Nr 3 (ul. Krzemieniecka 1)	17	16	16
6.	Żłobek Nr 4	23	22	22
7.	Schronisko dla Bezdomnych	20	20	19
8.	Dom Samotnej Matki z Dzieckiem*	-	-	4
9.	Dom Dziennego Pobytu	18	18	17
10.	Ośrodek Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży	11	10	11
11.	Zespół Interwencji Kryzysowej	11	10	8
Ogółem zatrudnionych		347	342	328

* placówka utworzona w grudniu 2023r.

W 2023 roku pracownicy Ośrodka uczestniczyli w różnego rodzaju warsztatach i szkoleniach. Udział w szkoleniach miał na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych i umiejętności osób zatrudnionych i dotyczyły przede wszystkim grup pracowników, które na co dzień współpracują z klientami Ośrodka. Ponadto wielu pracowników uzupełniło swoje wykształcenie kończąc naukę w szkole średniej, na wyższych uczelniach, a także uzyskując dyplom ukończenia studiów podyplomowych - na kierunkach związanych z wykonywaną pracą zawodową.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy dynamicznie współpracował z Powiatowym Urzędem Pracy w Legnicy w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych. Efektem tej współpracy było zorganizowanie dla 19 osób prac społecznie użytecznych, realizowanych w placówkach Ośrodka.

Fluktuacja kadr w roku 2023 w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy przedstawia się następująco:

- przyjętych do pracy było 29 pracowników (w tym z 8 osobami zawarto umowy na zastępstwo),
- zwolnionych z pracy było 39 pracowników (w tym odeszły z pracy 4 osoby zatrudnione na umowę na zastępstwo, a 7 pracowników przeszło na emeryturę),
- z urlopów wychowawczych i bezpłatnych skorzystało 14 osób.

Ruchy kadrowe dotyczyły między innymi: stanowisk administracyjnych, stanowiska pracownika socjalnego, psychologa, opiekunki i pielęgniarki oraz stanowisk robotniczych. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w sytuacji na rynku pracy i niezmiennie bardzo niskich wynagrodzeniach oferowanych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy, jak i konieczności przyjmowania do pracy osób na zastępstwo w związku z długoterminową absencją pracowników przebywających na zwolnieniach lekarskich, urlopach bezpłatnych, urlopach macierzyńskich, rodzicielskich oraz wychowawczych.

Ruchy kadrowe w 2023 roku

L.p.	Grupa pracowników	Przyjęci	Zwolnieni
1.	Pracownik socjalny	3	7
2.	Asystent rodziny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	2	3
3.	Pielęgniarka, opiekunka	0	2
4.	Pracownik administracji	8	14
5.	Psycholog, pedagog, wychowawca, terapeuta	3	4
6.	Pozostali pracownicy	13	9
Razem		29	39

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE PRZEPROWADZONE PRZEZ MOPS

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy wydatki budżetowe są realizowane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych oraz zasadami wydatkowania środków publicznych powyżej 130 000 zł.

W roku 2023 w trybie podstawowym oraz w trybie przetargu nieograniczonego przeprowadzono 10 postępowań w sprawie udzielenia zamówień publicznych:

L.p.	Przedmiot zamówienia	Tryb zamówienia	Data udzielenia zamówienia	Wartość zamówienia w zł (netto)	Kryteria oceny ofert	Wykonawca, któremu udzielono zamówienia
1.	Świadczenie usług Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej na rzecz osób niepełnosprawnych, mieszkańców Legnicy, w ramach realizacji Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” – edycja 2023 r.	Przetarg nieograniczony	12.06.2023 r.	1 033 600,00	1) cena 2) zatrudnienie na podstawie umowy o pracę osoby bezrobotnej w rozumieniu ustawy Pzp z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	Firma „Gwarant” – Tomczyk sp. j.
2.	Dostawy artykułów spożywczych do placówek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy w 2023 r.	Tryb podstawowy: na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy Pzp	01.03.2023 r.	321 409,70	1) cena 2) termin płatności faktur	Część I - P.P.H.U. „Smaczek” Grażyna Patrzalek Część III - Firma Handlowo – Usługowa „MAGNUM” Niedbała Andrzej Część IV - Firma Handlowo-Transportowa „SYLWIA” Sylwia Bystra

3.	Świadczenie usług Opieki wytchnieniowej na rzecz mieszkańców Legnicy w ramach realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023	Tryb podstawowy: na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy Pzp	18.05.2023 r.	498 030,00	1) cena 2) zatrudnienie na podstawie umowy o pracę osoby bezrobotnej w rozumieniu ustawy Pzp z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	Firma „Gwarant” – Tomczyk sp. j.
4.	Wykonywanie usług ochrony fizycznej i usług monitorowania obiektów w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy w okresie od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r.	Tryb podstawowy: na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy Pzp	05.12.2023 r.	93 360,00	1) cena 2) termin płatności faktur	Konsorcjum Firm: DGP Security Partner Sp. z o.o. – Lider Konsorcjum, 7 MG Sp. z o.o. – Partner Konsorcjum, CTG Sp. z o.o. – Partner Konsorcjum
5.	Wykonywanie usług sprzątania w obiektach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy w okresie od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r.	Tryb podstawowy: na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy Pzp	08.12.2023 r.	258 600,00	1) cena 2) częstotliwość mycia okien w obiektach MOPS 3) termin płatności faktur	UNICO Sp. z o.o.
6.	Wykonywanie usług pocztowych dla Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy w okresie od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r.	Tryb podstawowy: na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy Pzp	19.12.2023 r.	214 094,70	1) cena 2) termin płatności faktur	Poczta Polska S.A.
7.	Wykonywanie usług pochówków osób na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy w okresie od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r.	Tryb podstawowy: na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy Pzp	15.12.2023 r.	4 861,11 - za jeden pochówek	1) cena 2) termin płatności faktur	Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.

8.	Dostawy artykułów spożywczych do Domu Pomocy Społecznej w Legnicy w 2024 r.	Tryb podstawowy: na podstawie art. 275 pkt 1 ustawy Pzp	28.12.2023 r.	442 448,55	1) cena 2) termin płatności faktur	CZEŚĆ I – Dostawa Ryb: P.H.U. FALA GRZEGORZ ROMANOWSKI, CZEŚĆ II – Dostawa Nabiału: FIRMA HANDLOWO - USŁUGOWA MAGNUM NIEDBAŁA ANDRZEJ, CZEŚĆ III – Dostawa Artykułów Ogólnospożywczych: FIRMA HANDLOWO-USŁUGOWA MAGNUM NIEDBAŁA ANDRZEJ, CZEŚĆ IV – Dostawa Mięsa i Wędlin: GOBARTO S.A., CZEŚĆ V – Dostawa Warzyw i Owoców: FIRMA HANDLOWO-TRANSPORTOWA „SYLWIA” SYLWIA BYSTRA, CZEŚĆ VI – Dostawa Pieczywa: PIEKARNIA JADWIGA GRYGIEL, CZEŚĆ VII – Dostawa Produktów Mrożonych: PPH IGŁO RENOMA SPÓŁKA JAWNA Z. MATYS, A. OSTROWSKI
9.	Wykonywanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na rzecz mieszkańców Legnicy, w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 20 stycznia 2024 r.	Przetarg nieograniczony	15.12.2023 r.	38,00 - za godzinę wykonywania usług opiekuńczych, 50,00 - za godzinę wykonywania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1) cena za 1 godzinę wykonywania usług opiekuńczych, 2) cena za 1 godzinę wykonywania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, 3) ilość osób wykonujących usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Firma „Gwarant” – Tomczyk sp. j.

10.	Dostawy artykułów spożywczych do placówek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy w 2024 r.	Przetarg nieograniczony	17.01.2024 r.	1 074 419,74	1) cena 2) termin płatności faktur	CZEŚĆ I – Dostawa Wyrobów Garmazeryjnych: P.P.H.U. SMACZEK PATRZAŁEK GRAŻYNA, CZEŚĆ III – Dostawa Nabiału: FIRMA HANDLOWO-USŁUGOWA MAGNUM NIEDBAŁA ANDRZEJ, CZEŚĆ IV – Dostawa Artykułów Ogólnospożywczych: FIRMA HANDLOWO-USŁUGOWA MAGNUM NIEDBAŁA ANDRZEJ, CZEŚĆ VI – Dostawa Warzyw I Owoców: FIRMA HANDLOWO-USŁUGOWA MAGNUM NIEDBAŁA ANDRZEJ, CZEŚĆ VII – Dostawa Pieczywa: PIEKARNIA JADWIGA GRYGIEL, CZEŚĆ VIII – Dostawa Produktów Mrożonych: PPH IGLO RENOMA SPÓŁKA JAWNA Z. MATYS, A. OSTROWSKI
-----	--	-------------------------	---------------	--------------	---------------------------------------	--

PRACA SOCJALNA

Dział Pracy Socjalnej świadczy pomoc mieszkańcom Legnicy skierowaną bezpośrednio do środowiska. Pracownicy socjalni i asystenci rodziny rozeznają sytuację i planują działania w miejscu zamieszkania klienta lub rodziny. Działania pracowników Działu Pracy Socjalnej służą przede wszystkim wzmocnieniu klientów, odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz organizowaniu warunków sprzyjających temu celowi.

Głównym zadaniem pracy socjalnej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Obowiązkiem osób ubiegających się o przyznanie pomocy jest współdziałanie w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Wymusza to na osobach ubiegających się o przyznanie pomocy do zmiany postawy, na ogół z biernej i roszczeniowej, na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów. Praca socjalna powinna, w miarę możliwości, doprowadzić do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem jak również zapobiegać powstawaniu nowych problemów społecznych rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej.

W 2023 roku pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy objęli pomocą finansową, rzeczową i pracą socjalną 2 217 rodzin (w sumie 3 786 osób), w tym:

- 1) 453 rodzin z dziećmi,
- 2) 230 rodzin niepełnych,
- 3) 144 rodzin wielodzietnych z trojgiem i więcej dzieci,
- 4) 118 rodziny z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- 5) 1864 rodzin bez dzieci.

Analizując dane przedstawione w poniższej tabeli należy zauważyć, że w 2023 roku, w porównaniu z rokiem ubiegłym, wzrosła liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Coraz więcej rodzin wymagało nie tylko pomocy finansowej lecz profesjonalnego wsparcia w formie pracy socjalnej, której zakres jest bardzo szeroki. Praca socjalna nie jest jednorazowym świadczeniem ale pewnym procesem, który w skutecznym rozwiązaniu trudnych spraw wymaga metodycznego podejścia.

Rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2021-2023

Wyszczególnienie		2021		2022		2023	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny ogółem		2 470	3 829	2 021	3 131	2 317	3 786
o liczbie osób	1	1 838	1 838	1 527	1 527	1 645	1 644
	2	272	544	202	404	277	554
	3	153	459	118	354	167	500
	4	106	424	84	336	121	484
	5	61	305	47	235	64	320
	6 i więcej	40	259	43	275	43	284
Rodziny z dziećmi ogółem		461	1 572	365	1 290	453	1 628
o liczbie dzieci	1	185	405	131	287	162	385
	2	147	504	113	375	147	506
	3	72	326	68	304	83	366
	4	36	196	33	186	41	228
	5	16	103	14	90	13	86
	6	4	30	4	31	4	31
	7 i więcej	1	8	2	17	3	26
Rodziny niepełne ogółem		270	828	202	630	230	732
o liczbie dzieci	1	111	226	77	158	82	168
	2	87	266	71	216	78	238
	3	40	161	32	128	42	169
	4 i więcej	32	175	22	128	28	157
Rodziny emerytów i rencistów ogółem		425	510	436	541	675	838
o liczbie osób	1	366	366	370	370	564	564
	2	46	92	48	96	80	160
	3	6	18	5	15	18	54
	4 i więcej	7	34	13	60	13	60

W konstruowaniu odpowiednich kierunków działań należy bezwzględnie zwrócić uwagę na przyczyny trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. W tym celu opracowano przesłanki przyznania pomocy w ujęciu statystycznym, przy czym należy zaznaczyć, iż w jednej rodzinie może występować kilka dysfunkcji jednocześnie.

Pomoc udzielona w latach 2021-2023

L.p	Przesłanki udzielenia pomocy	Rok					
		2021		2022		2023	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	Ubóstwo	1 270	2 062	1 056	1 703	1 070	1 763
2.	Sieroctwo	1	2	0	0	1	3
3.	Bezdomność	167	196	156	190	148	181
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	50	220	42	182	46	200
5.	W tym wielodzietność	21	121	21	114	22	118
6.	Bezrobocie	596	1 225	495	1 029	480	1 049
7.	Niepelnosprawność	846	1 096	726	938	788	1 019
8.	Długotrwała i ciężka choroba	1 146	1 402	940	1 164	1 042	1 365
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	132	466	111	395	118	445
10.	W tym rodziny niepełne	86	270	81	263	86	301
11.	Rodziny wielodzietne	31	165	25	135	27	151
12.	Przemoc w rodzinie	51	136	31	84	40	117
13.	Alkoholizm	94	116	66	75	75	89
14.	Narkomania	37	44	29	34	32	41
15.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	70	87	40	43	51	70
16.	Zdarzenia losowe	3	7	6	10	10	25

PRACOWNIK SOCJALNY

Pracownik socjalny podejmując współpracę z rodziną lub osobą diagnozuje sytuację oraz określa plan pomocy, a podejmowane przez niego działania są zróżnicowane i dostosowane do indywidualnej sytuacji.

Jednym z narzędzi stosowanych w działaniach pracowników socjalnych jest **kontrakt socjalny**. Jest to pisemna umowa zawierana pomiędzy pracownikiem socjalnym a osobą/rodziną ubiegającą się o pomoc, określająca zakres uprawnień i zobowiązań stron kontraktu. Kontrakt socjalny zawierany jest po pełnym rozpoznaniu i ocenie sytuacji rodziny ubiegającej się o pomoc.

Ma on za zadanie poprawić skuteczność udzielanej pomocy poprzez mobilizowanie osób i rodzin do podejmowania działań usamodzielniających i doprowadzić do przezwyciężenia ich trudnej sytuacji życiowej. Niedotrzymanie postanowień kontraktu socjalnego, jak i odmowa jego zawarcia mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia lub do jego wstrzymania. W 2023 roku zawarto 133 kontrakty socjalne.

Praca socjalna jest usługą świadczoną w środowisku zamieszkania klienta, dlatego z wykonywaniem funkcji pracownika socjalnego wiążą się liczne zagrożenia wynikające z przebywania z osobami uzależnionymi, chorymi na różne choroby zakaźne, cierpiącymi na zaburzenia psychiczne lub przebywającymi wcześniej w zakładzie karnym. Ponadto jest on narażony na groźby, wyzwiska, a także na pobicie czy inną przemoc fizyczną. Z tych powodów pracownikowi socjalnemu przysługuje ochrona prawna jak funkcjonariuszowi publicznemu. W 2023 roku 4 razy zgłoszono na Policję konieczność zapewnienia asysty pracownikowi socjalnemu, który przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy i świadczył pracę socjalną w terenie.

Najważniejszym zadaniem pracowników socjalnych jest przeciwdziałanie wykluczeniu oraz wsparcie słabszych grup społecznych. W roku 2023 w ramach indywidualnej pracy socjalnej pracownicy socjalni podejmowali szereg działań, które można podzielić na następujące grupy:

- 1) **praca socjalna na rzecz uzyskania niezbędnych środków materialnych**, realizowana m.in. poprzez pomoc w uzyskaniu świadczeń emerytalno-rentowych, zasiłków i dodatków do zasiłków rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych, pomoc w uzyskaniu dodatku mieszkaniowego, energetycznego lub ulgi czynszowej, informowanie osób i rodzin o możliwości skorzystania z innego rodzaju ulg, jak i motywowanie do korzystania z uprawnień oraz pomoc w racjonalnym gospodarowaniu budżetem domowym polegająca na planowaniu wspólnie z klientem wydatków poprzez właściwe hierarchizowanie potrzeb;
- 2) **praca socjalna na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych**, polegająca m.in. na pomocy w załatwianiu formalności związanych z uregulowaniem sytuacji mieszkaniowej, takich jak złożenie wniosku o: przydział mieszkania, rozłożenie zaległości na raty, umorzenie odsetek od spłaconej zaległości, a także na motywowaniu do podjęcia działań w celu zamiany lokalu na mniejszy, czy pomoc w złożeniu wniosku o dofinansowanie do dostosowania mieszkania do potrzeb osoby niepełnosprawnej. Ponadto była to pomoc przy zakupie lub wymianie sprzętu domowego, jak i zorganizowanie prac porządkowych w mieszkaniu klienta, w tym deratyzacji i dezynsekcji. W przypadku osób bezdomnych była to również pomoc w uzyskaniu schronienia w placówce stacjonarnej;
- 3) **praca socjalna na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych**, której celem było zapewnienie opieki tym osobom. W szczególności pomoc ta polegała na organizowaniu czasu wolnego osobom starszym i niepełnosprawnym, a także na działaniach interwencyjnych w sytuacjach osób zaniedbanych, zagrożonych. Praca socjalna w stosunku do tych osób była realizowana poprzez budowanie systemu wsparcia niezbędnego do prawidłowego

funkcjonowania w środowisku (w tym wolontariat). To również pomoc w ustaleniu stopnia niepełnosprawności oraz udzielanie informacji o uprawnieniach z tego wynikających. Pracownicy socjalni pomagali także osobom zainteresowanym w zorganizowaniu wyjazdu do sanatorium lub na turnus rehabilitacyjny, w umówieniu wizyty lekarskiej oraz oferowali pomoc w uzyskaniu uprawnień do świadczeń emerytalno-rentowych oraz zdrowotnych;

- 4) **praca socjalna na rzecz osób bezrobotnych** obejmowała pomoc w nabywaniu przez osoby bezrobotne umiejętności poszukiwania pracy, polegała na informowaniu o możliwościach wzięcia udziału w szkoleniach, kursach i programach przekwalifikowujących lub udoskonalających posiadane kwalifikacje, jak i motywowaniu do aktywnych działań w zakresie poszukiwania zatrudnienia;
- 5) **praca socjalna na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny** polegała na poradnictwie i edukacji w obszarze opiekowania się i wychowywania dzieci, w tym pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi (informowanie o placówkach wspierających rozwój dziecka). Obejmowała także pomoc w rozwiązywaniu lub łagodzeniu konfliktów rodzinnych oraz sąsiedzkich, wsparcie dla osób doznających przemocy (Procedura Niebieskie Karty). Pracownicy socjalni informowali o poradnictwie specjalistycznym i motywowali do skorzystania z takiej formy porady oraz do udziału w grupach wsparcia i terapiach. W przypadkach sytuacji kryzysowych pomoc w ww. zakresie obejmowała również współpracę z placówką interwencji kryzysowej, umówienie terminu spotkania oraz udzielenie pomocy w dotarciu do placówki interwencji kryzysowej. W toku pracy z rodziną pracownicy socjalni współpracowali z kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi oraz organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problematyką rodzin i dzieci;
- 6) **praca socjalna na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi** składała się z pomocy w umawianiu terminu konsultacji psychologicznej lub psychiatrycznej, motywowaniu do systematycznego leczenia oraz monitorowaniu zwiastunów zaostrzenia choroby, stanowiła pomoc rodzinie osoby zaburzonej psychicznie w radzeniu sobie z następstwami choroby. Praca socjalna obejmowała również działania, których celem było uzyskanie postanowienia o umieszczeniu osoby z zaburzeniem w szpitalu specjalistycznym lub w domu pomocy społecznej, a także działania w celu ubezwłasnowolnienia częściowego lub całkowitego osoby zaburzonej psychicznie. Praca socjalna z tą grupą osób oraz ich rodzinami polegała również na pomocy w tworzeniu sieci wsparcia społecznego poprawiającego funkcjonowanie osoby chorej w środowisku.

Pracownicy socjalni wnioskowali również o udzielenie pomocy w formie dostępu do świadczeń zdrowotnych. W 2023 r. przeprowadzili 462 postępowania w sprawie dostępu do świadczeń zdrowotnych, o 24 postępowania więcej niż w roku ubiegłym.

Pracownicy socjalni uczestniczyli także w grupach roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gdzie prowadzili pracę socjalną nakierowaną

na rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie. W 2023 r. w ramach procedury „Niebieskie Karty” prowadzony był monitoring w 376 środowiskach, procedurę wszczęto w 260 środowiskach, w tym w 23 na wniosek pracownika socjalnego.

Ponadto w 2023 roku, w ramach wieloletniej współpracy z organizacjami pozarządowymi, pracownicy socjalni wytypowali 35 rodzin do objęcia pomocą w formie „Szlachetnej Paczki” i 60 dzieci z rodzin korzystających z pomocy społecznej, które dzięki współpracy z Chrześcijańską Służbą Charytatywną w Legnicy po raz kolejny otrzymały paczki świąteczne w ramach akcji „Gwiazdkowa Niespodzianka”.

Dnia 22 czerwca 2023 r. weszły w życie przepisy ustawy z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw. Zmiany w ustawie nałożyły kolejne obowiązki na pracowników socjalnych, którzy zgodnie z wolą ustawodawcy zobligowani są do monitorowania sytuacji osób doznających przemocy domowej nie, jak dotychczas, przez okres 3 miesięcy, a przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”. Monitorowanie sytuacji polega w szczególności na podejmowaniu wizyt sprawdzających sytuację rodziny oraz stan bezpieczeństwa ich członków.

W okresie jesienno-zimowym, częściej niż w innych sezonach, dochodzi do pożarów oraz zatruc tlenkiem węgla. Po każdym takim zdarzeniu pracownicy socjalni niezwłocznie nawiązywali kontakt z rodziną w celu rozeznania sytuacji i zapewnienia niezbędnej pomocy. W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy objął pomocą 10 rodzin, które doznały strat na skutek pożaru. Zawnioskowano im pomoc w formie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, tj. remont, bądź zakup niezbędnych sprzętów gospodarstwa domowego czy mebli. Pracując w środowisku pracownicy socjalni podejmowali działania prewencyjne, zwracając uwagę i uświadamiając podopiecznych pod względem bezpiecznego użytkowania pieców węglowych, junkersów oraz poprawnego korzystania z kuchenek, zwłaszcza gazowych. Wszelkie zaobserwowane nieprawidłowości zgłaszane były na bieżąco zarządcy budynku.

Efekty pracy socjalnej trudno jest oszacować między innymi z powodu długofalowości podejmowanych działań, złożoności problemów, a także zdarzających się powrotów do dysfunkcji, w szczególności wśród osób uzależnionych. Jednakże realizację niektórych jej celów można przedstawić liczbowo, co ukazuje poniższa tabela.

Realizacja pracy socjalnej w latach 2021–2023

Lp.	Wybrane elementy pracy socjalnej	Rok		
		2021	2022	2023
1.	Pomoc w uzyskaniu świadczeń alimentacyjnych, uzmysłowienie klientowi korzyści wynikających z zabezpieczenia świadczeń dziecku	75	57	47
2.	Uregulowanie sytuacji prawnej dziecka	42	26	19
3.	Usprawnienie w załatwianiu spraw bieżących i urzędowych	291	227	221

4.	Ustalenie uprawnień do renty inwalidzkiej lub emerytury z ZUS	62	55	46
5.	Doprowadzenie do ustalenia stopnia niepełnosprawności	113	98	92
6.	Zorganizowanie dezynfekcji, dezynsekcji w mieszkaniach	3	1	2
7.	Złożenie wniosku o przydział mieszkania w ZGM	34	26	18
8.	Utrzymanie ciągłości dodatku mieszkaniowego	355	281	256
9.	Utrzymanie mieszkania poprzez regulowanie opłat	295	237	245
10.	Utrzymanie czystości w mieszkaniu	196	116	123
11.	Znalezienie zatrudnienia odpowiedniego do stanu zdrowia	41	35	40
12.	Pomoc w zakresie prawidłowego gospodarowania budżetem domowym	233	161	189
13.	Nabywanie przez klienta umiejętności radzenia sobie z prowadzeniem gospodarstwa domowego	123	110	88
14.	Poprawa funkcjonowania klienta w środowisku	469	408	421
15.	Uzyskanie wsparcia w środowisku	99	74	153
16.	Wzrost samodzielności i aktywności klienta	175	175	173
17.	Doprowadzenie do uregulowania zadłużeń	59	57	67
18.	Uregulowanie sytuacji prawnej lokalu	16	13	11
19.	Doprowadzenie do zabezpieczenia mieszkań przed zimą (wstawienie okien, sprawdzenie stanu technicznego pieca przez OGM)	33	28	22
20.	Doprowadzenie do zarejestrowania w PUP osób pozostających bez pracy	122	116	95
21.	Zapewnienie dzieciom w szkołach ciepłych posiłków	391	381	427
22.	Wytypowanie dzieci z rodzin najuboższych do wypoczynku letniego	10	22	69
23.	Pomoc w uzyskaniu podręczników szkolnych	10	3	2
24.	Pomoc w dotarciu do lekarza czy poradni specjalistycznej w celu diagnozy leczenia i rehabilitacji	32	27	35
25.	Działania interwencyjne w sytuacji stwierdzenia naruszenia praw dziecka	31	27	22
26.	Wystąpienie do sądu z informacją o rażących zaniedbaniach wychowawczych	54	40	32
27.	Pomoc w nawiązywaniu zerwanych więzi rodzinnych	21	18	14
28.	Uzyskanie sprzętu medycznego bądź ortopedycznego	12	13	9
29.	Zorganizowanie pomocy sąsiedzkiej dla osoby niepełnosprawnej	15	15	15
30.	Zapewnienie opieki osobie starszej lub niepełnosprawnej przez rodzinę	16	11	22
31.	Doprowadzenie do konsultacji psychologicznej, psychiatrycznej	54	45	58
32.	Doprowadzenie do podjęcia leczenia w Poradni Zdrowia Psychicznego	41	37	35
33.	Pomoc w umieszczeniu osoby w szpitalu psychiatrycznym	6	5	6

34.	Podjęcie działań w celu częściowego bądź całkowitego ubezwłasnowolnienia	10	9	10
35.	Rozeznanie sytuacji pod kątem wskazania kuratora bądź opiekuna prawnego dla osoby ubezwłasnowolnionej	21	23	8
36.	Podjęcie leczenia odwykowego przez klienta	42	28	22
37.	Zgłoszenie do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych lub motywowanie najbliższego otoczenia do zgłoszenia osoby nadużywającej alkoholu do MKRPA	13	10	9
38.	Podjęcie terapii w MONAR	15	19	16
39.	Pomoc w dotarciu do odpowiedniej grupy wsparcia	43	49	37
40.	Współpraca z kuratorem w celu poprawy funkcjonowania rodziny	96	108	86
41.	Współpraca z pedagogiem szkolnym w celu poprawy funkcjonowania rodziny	104	93	125
42.	Skierowanie dzieci na zajęcia pozalekcyjne: świetlice, szkoły	36	29	32
43.	Wytypowanie osób do prac społecznie użytecznych	66	66	63
44.	Pomoc w uzyskaniu podstawowego sprzętu gospodarstwa domowego	59	63	65
45.	Pomoc w przezwyciężeniu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	32	40	51
46.	Monitoring w ramach procedury Niebieska Karta – pomoc społeczna	402	373	376
47.	Wypełnienie karty informacyjnej dla potrzeb fundacji	25	7	9

Oprócz bezpośredniej pracy w środowisku, pracownicy socjalni współpracowali z organami administracji rządowej, samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami na terenie miasta, takimi jak Sąd, Prokuratura, Policja, Straż Miejska, Powiatowy Urząd Pracy, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Straż Graniczna, kościoły, szkoły, służba zdrowia, itp., przeprowadzali wywiady dla potrzeb innych instytucji pomocowych oraz przygotowywali odpowiedzi i opinie o rodzinie, na wnioski sądów, prokuratury, policji oraz urzędów.

Ponadto w roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy wykonywał cele Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (POPŻ) w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), polegające na dostarczeniu osobom najuboższym pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków. Dodatkowo wobec osób objętych Programem realizowane były różne działania towarzyszące, mające na celu włączenie społeczne. Pomoc kierowana była do osób w najtrudniejszej sytuacji, których dochód nie przekraczał 235% odpowiedniego kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej. Program stanowił uzupełnienie działań gminy w zakresie udzielania pomocy żywnościowej najuboższym mieszkańcom Legnicy.

Minister Rodziny Pracy i Polityki Społecznej powierzył ośrodkom pomocy społecznej rolę rozpowszechnienia informacji o realizacji POPŻ i wskazywanie najbliższych miejsc, w których

wydawane były artykuły spożywcze. W Legnicy do realizacji programu przystąpił Caritas Polska, a żywność wydawana była w wybranych legnickich parafiach. Pracownicy socjalni informowali o realizacji POPŻ i kwalifikowali osoby do uzyskania tej formy pomocy, wydając w tym celu skierowania na specjalnym druku. W 2023 roku wydano rodzinom 486 takich skierowań, spośród których 212 dotyczyło rodzin obywatelstwa ukraińskiego. Z pomocy żywnościowej skorzystało łącznie 988 osób, w tym 509 obywateli Ukrainy.

Od 2016 r. w związku z wprowadzeniem w 2016 r. Programu Rodzina 500 plus, zgodnie z art. 15.1-2 ustawy z dnia 11.02.2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci jeśli w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia wychowawczego lub osoby pobierającej to świadczenie wystąpią wątpliwości dotyczące sprawowania opieki nad dzieckiem, wydatkowania świadczenia wychowawczego niezgodnie z celem lub marnotrawienia świadczenia wychowawczego, organ właściwy oraz marszałek województwa mogą zwrócić się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901), w celu weryfikacji tych zastrzeżeń. W 2023 r. pracownicy socjalni na wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy, przeprowadzali wywiady środowiskowe w rodzinach, w których zachodziły wątpliwości dotyczące sprawowania opieki nad dzieckiem. Doniesienia w sprawie marnotrawienia świadczenia wychowawczego wymagały od pracownika socjalnego rozpoznania sytuacji rodzin oraz monitorowania wydatków ponoszonych przez rodziny.

W obecnym świecie rodzina ma bardzo dużo problemów, niektóre z nich są związane z patologią społeczną. Odnotowuje się wzrost liczby rodzin z dziećmi, w których rodzice lub jedno z nich, ma problem z używkami, głównie dotyczy to młodych rodziców. Zjawisko narkomanii doprowadza do zachwiania emocjonalnej funkcji rodziny, może także bezpośrednio zagrażać zdrowiu i życiu dzieci wzrastających w tych rodzinach. Dostępność świadczeń rodzinnych i wychowawczych dla niepracujących rodziców powoduje utrudnienia w pracy socjalnej związanej z osobami z uzależnieniami i ukrywaniem problemu w rodzinie, gdyż najczęściej pozostaje ona poza systemem pomocy społecznej. W przypadku interwencji związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w przypadku zagrożenia zdrowia i życia małoletnich dzieci dodatkowym utrudnieniem jest brak miejsc w placówkach pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni w przypadku zagrożenia zdrowia i życia dzieci narażeni są na dodatkowy stres związany z faktem, że nie ma gdzie umieścić dzieci, które są zaniedbane i krzywdzone.

W 2023 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, gmina Legnica przystąpiła do realizacji Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na 2022 rok, będącego elementem lokalnej polityki społecznej w zakresie wsparcia działań na rzecz seniorów niesamodzielnych ze względu na wiek oraz stan zdrowia, który jest odpowiedzią na wyzwania, jakie stawiają przed gminą zachodzące procesy demograficzne.

Realizacja programu „Korpus Wsparcia Seniorów” obejmowała swoim zakresem dwa moduły,

przy czym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy realizował Moduł I programu, którego celem było zapewnienie wsparcia seniorom w wieku 65 lat i więcej z terenu miasta Legnicy przez świadczenie codziennej pomocy w zakresie określonym w programie, a wynikającej z rozeznaczonych potrzeb przez zaangażowanych w jego realizację wolontariuszy, w tym działaczy środowisk młodzieżowych i obywatelskich. W roku 2023 do programu zgłosiło się 16 seniorów. Usługa wsparcia polegała w szczególności na dokonywaniu zakupów, takich jak artykuły spożywcze czy środki higieny osobistej, wykupywaniu leków i dostarczaniu im seniorom oraz załatwianiu drobnych spraw urzędowych, umawianiu wizyt u lekarza, odbiorze wyników, skierowań itp.

W 2023 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy kontynuowane były również działania związane z wybuchem konfliktu zbrojnego w Ukrainie. Konflikt zbrojny spowodował lawinowy napływ obywateli tego kraju, co przełożyło się na wzrost dodatkowych zadań dla pracowników wszystkich komórek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wojna w Ukrainie spowodowała nieznaną wcześniej potrzebę zorganizowania pomocy dla obywateli tego kraju przybywających do Polski, w tym prawnej i organizacyjnej.

Uchwalona w trybie pilnym „specustawa” z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wprowadziła wiele nowych zadań, których dotychczas ośrodki pomocy społecznej nie wykonywały. Ustawa między innymi umożliwiła obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ubieganie się o przyznanie pomocy w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, a w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Realizacją tego zadania na terenie gminy Legnica zajmował się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy. Pracownicy socjalni w 2023 r. przyjęli 520 wniosków o przyznanie tej formy pomocy, wypłacono 680 jednorazowych świadczeń pieniężnych. w wysokości 300 zł na osobę. Niezależnie od wskazanego świadczenia przepisy umożliwiły także obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt na jej terytorium uznano za legalny i którzy zostali wpisani do rejestru PESEL, ubieganie się o świadczenia pieniężne i niepieniężne, na zasadach i w trybie ustawy z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej. W roku 2023 pracownicy socjalni przyjęli 22 wnioski o pomoc w formie posiłków dla dzieci w szkole i przedszkolu. Posiłkami w szkołach objęto w sumie 30 dzieci, a w przedszkolach. 8 dzieci obywatelstwa ukraińskiego. Ponadto przyjęto po 3 wnioski o zasiłek okresowy i o zasiłek celowy oraz 6 wniosków o zasiłek stały i składki zdrowotne.

Natomiast cudzoziemcy, którzy otrzymali w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą mogli skorzystać z pomocy realizowanej przez okres do 12 miesięcy w ramach tzw. indywidualnego programu integracji (IPI) mającego na celu wspieranie procesu ich integracji. W 2023 r. pracownicy socjalni zawarli 3 takie programy z osobami posiadającymi ochronę uzupełniającą.

Ponadto osoby zapewniające zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, którzy

w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na ich terytorium przybyli do Polski, mogli w dalszym ciągu wnioskować o przyznanie świadczenia w wysokości 40 zł za każdy dzień pomocy. W sytuacjach, w których powstawały wątpliwości, co do prawdziwości danych zawartych we wniosku o przyznanie świadczenia pieniężnego z tytułu zakwaterowania i wyżywienia obywateli Ukrainy, pracownicy socjalni dokonywali weryfikacji warunków lokalowych i żywieniowych u tych osób. W 2023 roku pracownicy socjalni przeprowadzili 120 takich weryfikacji.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny działa na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zadania i uprawnienia asystenta rodziny regulują art. 12, art. 13 i art. 15 niniejszej ustawy. Asystent rodziny wspomaga działania pracownika socjalnego. W myśl ww. ustawy przydzielanie asystenta rodziny było zadaniem fakultatywnym gminy od 8 czerwca 2012 r. do 31 grudnia 2014 r., a stało się obligatoryjnym od 1 stycznia 2015 r. Podopieczni MOPS w Legnicy tą formą pomocy obejmowani byli już od listopada 2012 r.

Do zadań asystenta rodziny należy między innymi opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną i współpraca w tym zakresie z rodziną i współdziałanie z pracownikiem socjalnym. Asystent rodziny ma za zadanie udzielać powierzonym do opieki rodzinom pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, opiekuńczo-wychowawczych, zapewniać wsparcie w poszukiwaniu pracy, w edukacji dzieci, a także podejmować w razie potrzeby działania interwencyjne i zaradcze w rodzinie. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój.

Asystent rodziny nie tylko współpracuje z rodziną dziecka w fazie oddziaływań profilaktycznych i wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodziny, ale także współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w celu wsparcia powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych w sytuacjach koniecznej ingerencji sądu rodzinnego we władzę rodzicielską. Wspólne działania mają w tym przypadku służyć jak najszybszemu powrotowi dziecka do domu i reintegracji rodziny.

Do obowiązków asystenta rodziny należy także sporządzanie stosownej dokumentacji, współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, współpraca z zespołem interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz monitorowanie sytuacji po zakończeniu pracy w rodzinie. Od 1 stycznia 2015 r. liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę nie może przekroczyć 15.

W 2023 roku pomocą asystenta rodziny były objęte 72 rodziny, w tym 188 dzieci w wieku

do 18 lat. Natomiast współpracę zakończono z 28 rodzinami, z czego 5 rodzin zrealizowało plan pracy dotyczący usamodzielnienia się, 6 rodzin zrezygnowało z tej formy pomocy w trakcie realizacji planu, 15 rodzin nie zrealizowało planu z uwagi na brak efektów pracy, a z 2 rodzinami zakończono współpracę z uwagi na zmianę metody pracy.

Ustawa "Za życiem", która weszła w życie w 2017 r. nałożyła na asystentów rodziny nowe zadania. Do katalogu uregulowanych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadań dodano realizację zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Ustawa ta, poszerzając wachlarz zadań przypisanych asystentowi rodziny powierzyła mu zadanie realizowane jako usługę powszechnie dostępną, polegającą na koordynacji wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Kobiety w ciąży i ich rodziny mogły każdorazowo zgłosić do gminy potrzebę objęcia wsparciem asystenta rodziny. Na wniosek osób uprawnionych asystent rodziny stawał się koordynatorem działań pomocowych. W tych przypadkach nie miał zastosowania art. 11 ust. 1-3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. nie było obowiązku przeprowadzania wywiadu środowiskowego w rodzinie przez pracownika socjalnego w celu dokonania analizy sytuacji rodziny. Tak więc nowy zakres zadań asystenta rodziny związany był z przypisaniem mu nowych zadań związanych z nową grupą docelową, którą stanowią kobiety w ciąży i ich rodziny.

W 2023 roku asystenci rodziny objęli pomocą 3 rodziny, w której kobiety były w ciąży, w tym 2 w ciąży zagrożonej. Trzy rodziny zostały objęte programem koordynacji w ramach ustawy „Za życiem” po urodzeniu dzieci.

ŚWIADCZENIA WYNIKAJĄCE Z USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ

W myśl ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. do głównych zadań pomocy społecznej należy podejmowanie działań zmierzających do poprawy sytuacji osób i rodzin znajdujących się w trudnych warunkach życiowych oraz ich integracji ze środowiskiem, wsparcia ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc ta poprzedzona jest procesem rozpoznawania potrzeb, zdiagnozowaniem sytuacji osób potrzebujących i opracowaniem adekwatnego i optymalnego planu pomocy. Potrzeby tych osób i rodzin powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy.

Podstawową przesłanką do przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest spełnienie przez osobę korzystającą tzw. kryterium dochodowego, które od stycznia 2022 roku wynosi 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej, a 600 zł dla osoby w rodzinie. Obliczając kryterium dochodowe na osobę w rodzinie sumuje się przychody wszystkich członków rodziny i dzieli przez ilość osób we wspólnym gospodarstwie domowym. Za dochód uważa się m.in. wynagrodzenie za pracę, dochód z tytułu renty lub emerytury, zasiłek dla bezrobotnych, dodatek mieszkaniowy – to tylko przykłady, uwzględnianych dochodów może być więcej. Są to dochody netto, czyli pomniejszone o podatek oraz składki na ubezpieczenia. Do dochodu nie wlicza się również: kwot alimentów świadczonych na rzecz innych osób, zasiłku celowego, świadczeń przysługujących osobie bezrobotnej z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych, wartości świadczeń w naturze, dochodu z powierzchni użytków rolnych poniżej 1 ha przeliczeniowego oraz świadczeń pieniężnych, o których mowa w ustawie o działalności opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych, świadczenia wychowawczego, świadczenia pieniężnego o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o Karcie Polaka oraz kwot dodatków: energetycznego, osłonowego, węglowego i dla gospodarstw domowych.

Udzielając świadczeń z pomocy społecznej wyróżniamy dwa podstawowe rodzaje świadczeń – świadczenia pieniężne i niepieniężne. Do świadczeń pieniężnych zaliczają się: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, natomiast do świadczeń niepieniężnych: składki na ubezpieczenie zdrowotne, wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji opiekuna prawnego, sprawienie pogrzebu, schronienie, niezbędne ubranie, posiłek, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania, kompletowanie dokumentacji w sprawie kierowania do domu pomocy społecznej, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z poszczególnych świadczeń z pomocy społecznej oraz wydatkowane na ten cel środki.

Świadczona pomoc społeczna w latach 2021–2023

Forma pomocy	2021		2022		2023	
	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)
Zasiłek stały	539	2 914 985,00	539	2 914 985,00	464	2 709 553,00
Zasiłek okresowy	767	1 449 958,00	767	1 449 958,00	710	1 476 693,00
Usługi opiekuńcze	660	6 613 175,00	603	5 854 567,00	579	6 028 837,00
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	22	488 950,00	24	453 879,00	24	504 783,00
Zasiłek celowy	1166	1 066 706,00	872	946 557,00	1 031	1 246 606,00

Sprawienie pogrzebu		25	82 494,00	42	164 743,00	25	94 710,00
Program rządowy „Posiłek w szkole i w domu”	<i>Schronisko</i>	240	282 738,00	233	316 761,00	321	451 819,00
	<i>Placówki Oświatowe</i>	378	128 910,00	353	216 814,00	437	275 159,00
	<i>Zasiłek celowy na dożywianie</i>	0	0,00	0	0,00	1	100,00
	Razem	618	411 648,00	586	533 575,00	759	727 078,00
Opiekunowie prawni		46	232 767,00	45	244 711,00	43	282 665,00
Opieka wychnieniowa		31	177 360,00	63	553 480,00	91	620 412,00
Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej		32	237 840,00	93	1 401 900,00	197	1 419 756,00
Cudzoziemcy, którym udzielono pomocy ze względów humanitarnych		5	3 772,70	4	5 000,00	1	1 400,00
Cudzoziemcy - ochrona uzupełniająca		-	-	1	3 600,00	3	39 480,00

ZASIŁEK STAŁY

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. art. 37 określa, iż zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, lub osobie pozostającej w rodzinie, która jest niezdolna do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolna do pracy, w przypadku gdy dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, które wynosi obecnie odpowiednio 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 600 zł na osobę w rodzinie.

W przypadku osoby samotnie gospodarującej wysokość zasiłku stałego jest różnicą pomiędzy kryterium dochodowym a dochodem tej osoby. Podobnie w rodzinie - zasiłek stały jest różnicą pomiędzy kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a faktycznym dochodem przypadającym na jednego członka rodziny. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, ustalono maksymalną kwotę zasiłku stałego w wysokości 719 zł.

ZASIŁEK OKRESOWY

Zasiłek okresowy jest kolejnym świadczeniem pieniężnym z zakresu pomocy społecznej. Jego otrzymanie uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego, który zgodnie z art. 38 ustawy o pomocy społecznej przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego oraz potrzeby ochrony macierzyństwa i wielodzietności, przy czym katalog przesłanek wyszczególnionych w ustawie ma charakter przykładowy, bowiem każda trudna sytuacja połączona z brakiem możliwości przewyciężenia jej będzie uprawniała do otrzymania tej formy pomocy.

Okres, na jaki przyznawany jest zasiłek okresowy ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy, jednakże ustawodawca nie określił minimalnego oraz maksymalnego terminu, w którym ma być realizowane to świadczenie.

Wysokość zasiłku okresowego ustalana jest w podobny sposób jak zasiłku stałego, tzn. od wysokości kryterium dochodowego odejmuje się odpowiednio dochód osoby lub rodziny. Minimalna wysokość zasiłku nie może być niższa niż 20 zł. Wprowadzono zasadę ustalającą minimalną kwotę zasiłku jako określony procent różnicy pomiędzy kryterium dochodowym a dochodem osoby lub rodziny. Procent ten wynosi:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej: 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby,
- w przypadku rodziny: 50% różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem rodziny.

Ta zasada gwarantuje wypłacenie 50% zasiłku okresowego, jednak ośrodek pomocy społecznej może wypłacać zasiłek w pełnej wysokości, jeśli w swoim budżecie znajdzie na ten cel środki finansowe. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy wypłacał zasiłki okresowe w wysokości 50%. W 2023 roku gwarantowana wysokość zasiłku okresowego dla osoby samotnie gospodarującej wynosiła 388 zł.

ZASIŁEK CELOWY

Następnym świadczeniem uregulowanym w ustawie o pomocy społecznej jest zasiłek celowy. Jest to świadczenie jednorazowe, mające charakter uznaniowy. Zasiłek celowy może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych, na przykład pokrycia kosztów: leczenia, zakupu żywności, leków, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów oraz sprawienia pogrzebu.

Wysokość przyznanego zasiłku celowego zależy od ilości i jakości potrzeb osób i rodzin kwalifikujących się do przyznania tej formy pomocy, środków finansowych będących w dyspozycji

organu pomocy społecznej, ale przede wszystkim uzależniona jest od sytuacji życiowej wnioskodawców – zdrowotnej, zawodowej, materialnej.

W porównaniu do roku ubiegłego zauważa się wzrost liczby uprawnionych jak i kwoty wydatkowanej na ten cel. Znaczna część wydatkowanej kwoty to zasiłki celowe na dofinansowanie do zakupu węgla, bądź koksu oraz dofinansowanie opłat gazu i energii w celach grzewczych.

USŁUGI OPIEKUŃCZE

Usługi opiekuńcze tworzą wielopłaszczyznową grupę świadczeń niepieniężnych. Ich różnorodność związana jest przede wszystkim z koniecznością dostosowania do indywidualnych potrzeb świadczeniobiorców. Na tej podstawie można wyróżnić usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy w codziennych działaniach pomaga w przewyżnianiu problemów osób starszych obejmujących trudności w codziennym funkcjonowaniu, które są wynikiem fizjologicznych lub patologicznych procesów starzenia się i mogą wystąpić w różnych jego fazach. Natomiast głównymi problemami rodziny są ograniczenia możliwości świadczenia pomocy i opieki będące efektem obciążeń związanych z funkcjonowaniem rodziny lub patologii życia rodzinnego.

Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, realizowanym przez gminy. Ta forma wsparcia adresowana jest do osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania są także uzupełnieniem pomocy, której nie jest w stanie zapewnić rodzina.

Zakres usług opiekuńczych może obejmować wykonywanie następujących czynności:

- 1) pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych,
- 2) opiekę higieniczną,
- 3) zaleconą przez lekarza pielęgnację,
- 4) zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Odpłatność za usługi opiekuńcze ustala się na podstawie obowiązującej uchwały Rady Miasta w Legnicy z dnia 28 listopada 2022 r. nr XLIX/566/22 w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania świadczeń z pomocy społecznej oraz częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat za świadczenia z pomocy społecznej i trybu ich pobierania oraz uwzględniając sytuację dochodową rodziny/osoby. Cena za 1 godzinę świadczenia usług opiekuńczych ustalona jest zgodnie z umową zawartą w trybie przetargu nieograniczonego i w roku 2023 została określona kwotą 33,50 zł. W roku poprzednim odpłatność ta wynosiła 29,00 zł, a w roku 2021 było to 27,00 zł.

SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE

Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez jednostki samorządu terytorialnego. Specjalistyczne usługi opiekuńcze przyznawane są zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2006 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, w większości obejmują pomoc dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie:

- uczenia i rozwijania umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia,
- pielęgnacji - jako wspieranie procesu leczenia,
- rehabilitacji fizycznej i usprawniania zaburzonych funkcji organizmu.

Wymagane jest, by świadczenie pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych realizowane było przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapeuty lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć specjalistyczne usługi.

Odpłatność za świadczone specjalistyczne usługi ustala się uwzględniając sytuację dochodową rodziny/osoby oraz na podstawie obowiązujących przepisów. Cena za 1 godzinę specjalistycznych usług opiekuńczych ustalana jest zgodnie z umową zawartą w trybie przetargu nieograniczonego. W 2021 roku odpłatność za 1 godzinę świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych wynosiła 35 zł, w następnym roku było to 37 zł, natomiast w roku 2023 stawka ta wzrosła do 42 zł. Wysokość odpłatności osoby korzystającej z tej formy pomocy jest uzależniona od osiągniętego przez nią lub rodzinę dochodu i ulega zmianie wraz ze zmianą dochodu.

OPIEKUN PRAWNY

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zgodnie z art. 36 pkt 1 lit. h ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. wypłaca należne opiekunowi prawnemu wynagrodzenie z tytułu sprawowania opieki przyznanej przez sąd. Pokrywane jest ono z dochodów lub majątku osoby, dla której opiekun

jest ustanowiony. Jeśli osoba ta nie posiada jednak wystarczających środków lub majątku, wynagrodzenie to pokrywane jest ze środków publicznych i wypłacane przez ośrodek pomocy społecznej. Zgodnie z powołaną wyżej ustawą, wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją. Wynosi ono nie więcej niż 10% miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej podawanego przez GUS za okres poprzedzający jego przyznanie.

Przy ustalaniu prawa do świadczenia w formie wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji opiekuna prawnego, organ pomocy społecznej zwolniony jest z konieczności przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego z opiekunem oraz wydania w tej sprawie decyzji administracyjnej, co znacznie upraszcza procedurę jego wypłaty. Jest to uzasadnione tym, że o jego przyznaniu oraz wysokości decyduje sąd, a przyznanie tego świadczenia nie jest uzależnione od kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej.

PROGRAM RZĄDOWY „POSILEK W SZKOLE I W DOMU”

Rada Miejska Legnicy dnia 29 kwietnia 2019 r. podjęła uchwałę nr VII/115/19 w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie zapewnienia posiłku na terenie Miasta Legnicy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Głównym celem programu było zapewnienie posiłku dzieciom i uczniom, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, nie spełniającym warunków otrzymania pomocy wskazanych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz niespełniającym kryterium dochodowego w wysokości 150% kryterium, o którym mowa w art. 8 tejże ustawy bez wydania decyzji administracyjnej przyznającej posiłek oraz bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego, tym samym umożliwiając niezwłoczne udzielenie tego rodzaju wsparcia.

W roku 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” udzielał wsparcia w formie posiłków dzieciom – do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom – do czasu zakończenia edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym oraz osobom i rodzinom spełniającym przesłanki z art. 7 ustawy z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, tj. osobom, których sytuacja była w jakiś sposób trudna i skomplikowana. Zgodnie z art. 48 ustawy o pomocy społecznej osoba lub rodzina ma prawo między innymi do posiłku, jeżeli jest tego pozbawiona, natomiast stosownie do art. 48 b ust. 2 tejże ustawy, pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.

Zgodnie z obowiązującą uchwałą Rady Miejskiej z dnia 27 stycznia 2014 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej osoby, których dochód

lub dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał 150% kryterium dochodowego obowiązującego w pomocy społecznej, miały prawo do pomocy w formie posiłku bez obciążenia zwrotom poniesionych na tę formę pomocy wydatków. Od stycznia 2022 roku kwota 150% kryterium dochodowego wynosiła 1 164 zł na osobę samotnie gospodarującą, a 900 zł na osobę w rodzinie.

O potrzebie udzielenia pomocy w formie posiłku zawiadamiał dyrektor szkoły lub przedszkola. Liczba uczniów i dzieci, którym ta pomoc miała być udzielona nie mogła przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych w szkołach i przedszkolach na terenie Miasta Legnicy w poprzednim miesiącu kalendarzowym, a we wrześniu liczby z czerwca. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy realizował program w ścisłej współpracy z jednostkami oświatowymi.

Dzieci i młodzież realizujące obowiązek szkolny lub obowiązek nauki spożywają posiłki w przedszkolu, szkole. Osobom tym gwarantuje się jednakowe posiłki pod względem ilościowym i jakościowym, z wyjątkiem posiłków w ramach diety. Jeżeli dana placówka nie posiada warunków do przygotowania lub wydawania posiłków, zapewnia się spożywanie posiłków poza nią. Właściwa organizacja zajęć i opieka w przypadku spożywania posiłków w czasie zajęć poza szkołą/przedszkolem jest obowiązkiem dyrektora danej placówki.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy obejmuje pomocą w formie dożywiania również osoby dorosłe, po spełnieniu wymogów formalnych. Jednak pomimo spełniania wszystkich warunków, wiele osób nie chciało skorzystać z oferowanej przez Ośrodek tej formy pomocy. Bardzo często powodem odmowy były względy ambicjonalne. Osoby te deklarowały, że posiłki zapewniają sobie we własnym zakresie.

PROGRAM „OPIEKA WYTCHNIENIOWA” – EDYCJA 2023

Od kilku lat w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy realizowany jest Program "Opieka wytchnieniowa" finansowany ze środków państwowego funduszu celowego Fundusz Solidarnościowy. W 2023 roku dofinansowanie to wynosiło 677 280,00 zł.

Głównym celem Programu "Opieka wytchnieniowa" - edycja 2023 było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności i osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi, poprzez czasowe odciążenie od codziennych obowiązków związanych ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację. Usługa opieki wytchnieniowej służyła również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie mogli wykonywać swoich obowiązków.

Program zapewniał:

- 1) w odniesieniu do rozwiązań systemowych:

- a) wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia poprzez świadczenie usług opieki wytchnieniowej dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności/osobami z orzeczeniem równoważnym,
 - b) wsparcie finansowe gmin/powiatów w zakresie realizacji usług opieki wytchnieniowej.
- 2) w odniesieniu do członków rodziny lub opiekunów osób niepełnosprawnych:
- a) czasowe odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy przystąpił do realizacji formy dziennej programu, która była świadczona w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. W związku z rosnącym zainteresowaniem uczestnictwem w programie można wysnuć wniosek, że była to najbardziej oczekiwana i pożądana forma pomocy przez odbiorców programu. Skupienie opiekunów na potrzebach osób niepełnosprawnych bardzo często sprawia, iż nie zwracają uwagi na własne. Przy wsparciu pracowników socjalnych mają możliwość dostrzeżenia swoich potrzeb, dopuszczając myśli o czasowym zastępstwie w opiece nad osobą niepełnosprawną i w rezultacie do skorzystania z usług opieki wytchnieniowej. Szczególnie dotyczy to opieki nad niepełnosprawnymi dziećmi.

Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa” w znacznej mierze przyczyniła się do zwiększenia wsparcia członkom rodzin i opiekunom osób niepełnosprawnych, dzięki czemu zapewniła im czas na odpoczynek i regenerację. Osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobami niepełnosprawnymi dysponowały czasem, który mogły przeznaczyć na swoje potrzeby (odpoczynek, regenerację czy też załatwianie różnych spraw).

W roku 2023 z opieki wytchnieniowej skorzystało 91 osób (o 28 osób więcej w porównaniu do edycji z roku 2022), zrealizowano 15 980 godzin. Na ten cel wydatkowano kwotę 623 220 zł, z czego kwotę 160 173,00 zł na świadczenie opieki wytchnieniowej dla 22 opiekunów dzieci z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności (4 107 godz.) oraz na kwotę 460 239 zł dla 69 opiekunów osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi (11 801 godz.).

PROGRAM „ASYSTENT OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ”

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - edycja 2023 finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego stanowił kontynuację pomocy dla osób niepełnosprawnych z roku ubiegłego. Dofinansowanie w roku 2023 wynosiło 1 672 779, 60 zł.

Głównym celem Programu „Asystent Osoby Niepełnosprawnej” - edycja 2023 było wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla uczestników Programu:

- 1) dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- 2) osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego.

Program zapewniał także:

- 1) możliwość skorzystania przez osoby niepełnosprawne z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności i funkcjonowaniu w życiu społecznym;
- 2) ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby niepełnosprawnej do podejmowania aktywności i umożliwienie realizowania prawa do niezależnego życia;
- 3) przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności np. poprzez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych, sportowych itp.;
- 4) zwiększenie wsparcia asystenckiego dla niepełnosprawnych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, także w innych wymiarach życia i funkcjonowania społecznego.

Usługi asystencji osobistej polegały w szczególności na pomocy przy:

- 1) wykonywaniu przez uczestnika czynności dnia codziennego;
- 2) wyjściu, powrocie lub dojazdach z uczestnikiem w wybrane przez uczestnika miejsca;
- 3) załatwianiu przez uczestnika spraw urzędowych;
- 4) korzystaniu przez uczestnika z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galeria sztuki, wystawa);
- 5) zaprowadzaniu i odebraniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej.

Uczestnictwo w Programie zapewniło dostęp do wysokiej jakości usług społecznych oraz zwiększyło jakość świadczonej przez opiekunów opieki. Usługi asystencji osobistej poprawiły jakość życia osób niepełnosprawnych, w szczególności poprzez umożliwienie im jak najbardziej niezależnego życia, umożliwiły uczestnictwo w wydarzeniach społecznych, kulturalnych czy rozrywkowych. Większość osób biorących udział w ubiegłorocznej edycji Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, skorzystały z tego wsparcia w roku 2022 i wyraziły chęć udziału w programie w kolejnych latach. +

W 2023 roku na realizację programu wydatkowano kwotę 1 419 756,00 zł. Z usług asystenta skorzystało łącznie 197 osób (w ilości 37 362 godzin), w tym:

- 1) 169 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, w tym z niepełnosprawnością sprzężoną (w ilości 34 746 godzin), wydatkowano kwotę 1 320 348,00 zł,
- 2) 26 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (w ilości 2 586 godzin), wydatkowano kwotę 98 268,00 zł.
- 3) 2 dzieci w wieku do 16 roku życia z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji (w ilości 30 godz.), wydatkowano kwotę 1 140,00 zł.

Pomoc asystenta w wykonywaniu czynności dnia codziennego uczestnika Programu, załatwianiu spraw urzędowych oraz między innymi korzystaniu z dóbr kultury miał realny wpływ na prowadzenie możliwie niezależnego, samodzielnego życia, przez co spełniony został nadrzędny cel usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, jakim jest dążenie do poprawy funkcjonowania osoby niepełnosprawnej w jej środowisku.

Beneficjenci obu wyżej wymienionych programów nie ponoszą żadnej odpłatności za udzieloną pomoc.

ŚWIADCZENIA OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na zasadach określonych w ustawie mają prawo osoby inne, niż ubezpieczeni, posiadające obywatelstwo polskie i posiadające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które spełniają kryterium dochodowe określone w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, co do których nie stwierdzono okoliczności, o której mowa w art. 12 tej ustawy, na zasadach i w zakresie określonych dla ubezpieczonych.

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przysługuje przez okres 90 dni od dnia określonego w decyzji, którym jest dzień złożenia wniosku, lub w przypadku udzielenia świadczeń w stanie nagłym – dzień udzielenia świadczenia, chyba że w tym okresie świadczeniobiorca zostanie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy wydał 409 decyzji przyznających prawo do świadczeń zdrowotnych na kwotę 228 347 zł oraz 54 decyzji odmawiających tego prawa.

POMOC CUDZOZIEMCOM

Osobami uprawnionymi do korzystania z pomocy społecznej, oprócz osób posiadających obywatelstwo polskie, są także cudzoziemcy, których miejscem zamieszkania jest Polska i przebywają na jej terytorium, m.in.:

- 1) na podstawie zezwolenia na pobyt stały,
- 2) na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,
- 3) w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany,
- 4) w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy od kilku lat przyznawana jest pomoc w formie posiłków w szkole dla dzieci oraz w formie zasiłków celowych dla osób, które uzyskały zgodę na pobyt ze względów humanitarnych. W 2023 roku 1 osoba skorzystała z pomocy, na ten cel wydatkowano kwotę 1 400 zł.

Ponadto, zgodnie z art. 92 ustawy o pomocy społecznej, od października 2022 r. dla cudzoziemca, który uzyskał ochronę uzupełniającą przyznawana była pomoc finansowa oraz opłacane składki na ubezpieczenie zdrowotne finansowane ze środków publicznych. Pomoc ta realizowana była przez okres do 12 miesięcy w ramach tzw. indywidualnego programu integracji (IPI) mającego na celu wspieranie procesu ich integracji. W 2023 r. tą formą pomocy objęto 3 osoby, na realizację świadczenia wydatkowano kwotę 39 480 zł.

W związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy jego obywatelowi, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był uznawany za legalny, i który został wpisany do rejestru PESEL, przysługiwała pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Ponadto, na okres dwóch miesięcy przyznawana była pomoc doraźna w formie jednego gorącego posiłku dziennie dla dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach. Do przyznania tych form pomocy nie było wymagane przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Obywatele Ukrainy korzystali również z pomocy w formie: zasiłku stałego wraz z opłacaniem składek zdrowotnych, zasiłku okresowego i zasiłków celowych.

POMOC INSTYTUCJONALNA

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy między innymi kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901), osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Dział Pomocy Instytucjonalnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Legnicy zajmuje się przygotowaniem decyzji kierujących na wnioski zainteresowanych mieszkańców Legnicy do:

- 1) domów pomocy społecznej,
- 2) Domu Dziennego Pobytu,
- 3) Środowiskowego Domu Samopomocy,
- 4) Schroniska dla Bezdomnych,
- 5) Domu Samotnej Matki z Dzieckiem,
- 6) mieszkania chronionego.

Liczba osób umieszczonych w domach w domach pomocy społecznej w latach 2021–2023 z podziałem na typ domu pomocy społecznej

L.p.	Typ domu pomocy społecznej	Liczba osób umieszczonych w dps w roku:		
		2021	2022	2023
1.	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych	41	40	44
2.	DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych	7	6	2
3.	DPS dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	4	6	5
4.	DPS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie	0	1	1
5.	DPS dla osób w podeszłym wieku	0	0	0
6.	DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie	0	0	0
7.	DPS dla osób uzależnionych od alkoholu	0	0	0
Łącznie:		52	53	52

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli zauważyć można, że osoby przewlekle somatycznie chore stanowiły zdecydowaną większość osób umieszczonych w domach pomocy społecznej (85%). Taka tendencja utrzymuje się już od dłuższego czasu.

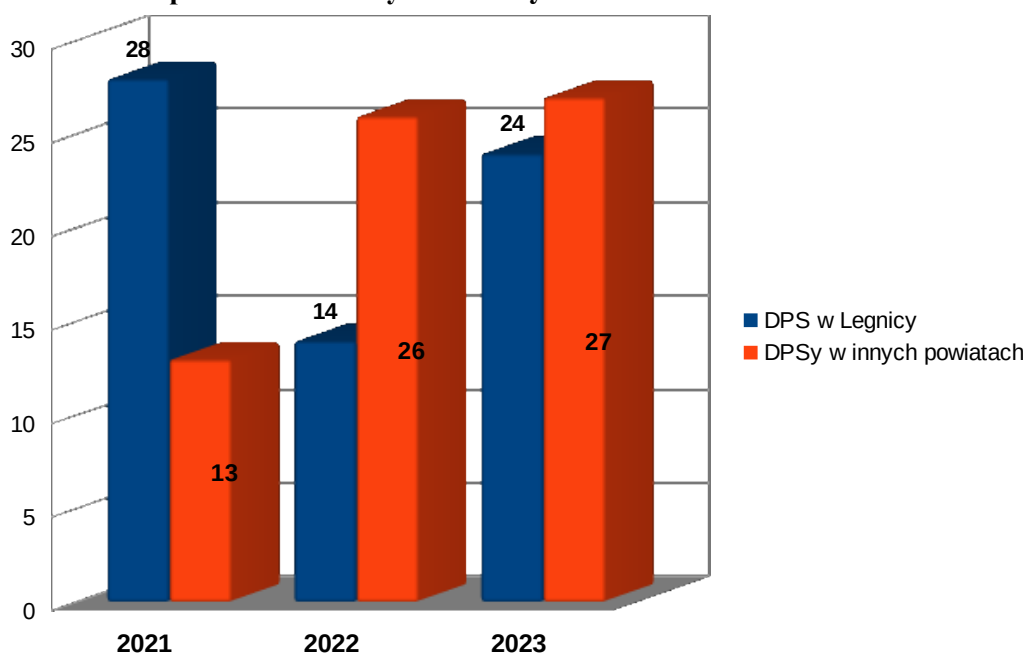
W 2023 roku w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych zostały umieszczone łącznie 44 osoby, przy czym 24 osoby umieszczono w Domu Pomocy Społecznej w Legnicy (o 10 osób mniej niż w roku poprzednim), a 20 osób umiejscowiono w innych powiatach (o 6 mniej niż w roku poprzednim), tj. 13 osób w Domu Pomocy Społecznej w Brenniku pod Legnicą oraz 5 osób w Domu Pomocy Społecznej Jaworze.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczna była zmienna tendencja umieszczania osób przewlekle somatycznie chorych w Domu Pomocy Społecznej „Prząśnik” w Brenniku gmina Ruja i w Domu Pomocy Społecznej w Legnicy. Jednakże wróciła sprzed 2 lat tendencja wzrostowa, umieszczania osób przewlekle somatycznie chorych w Domu Pomocy Społecznej w Legnicy i malejąca tendencja umieszczania tych osób w Domu Pomocy Społecznej w „Prząśnik” w Brenniku gmina Ruja.

W 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy umieścił w Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelakualnie przy ul. Kubusia Puchatka w Legnicy kolejną małąletnią dziewczynkę, skierowaną do tego Domu przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelinie.

W 2023 roku w DPS „Prząśnik” przebywało 71 legniczan, tyle samo co w roku poprzednim (w 2021 roku było to 55 osób).

Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych w latach 2021–2023

Osoby oczekujące na umieszczenie w domach pomocy społecznej w latach 2021–2023

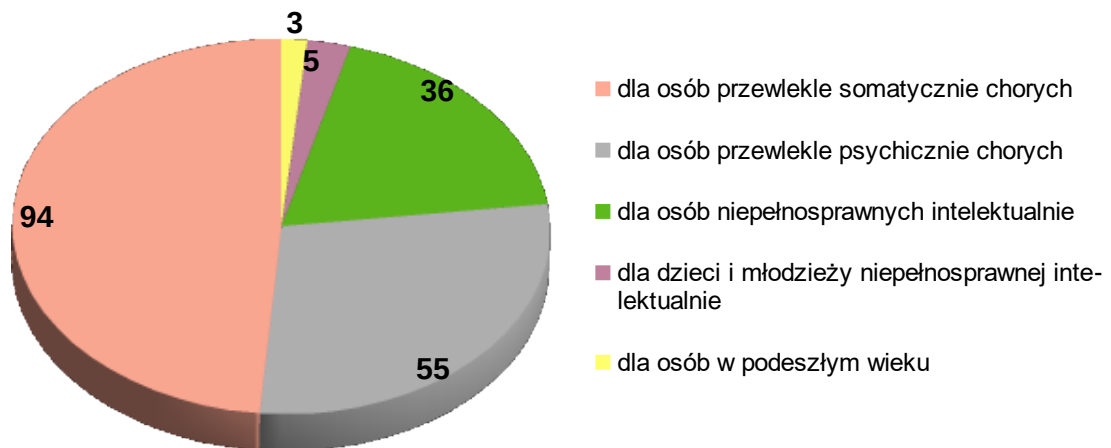
L.p.	Typ domu pomocy społecznej	Liczba osób oczekujących w roku:		
		2021	2022	2023
1.	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych	22	24	18
2.	DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych	11	9	11
3.	DPS dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	0	1	0
4.	DPS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie	0	0	0
5.	DPS dla osób w podeszłym wieku	1	0	0
Łącznie oczekujących		34	34	29

W 2023 roku, spośród wszystkich skierowanych do domu pomocy społecznej, na umieszczenie w DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych oczekiwało 18 osób, z czego:

- 1) do DPS w Legnicy – 11 osób, jednakże 10 osób na swoją prośbę odroczyło ten termin,
- 2) do DPS zlokalizowanych na terenie innych powiatów – 7 osób.

W 2023 roku średni okres oczekiwania na umieszczenie w DPS w Legnicy wynosił około 3 miesiące.

Liczba mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie innych powiatów w latach 2021-2023 z podziałem na typy domów

W 2023 roku w 31 domach pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie innych powiatów przebywało 193 mieszkańców Legnicy, przy czym 48% przybyłych stanowiły osoby przewlekle somatycznie chore, 28% osoby przewlekle psychicznie chore, a 19% osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie. Niespełna 2% osób, którym zapewniono opiekę poza miastem stanowiły osoby w podeszłym wieku, a 3% - dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie.

Środki z budżetu miasta wydatkowane w latach 2021-2023 na pokrycie kosztu pobytu legniczan umieszczonych w domach pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie innych powiatów

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Wysokość opłat wniesionych przez miasto Legnica (w zł)	5 801 432	6 737 110	7 145 546
Liczba mieszkańców	170	190	193

Środki, które w 2023 r. budżet miasta Legnica przeznaczył na pokrycie kosztu pobytu legniczan w domach pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie innych powiatów, znacznie wzrosły w stosunku do lat poprzednich. Od lat widoczna jest tendencja wzrostowa wydatków na ten cel, co związane jest ze znacznym wzrostem średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w poszczególnych domach pomocy społecznej.

DOM DZIENNEGO POBYTU I KLUB SENIOR+

Polityka społeczna wobec starzenia się i starości jest traktowana jako ważna dziedzina polityki społecznej. Przebiegający szybko proces demograficznego starzenia się społeczeństwa powoduje wiele wyzwań, którym sprostać musi państwo i administracja samorządowa.

Dom Dziennego Pobytu będący w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy działa od ponad 20 lat. Wraz z Klubem Senior+ wypełnia zadania w ramach szeroko zakrojonej instytucjonalnej opieki nad starszymi członkami społeczeństwa, przeciwdziałając wykluczeniom, wspiera osoby starsze w różnych aspektach, nie tylko pod kątem społecznym, ale również emocjonalnym i psychologicznym.

Dom Dziennego Pobytu i Klub Senior+ to koedukacyjne placówki wsparcia dziennego świadczące usługi osobom samotnym, o zmniejszonej sprawności psychoruchowej, a sam pobyt w placówkach jest nieodpłatny. Podstawowym zadaniem placówek jest zapewnienie gorącego posiłku seniorom, którzy nie są w stanie samodzielnie takiego posiłku przygotować, mających trudne warunki życiowe i rodzinne oraz aktywizacja seniorów.

Działalność placówek jest finansowana z budżetu Gminy Legnica, jedynie osoby korzystające z gorącego posiłku ponoszą odpłatność 100% wsadu do kotła. W roku 2023 dzienna liczba osób korzystających wahała się od 150 do 270 osób i uzależniona była od dnia tygodnia. Seniorzy sami decydowali o tym, w którym dniu tygodnia skorzystają z tej formy pomocy.

W 2023 roku Dom Dziennego Pobytu był czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:00 do 18:00, w soboty od 7:00 do 15:00, a Klub Senior+ funkcjonował od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:00 do 16:00.

Świadczone w roku 2023 posiłki w ramach dziennego pobytu

L.p	Miejsce świadczenia usługi	Liczba osób korzystających z posiłków
1.	Dom Dziennego Pobytu przy ul. Korfantego 1	196
2.	Klub Senior+ przy ul. Moniuszki 9	114
3.	Posiłki z dowozem	46

W 2023 roku z dożywiania skorzystało 356 osób. Łącznie wydano 57 984 obiady i 1 580 kolacji. Łączna wartość wydanych ogółem posiłków wyniosła 589 320 zł.

Seniorom korzystającym z ośrodka zapewniony był ciepły posiłek w formie obiadów oraz dla chętnych kolacja na wynos, za które ponosili odpłatność. Seniorzy korzystali także z poczęstunku, który był przygotowywany w ramach zajęć kulinarnych. Podopieczni placówek mieli zapewnione różnorodne formy aktywności, m.in. muzykoterapię, arteroterapię, biblioterapię, zajęcia sportowe i intelektualne, majsterkowanie, zajęcia w plenerze, wycieczki, spacer, gry stolikowe, rękodzieło. W zajęciach uczestniczyło zazwyczaj od 18 do 39 osób, w zależności od absencji, okoliczności i rodzaju zajęć terapeutycznych. Odbywały się również wspólne śpiewy w zależności od tematyki, ćwiczenia rozwijające sprawność intelektualną, takie jak pisanie scenariuszy do występów okolicznościowych, pisanie tekstów piosenek czy wierszy, odbywały się prelekcje, odczyty, spotkania z różnymi zaproszonymi gośćmi, przedstawicielami różnych zawodów, wyjścia w teren, celebrowanie imienin seniorów.

W godzinach porannych przy mniejszej liczbie seniorów, zazwyczaj odbywały się prace manualne, wspólne czytanie czasopism, świadczona była pomoc przy załatwianiu spraw urzędowych i wypełnianiu dokumentów, pomoc techniczna przy obsłudze telefonu komórkowego lub komputera, z jednoczesnym udzielaniem wsparcia emocjonalnego. Seniorzy wykazywali również zainteresowanie spotkaniami integracyjnymi z innymi ośrodkami, dzięki czemu w roku 2023 zorganizowano wiele imprez tematycznych i okolicznościowych. Zajęcia organizowane były według harmonogramu, który osobno, na swoje potrzeby, ustalał DDP i Klub Senior+.

Przez cały 2023 rok odbywały się liczne spotkania integracyjne, okolicznościowe, świąteczne. Seniorzy po kilka razy w miesiącu organizowali sobie czas, wykorzystując go na edukację, wspólne wycieczki, zajęcia kulturalne i zabawę. Nie zabrakło także zajęć kulinarnych i propagowanie zdrowego stylu życia.

Seniorzy aktywnie uczestniczyli ponadto w życiu kulturalnym naszego miasta. Chętnie odwiedzali wystawy, muzea, kino oraz uczestniczyli w różnych imprezach i koncertach odbywających się na terenie miasta. Integrowali się z innymi środowiskami senioralnymi działającymi w Legnicy.

SCHRONISKO DLA BEZDOMNYCH I DOM SAMOTNEJ MATKI Z DZIECKIEM

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy przy ul. Przemysłowej 5 znajduje się Schronisko dla Bezdomnych, które jest ośrodkiem wsparcia oraz pełni funkcje zabezpieczając schronienie, posiłek i odzież osobom tego pozbawionym i osobom korzystającym z usług nie będących mieszkańcami ośrodka. W roku 2023 placówka dysponowała 54 miejscami w tym 9 miejscami dla kobiet.

Do końca roku 2023 przy Schronisku funkcjonował Dom Samotnej Matki z Dzieckiem, który dysponował 8 miejscami dla matek z dziećmi. Od stycznia 2024 r. samotne matki zasiedlą pokoje w nowej placówce dysponującej 17 pokojami, w tym 1 pokojem dla osoby niepełnosprawnej. Ośrodki czynne są całodobowo.

Do Schroniska dla Bezdomnych i Domu Samotnej Matki z Dzieckiem przyjmowane były osoby bezdomne z terenu gminy Legnica, jak również świadczona była krótkoterminowa pomoc osobom bezdomnym spoza Legnicy na zasadach określonych przepisami ustawy o pomocy społecznej Osoby, które przybywały do placówki miały zapewnione podstawowe usługi medyczne, kąpielowe, fryzjerskie i pralnicze. Z usług pralniczych, kąpielowych i fryzjerskich oraz z pomocy w formie odzieży korzystali również najubożsi mieszkańcy Legnicy. W ciągu roku w placówce wydawanych było około 150 posiłków dziennie od poniedziałku do soboty, z których korzystali zarówno mieszkańcy ośrodka, jak i mieszkańcy Legnicy.

Z uwagi na fakt, iż osoby bezdomne wymagają bardzo zindywidualizowanego podejścia, pracownicy socjalni Schroniska przywiązywali dużą wagę do świadczenia pomocy w formie pracy socjalnej i towarzyszyli swoim podopiecznym w podejmowanych przez nich działaniach.

Praca socjalna jest działalnością niewymierną jednakże pracę pracowników socjalnych Schroniska i Domu Samotnej Matki z Dzieckiem można przedstawić liczbowo w postaci poniższej tabeli:

Liczba osób objętych pracą socjalną w latach 2021–2023

L.p	Elementy pracy socjalnej	Liczba osób objętych pracą socjalną w latach:		
		2021	2022	2023
1.	Złożenie wniosku o przydział mieszkania w ZGM/dopilnowanie aktualizacji wniosku	80	92	95
2.	Monitoring i pomoc mieszkańcom placówek w zasiedleniu mieszkań	4	6	7
3.	Zawarcie kontraktów socjalnych	15	85	90
4.	Zawarcie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności	1	4	1

5.	Doprowadzenie do ustalenia stopnia niepełnosprawności	18	12	15
6.	Ustalenie uprawnień do renty inwalidzkiej lub emerytury z ZUS + świadczenie uzupełniające	7	2	5
7.	Znalezienie zatrudnienia odpowiedniego do stanu zdrowia	15	7	7
8.	Pomoc w zakresie prawidłowego gospodarowania budżetem domowym	35	23	25
9.	Doprowadzenie osób pozostających bez pracy do zarejestrowania w PUP	25	34	30
10.	Uzyskanie wsparcia w środowisku	12	11	20
11.	Uregulowanie sytuacji prawnej lokalu	3	1	5
12.	Wytypowanie osób do prac społecznie użytecznych	10	5	6
13.	Pomoc w przewyciężeniu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	15	7	8
14.	Usprawnienie w załatwianiu spraw bieżących i urzędowych	25	23	28
15.	Pomoc w dotarciu do lekarza poradni specjalistycznych w celu diagnozy, leczenia. rehabilitacji	30	21	50
16.	Wystąpienie do sądu o wgląd w sytuację rodziny	5	2	10
17.	Pomoc w nawiązaniu zerwanych więzi rodzinnych	9	6	6
18.	Uzyskanie sprzętu medycznego bądź ortopedycznego	21	10	20
19.	Uzyskanie dostępu do świadczeń zdrowotnych	40	44	50
20.	Zamówienie wizyty lekarz pierwszego kontaktu /teleporady	60	50	100
21.	Zorganizowanie pomocy w formie usług opiekuńczych	25	23	27
22.	Podjęcie leczenia w Poradni Zdrowia Psychicznego	18	12	10
23.	Wystąpienie do sądu o ubezwłasnowolnienie	1	4	5
24.	Pomoc w uzyskaniu miejsca w DPS	6	7	2
25.	Podjęcie leczenia odwykowego	10	12	15
26.	Wystąpienie o przymusowe leczenie	9	6	10
27.	Pomoc w załatwianiu detoksykacji	10	2	2
28.	Podjęcie terapii w MONAR	7	10	11
29.	Pomoc w dotarciu do odpowiedniej grupy wsparcia	13	14	14
30.	Współpraca z kuratorem w celu poprawy funkcjonowania rodziny	8	10	10
31.	Współpraca z pedagogiem szkolnym w celu poprawy funkcjonowania rodziny	6	9	9
32.	Współpraca z asystentem rodziny	4	3	3

33.	Zapewnienie dzieciom ciepłych posiłków w szkołach	8	12	15
34.	Pomoc w uzyskaniu podstawowego sprzętu gospodarstwa domowego dla osób opuszczających placówki	8	7	7
35.	Wystąpienie do sadu o umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej	1	1	1
36.	Uregulowanie sytuacji prawnej dziecka	1	1	1
37.	Kontakt z innymi ośrodkami pomocy społecznej w celu zapewnienia schronienia osobom bezdomnym spoza Legnicy	52	55	50
38.	Współpraca z innymi instytucjami pomocowymi, tj. szpitale, stowarzyszenia, wolontariusze	38	47	87
39.	Wytypowanie dziecka na kolonię letnią	1	2	2
40.	Pomoc w zorganizowaniu opieki nad dzieckiem w czasie wykonywania pracy	4	1	3
41.	Zorganizowanie szczepień przeciw Covid /grypie	120	120	50

Ponadto, pracownicy socjalni oraz osoby dyżurujące, w pełnym zakresie informowali mieszkańców o dostępnych formach pomocy, a w razie potrzeby również zapewniali pomoc w jej zorganizowaniu. Schronisko pośredniczyło także w przekazywaniu mebli, sprzętu AGD i odzieży osobom ubogim i potrzebującym tego rodzaju sprzętu. Dary pochodziły najczęściej od osób fizycznych tj. mieszkańców Legnicy. Przy Domu Samotnej Matki z Dzieckiem funkcjonuje również Koło Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, którego członkami są pracownicy placówki.

W celu zapewnienia mieszkańcom placówki usług aktywizacyjnych ukierunkowanych na wzmacnianie aktywności społecznej, uzyskanie samodzielności życiowej i wyjście z bezdomności, schronisko w tym zakresie ściśle współpracowało z: Powiatowym Urzędem Pracy w Legnicy, Zarządem Gospodarki Mieszkaniowej, Centrum Terapii Uzależnień, Poradnią Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Monar”, Zespołem ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, placówkami Służby Zdrowia i stowarzyszeniami działającymi na rzecz ludzi wykluczonych społecznie.

ŻŁOBKI

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy funkcjonują cztery żłobki oraz filia jednego z nich. Opieka w placówkach jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia do lat 3. Żłobki miejskie w Legnicy przygotowane są na przyjęcie 440 dzieci.

Rekrutacja do żłobków miejskich na rok 2023/2024, trwała od 1 do 30 kwietnia 2023 roku. Przebiegła sprawnie, bez problemów. W tym czasie zostało złożonych 270 kart zgłoszeniowych oraz 222 deklaracje o kontynuacji pobytu dziecka w żłobku. Łącznie 492 rodzin było zainteresowanych

pobytem dziecka w żłobku. Negatywnie rozpatrzono 27 kart, z uwagi na niespełnione kryteria przyjęcia, tj. brak zatrudnienia jednego z rodziców. Ostatecznie do żłobków miejskich na rok 2023/2024 zostało przyjętych 242 nowych dzieci i 221 już uczęszczających.

W związku z rotacją dzieci w żłobkach, spowodowaną rezygnacją rodziców z usług placówek np. z uwagi na stan zdrowia dziecka, w ciągu 2023 roku odbywały się dodatkowe przyjęcia dzieci, poza rekrutacją. Ogółem, w okresie od stycznia do grudnia 2023 roku, z opieki w żłobkach miejskich skorzystało 720 dzieci, z tego:

- 1) w Żłobku Nr 1 – 157,
- 2) w Żłobku Nr 2 – 162,
- 3) w Żłobku Nr 3 – 162,
- 4) w Filii Żłobka Nr 3 – 94,
- 5) w Żłobku Nr 4 – 145.

W porównaniu z rokiem 2022 (714) można zauważyć wzrost zainteresowania opieką nad dziećmi w żłobkach. Na dzień 31.12.2023 r. łącznie do wszystkich żłobków zapisanych było 451 dzieci.

W placówkach funkcjonowały trzy grupy wiekowe, w Filii Żłobka nr 3 dwie, do których dzieci dobierane były pod względem wiekowym i rozwojowym. Przeciętnie w 2023 r. do jednego żłobka, dziennie uczęszczało 61 dzieci, natomiast do Filii 35. Podczas pobytu w żłobku najmłodszy podopieczni mieli zapewnione trzy zdrowe i smaczne posiłki, zgodne z zasadami żywienia dzieci w tym przedziale wiekowym. W okresie przerwy wakacyjnej, po wcześniejszym uzgodnieniu oraz w wyjątkowych sytuacjach była możliwość umieszczenia dzieci w żłobkach zastępczych, o czym odpowiednio wcześniej poinformowano rodziców.

Bardzo ważnym aspektem działalności żłobków była również współpraca z rodzicami. Wszystkie szczegóły związane z pobytem dziecka w żłobku były omawiane i wyjaśniane przy przyjęciu czy odbiorze dziecka z placówki, a potrzeby i problemy rozwiązywano na bieżąco. Bezpośredni nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem żłobków Legnicy sprawowali kierownicy poszczególnych placówek.

Wszyscy rodzice/opiekunowie zobowiązani byli do ponoszenia opłat za pobyt oraz wyżywienie dziecka w żłobku. W 2023 r. zmianie uległy zasady ustalania opłaty za pobyt dziecka w żłobku. Od 1 stycznia do 31 marca 2023 r. ww. opłata wynosiła 0,06% minimalnego wynagrodzenia za pracę (3 490 zł), za jedną godzinę pobytu dziecka w żłobku tj. 2,09 zł. W przypadku uczęszczania do żłobka więcej niż jednego dziecka z danej rodziny lub gdy rodzina posiadała Kartę Dużej Rodziny, w/w opłata ulegała obniżeniu o 50% za każde dziecko. Natomiast od 1 kwietnia 2023 r., zgodnie z uchwałą nr LIII/601/23 Rady Miejskiej Legnicy z dnia 1 marca 2023 r., zmieniającą uchwałę w sprawie ustalenie wysokości opłat za pobyt dziecka w żłobku oraz maksymalnej wysokości opłat za wyżywienie, w/w opłata wynosi 11% minimalnego wynagrodzenia za pracę, otrzymaną kwotę zaokrąglą się do pełnych złotych. Do 30 czerwca 2023 r. wynosiła ona 384 zł., a od lipca do grudnia

2023 r. 396 zł miesięcznie. Opłata, o której mowa ulegała obniżeniu o 70% za każde dziecko, w przypadku uczęszczania do żłobka więcej niż jednego dziecka opiekuna prawnego lub członka rodziny wielodzietnej posiadającej Kartę Dużej Rodziny. W minionym roku z powyższej ulgi skorzystało 116 rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny i 27 opiekunów, których więcej niż jedno dziecko uczęszczało do danego żłobka. Natomiast opłata za wyżywienie dziecka w wynosiła 7 zł za każdy dzień pobytu dziecka w placówce. W przypadku nieobecności dziecka w żłobku przez kolejne 3 dni i dłużej, nie były pobierane obie opłaty.

W 2023 r. rodzice dzieci uczęszczających do żłobka mogli złożyć do ZUS wniosek o dofinansowanie obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku. Dofinansowanie wynosiło 400 zł miesięcznie na dziecko, ale nie więcej niż wysokość opłaty ponoszonej przez rodzica za pobyt dziecka w instytucji. W 2023 r. z powyższego dofinansowania skorzystało 251 dzieci, na kwotę 455 953 zł. Dofinansowanie było przekazywane przez ZUS na rachunek bankowy MOPS-u w Legnicy, z przeznaczeniem na obniżenie opłaty za pobyt dziecka w żłobku.

W 2023 roku łączny koszt utrzymania żłobków miejskich w Legnicy wynosił 9 631 894, 97 zł. Powyższe środki finansowe pochodziły z budżetu gminy Legnicy.

W 2023 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zmagał się z rodzicami, którzy nie regulowali w terminie opłat za pobyt i wyżywienie dziecka w żłobku. Na dzień 31 grudnia 2023 r. kwota zaległości w opłatach za żłobek wynosiła 40 929,91 zł. W związku z brakiem możliwości wyegzekwowania opłaty od rodziców 27 spraw zostało skierowanych do sądu, a 10 do egzekucji komorniczej.

W miarę posiadanych środków finansowych, w 2023 r. na bieżąco wykonywane były tylko naprawy, konserwacje urządzeń oraz niezbędne prace remontowe.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. 14 dzieci spełniających kryteria oczekiwało na przyjęcie do żłobka.

PIECZA ZASTĘPCZA

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy jest organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej. W Ośrodku funkcjonuje Zespół ds. Pieczy Zastępczej, którego zadaniem jest opieka i wsparcie funkcjonujących w mieście rodzin zastępczych.

W 2023 roku w Legnicy funkcjonowało 171 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 252 dzieci i osób pełnoletnich.

Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2021–2023

L.p.	Wyszczególnienie	Rok		
		2021	2022	2023
1.	Liczba rodzin zastępczych	176	174	171
2.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	248	243	252

W 2023 roku na podstawie postanowień sądu rodzinnego, w rodzinnej pieczy zastępczej w Legnicy, umieszczono 40 dzieci: 12 dzieci interwencyjnie umieszczono w dwóch funkcjonujących na terenie miasta pogotowiach rodzinnych, utworzono 11 nowych rodzin zastępczych spokrewnionych, w których umieszczono 12 dzieci (w tym 1 rodzina zastępcza cudzoziemska dla 1 dziecka) i 11 rodzin zastępczych niezawodowych, w których umieszczono 16 dzieci.

O umieszczeniu dzieci w rodzinie zastępczej decyduje sąd rodzinny. Przed wydaniem postanowienia o ustanowieniu rodziny zastępczej sąd zwraca się do MOPS w Legnicy, jako organizatora pieczy zastępczej, o wydanie opinii o kandydatach na rodzinę zastępczą. W 2023 roku na wniosek Sądu Rejonowego w Legnicy Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej MOPS w Legnicy wydał 20 opinii o kandydatach na rodzinę zastępczą (dotyczących 30 osób – 10 osób samotnych i 10 par). Jednym z elementów opinii wydawanych do sądu jest opinia wystawiona przez psychologa w zakresie posiadanych przez kandydatów na rodzinę zastępczą predyspozycji oraz motywacji do pełnienia funkcji zastępczego środowiska rodzinnego.

Dodatkowo, zgodnie z obowiązującymi przepisami, przebadano 25 funkcjonujących w Legnicy rodzin zastępczych niezawodowych (łącznie 32 osoby, w tym 18 osób samotnych i 7 par) oraz wydano stosowne opinie psychologiczne. Wydano 12 opinii dotyczących predyspozycji do pełnienia funkcji wychowawcy i 2 opinie dla kandydatów na dyrektorów placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Osoby badane zostały szczegółowo zapoznane z treścią opinii.

Kandydaci do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej, jak również funkcjonujące niezawodowe rodziny zastępcze, zgodnie z zaleceniem sądu, brały udział w programie szkoleniowym PRIDE/Rodzinna Opieka Zastępcza. W szkoleniu wzięło udział 7 osób (2 małżeństwa i 3 osoby samotne), 3 funkcjonujące rodziny zastępcze i 1 rodzina – kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Po ukończeniu szkolenia uczestnicy otrzymali stosowne zaświadczenia. Wydano 1 zaświadczenie kwalifikacyjne na wniosek kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

W Legnicy funkcjonują trzy rodzaje rodzin zastępczych: spokrewnione z dzieckiem, niezawodowe oraz zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego.

Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Legnicy w latach 2021-2023

L.p.	Wyszczególnienie	Rok		
		2021	2022	2023
1.	Rodzina zastępcza spokrewniona - cudoziemcy	-	1	2
2.	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem	119	118	113
3.	Rodziny niezawodowe	55	53	54
4.	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	2
Rodziny zastępcze ogółem		176	174	171

W 2023 roku w legnickich rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego przebywało 22 dzieci w wieku do lat 7 (w tym 11 dzieci umieszczonych w latach poprzednich). Dzieci umieszczane były interwencyjnie, zgodnie z postanowieniem sądu, do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej, w tym 10 dzieci, noworodków odebranych bezpośrednio ze Szpitala legnickiego oraz 1 dziecko pozostawione w „Oknie Życia”. W 2023 roku spośród 22 dzieci objętych opieką pogotowia rodzinnych, 7 dzieci zostało przysposobionych, 3 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 1 dziecko wróciło pod opiekę rodziców biologicznych. Wobec 11 dzieci pozostających w pogotowiach rodzinnych sąd opiekuńczy nie zakończył prowadzonych postępowań.

Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy w roku 2023 prowadził grupowe spotkania i warsztaty dla legnickich opiekunów zastępczych, mające na celu wzmocnienie zastępczych środowisk rodzinnych, odpowiadając na zgłaszane potrzeby opiekunów. Opiekunowie korzystali ze wsparcia i poradnictwa specjalistycznego również telefonicznie oraz indywidualnie w siedzibie Zespołu do Spraw Pieczy Zastępczej.

Dla rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych prowadzone było poradnictwo mające na celu zachowanie i wzmocnienie kompetencji opiekunów zastępczych oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

W ramach edukowania dzieci, młodzieży, jak również dorosłych opiekunów w kierunku ukazania alternatywnych aktywnych form spędzania czasu wolnego, pracownicy Zespołu do Spraw Pieczy Zastępczej organizowali wspólne działania dla dzieci, młodzieży i opiekunów zastępczych:

- 1) zajęcia plastyczne – temat: komiksy,
- 2) warsztaty świąteczne,
- 3) spotkania z zaproszonymi gośćmi: temat pszczelarstwo,
- 4) wyjścia na mecze piłkarskie Miedzi Legnica.

W 2023 roku Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej MOPS w Legnicy kontynuował współpracę z Fundacją „Raduga”. Podopieczni legnickich rodzin zastępczych i ich opiekunowie skorzystali z szerokiej oferty pomocy specjalistycznej oferowanej przez Fundację.

W 2023 roku opieką 7 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej objętych było 106 rodzin zastępczych, w których przebywało 168 dzieci i młodzieży.

Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i rodzin zastępczych objętych pomocą i wsparciem koordynatora w latach 2021-2023

L.p.	Wyszczególnienie	Rok		
		2021	2022	2023
1.	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	7	7	7
2.	Liczba rodzin zastępczych objętych pomocą koordynatora	118	118	106

Rodziny zastępcze nie objęte pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej otrzymały pomoc i wsparcie w wypełnianiu zadań wynikających z pieczy zastępczej od pracowników socjalnych i pedagoga Zespołu do Spraw Pieczy Zastępczej.

Pracownicy Zespołu do Spraw Pieczy Zastępczej dla każdego nowo umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej dziecka opracowali diagnozy psychofizyczne, a na ich podstawie indywidualne plany pomocy dziecku, które co pół roku były modyfikowane. Sytuacja każdego dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oceniana była na posiedzeniach. W 2023 roku odbyło się 286 posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka do lat 18, umieszczonego w rodzinie zastępczej. Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka, sformułowane były: opinia dotycząca zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz informacja o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej i jego rodziny, które następnie zostały przesłane do właściwego sądu opiekuńczego. Dodatkowo, pracownicy Zespołu do Spraw Pieczy Zastępczej dokonali 68 ocen rodzin zastępczych, biorąc pod uwagę predyspozycje do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakość wykonywanej pracy.

Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej współpracował także z Ośrodkiem Adopcyjnym Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej we Wrocławiu, do którego zgłoszono informacje o 26 dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną (13 dzieci zakwalifikowano do adopcji, 3 dzieci nie zostało zakwalifikowanych do adopcji, odstąpiono od wszczęcia procedury kwalifikacyjnej w stosunku do 3 dzieci, wstrzymanie decyzji 1 dziecko, wobec 1 dziecka obywatelstwa ukraińskiego nie podjęto decyzji, wobec 5 dzieci trwa procedura kwalifikacyjna).

W 2023 roku legnickie zastępcze środowiska rodzinne spokrewnione, niezawodowe i zawodowe opuściło 40 wychowanków: 3 dzieci powróciło pod opiekę rodziców, 14 dzieci zostało przysposobionych, 6 dzieci umieszczono w placówce opiekuńczo-wychowawczej, 17 pełnoletnich wychowanków usamodzielniało się. Natomiast 3 rodziny zastępcze z 3 dziećmi wyprowadziły się z Legnicy i zamieszkały na terenie innego powiatu.

Udzielano wsparcia i poradnictwa prawnego obywatelom Ukrainy, przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Sporządzono do Sądu Rejonowego w Legnicy wnioski o ustanowienie opiekuna tymczasowego dla małoletnich obywateli Ukrainy. Na terenie Legnicy, na dzień 31.12.2023 r. przebywało 182 opiekunów tymczasowych ustanowionych przez sąd dla 213 małoletnich.

Wszystkim rodzinom zastępczym została udzielona pomoc finansowa. Poniższa tabela przedstawia wysokość wypłaconych świadczeń z podziałem na rodzaj udzielonej pomocy.

Świadczenia wypłacone rodzinom zastępczym (w zł) w latach 2021–2023

L.p.	Rodzaj pomocy	Wysokość wypłaconych świadczeń w roku:		
		2021	2022	2023
1.	Pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej, wraz z dodatkami	1 926 809,10	2 019 278,29	2 476 850,59
2.	Jednorazowa pomoc pieniężna na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka	11 000,00	16 000,00	33 319,50
3.	Jednorazowa pomoc pieniężna na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki.	4 000,00	19 175,80	16 343,46
4.	Jednorazowe świadczenie pieniężne dla rodziny zastępczej zawodowej na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego	6 000,00	9 683,42	7 442,86
5.	Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego dla rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej	44 998,66	49 936,15	64 787,95
6.	Wynagrodzenie i dodatki wraz z pochodnymi, za wykonanie zadania rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego	158 714,19	171 876,66	177 323,47
7.	Świadczenie pieniężne za wykonanie zadania rodziny pomocowej	5 400,00	0,00	21 448,58
8.	Wynagrodzenie za świadczenie usług - pomoc przy sprawowaniu opieki nad dzieckiem i pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego i w rodzinie zastępczej niezawodowej	39 350,00	56 096,20	56 745,30
Łącznie wypłacono		2 196 271,95	2 342 046,52	2 854 261,71

W 2023 roku na terenie Legnicy funkcjonowały 2 cudzoziemskie rodziny zastępcze spokrewnione dla 2 dzieci (obywatele Ukrainy). Opiekunowie na utrzymanie dzieci otrzymali comiesięczną pomoc pieniężną w kwocie 17 577,57 zł w ciągu całego roku, finansowaną z budżetu państwa.

Pomocy finansowej i wsparcia udzielono także osobom pełnoletnim, które opuściły po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, a także dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy. Wymieniona grupa podopiecznych skorzystała z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz z pomocy na zagospodarowanie.

Pomoc finansowa na kontynuowanie nauki udzielona w latach 2021–2023

Rok	Liczba osób objętych pomocą pieniężną na kontynuowanie nauki	Wysokość wypłaconych świadczeń (w zł)
2021	44	218 532,02
2022	43	211 142,56
2023	39	194 113,12

Pomoc finansowa na usamodzielnienie udzielona w latach 2021–2023

Rok	Liczba osób objętych pomocą pieniężną na usamodzielnienie	Wysokość wypłaconych świadczeń (w zł)
2021	23	122 289,00
2022	10	58 115,00
2023	8	55 330,00

Pomoc finansowa na zagospodarowanie udzielona w latach 2021–2023

Rok	Liczba osób objętych pomocą na zagospodarowanie	Wysokość wypłaconych świadczeń (w zł)
2021	14	66 000,00
2022	15	72 000,00
2023	6	30 000,00

Przedstawione w powyższych tabelach świadczenia finansowe zostały pokryte z budżetu gminy Legnica.

Dzieci pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, dla których nie znaleziono rodzin zastępczych, umieszczone zostały: w pieczy instytucjonalnej w Legnicy tj. w: Pogotowiu Opiekuńczym przy ul. Wojska Polskiego 7/1, Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Nasz Dom” przy ul. Wojska Polskiego 7/2, Domu Dziecka przy ul. Wandy 10, Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Domu dla Dzieci” przy ul. V Dywizji Piechoty 7, Centrum Opiekuńczo-Wychowawczym przy ul. Słubickiej 13 - Domu Dziecka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej (placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego), Domu Dziecka pw. bł. Marii Luizy Merkert, w Rodzinnym Dom Dziecka przy ul. Heweliusza 12/1 oraz w nowo utworzonej placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego „Lazurowy Dom” w Legnicy przy ul. Kalskiego 13. W roku 2023 liczba miejsc w legnickich placówkach opiekuńczo-wychowawczych wyniosła 89. W placówkach poza Legnicą. zostało umieszczonych 5 dzieci .

W 2023 roku w placówkach opiekuńczo wychowawczych w Legnicy umieszczono 47 nowych dzieci. Natomiast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza Legnicą przebywało 19 legnickich dzieci, z czego 4 wychowanków opuściło placówki z powodu usamodzielnienia, 1 dziecko zostało przeniesione do placówki legnickiej, 1 dziecko znajdowało się pod opieką rodziny biologicznej. W związku z powyższym miasto Legnica zobowiązane było do ponoszenia wydatków na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów na podstawie zawartych porozumień i umów.

Wydatki poniesione za pobyt legnickich dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów na podstawie zwartych porozumień i umów w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba dzieci	18	21	20
Wysokość poniesionych wydatków (w zł)	615 925,40	698 785,05	1 117 159,86

Wydatki poniesione za pobyt legnickich dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów na podstawie zwartych porozumień w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba dzieci	43	57	52
Wysokość poniesionych wydatków (w zł)	552 664,73	654 472,48	826 924,19

W 2023 r., ze względu na stan zdrowia, 2 dzieci pochodzących z Legnicy wymagających opieki pielęgniarstwa w formie pielęgnacji lub opieki i rehabilitacji, a nie wymagających hospitalizacji, przebywało w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym. Koszt pobytu w ZOL, poniesiony przez Gminę Legnica w 2023 roku wyniósł 72 401,81 zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy prowadził także postępowania wobec rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, w sprawie ustalenia opłaty lub odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt małoletnich w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Liczba wydanych decyzji w latach 2021-2023

L.p.	Rodzaj decyzji	Rok		
		2021	2022	2023
1.	Decyzja odstępująca od ustalenia opłaty za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej	243	220	208
2.	Decyzja ustalająca opłatę za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej	26	26	41

W 2023 roku, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dyrektor MOPS w Legnicy wytoczył 5 powództw do Sądu Rejonowego w Legnicy o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz legnickich dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

ZESPÓŁ INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

W 2023 roku o pomoc do Zespołu Interwencji Kryzysowej zgłosiło się łącznie 531 osób, z których 486 stanowiły osoby dorosłe, a 45 - dzieci i młodzież. W sumie odbyło się 3 191 spotkań ze specjalistami Zespołu.

Pomoc Zespołu Interwencji Kryzysowej świadczona w 2023 roku

L.p.	Formy udzielonej pomocy	Ilość osób	Ilość spotkań
1.	Konsultacje w tym:	427	2 651
1.1	konsultacje indywidualne dla osób dorosłych, w tym wsparcie i poradnictwo	390	2 362
1.2	konsultacje dla osób dorosłych w środowisku	1	37
1.3	konsultacje psychologiczne dla dzieci i młodzieży	36	252
2.	Terapia indywidualna dla osób dorosłych	8	289
3.	Interwencje kryzysowe w tym:	96	251
3.1	interwencje kryzysowe z osobami dorosłymi	87	226
3.2	interwencje kryzysowe z osobami niepełnoletnimi	9	25
Łącznie		531	3 191

Wyszczególniając, w roku 2023 pracownicy ZIK przeprowadzili:

- 1) 206 konsultacji z osobami powyżej 60 roku życia (33 osoby),
- 2) 283 konsultacji z osobami niepełnosprawnymi (41 osób),
- 3) 79 konsultacji dla obcokrajowców (16 osób), w tym z traumą wojenną (5 osób).

W roku 2023 r. Zespół Interwencji Kryzysowej współpracował z innymi jednostkami organizacyjnymi MOPS, takimi jak.:

- 1) **Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej** – psycholog uczestniczył w 363 posiedzeniach w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
- 2) **Żłobki** – psychologowie przeprowadzili obserwacje dziecka w grupie żłobkowej na prośbę rodzica. Zgłoszonym problemem była agresja chłopca w stosunku do innych dzieci oraz opiekunek w żłobku. Rodzicom dzieci uczęszczających do żłobka przedstawiono propozycję warsztatów „Od niemowlaka do przedszkolaka – warsztaty w słusznej sprawie”. Jednak żaden rodzic nie był zainteresowany proponowaną formą wsparcia.
- 3) **Schronisko dla Bezdomnych i Dom Samotnej Matki z Dzieckiem** – dyżur psychologa w Schronisku dla Bezdomnych i Domu Samotnej Matki z Dzieckiem w Legnicy pełniony był w styczniu, raz w tygodniu. Na konsultację psychologiczną zgłosiło się 12 podopiecznych Schroniska. Wykazywali oni głównie chęć rozmowy i potrzebę wsparcia w trudnej dla nich sytuacji życiowej. Od lutego, z uwagi na braki kadrowe w Zespole Interwencji Kryzysowej, dyżury te zostały zawieszane.
- 4) **Dom Dziennego Pobytu** – psycholog regularnie raz w tygodniu prowadził dla uczestników Domu Dziennego Pobytu w Legnicy zajęcia ruchowe systemem edukacji somatycznej opartej o nauki M. Feldenkraisa. Zajęcia były skierowane do wszystkich podopiecznych, którzy: doświadczali chronicznych bólów kręgosłupa, głowy, stawów, przeszli wylew bądź udar, mieli kłopoty ze snem lub przeżywali wahania nastrojów. Celem zajęć było spowolnienie procesów starzenia się. Łącznie w 2023 r. w Domu Dziennego Pobytu odbyło się 30 zajęć z zakresu edukacji somatycznej, w których uczestniczyły 3 osoby.

W roku 2023 Zespół Interwencji Kryzysowej podejmował także współpracę z innymi instytucjami. Psycholodzy Zespołu uczestniczyli w kontaktach rodzic-dziecko, wyznaczonych przez sąd. Wobec jednej rodziny zaplanowano 24 spotkania, z czego żadne nie doszło do skutku z uwagi na niechęć spotkania się z ojcem ze strony dziecka. Z kolei wobec drugiej rodziny, w okresie od października do grudnia zaplanowano 9 spotkań, przy czym realizowane zostały 4 kontakty, ponieważ na pozostałe 5 matka nie przyprowadziła dziecka. Każda nieobecność była przez rodzica usprawiedliwiona.

Ponadto, na prośbę kuratorów z Sądu Rejonowego III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, 2 podopiecznych objęto natychmiastowym wsparciem psychologicznym. Natomiast na zgłoszenie dyrektora Domu Dziecka przy ul. Wandy i Rodzinnego Domu Dziecka przy ul. Heweliusza w Legnicy

4 wychowanków zostało objętych pomocą psychologów Zespołu Interwencji Kryzysowej. Łącznie przeprowadzono 22 spotkań wspierających.

W ramach ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej, Zespół Interwencji Kryzysowej w roku 2023 przeprowadził następujące działania:

- 1) **Grupa Psychoedukacyjna dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej:** do udziału w spotkaniach kierowane były kobiety z ramienia grup diagnostyczno-pomocowych, które doznawały przemocy ze strony osób najbliższych. Spotkania odbywały się we wtorki w godzinach od 13 do 14. W sumie zrealizowane zostały 33 spotkania, w których łącznie uczestniczyło 13 osób.
- 2) **Warsztaty dla Rodziców „Chcę rozumieć moje dziecko”:** program warsztatów opracowany był z myślą o rodzicach dzieci w wieku szkolnym, którzy zmagali się z poczuciem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, doświadczyli trudności w obszarze budowania relacji z własnym dzieckiem. I edycja warsztatów odbyła się w I połowie 2023 roku. W okresie od marca do czerwca odbyło się 11 spotkań grupowych, z każdym chętnym rodzicem przeprowadzono konsultację kwalifikującą do warsztatów. Chęć udziału w warsztatach zgłosiło 10 osób, z czego 6 przystąpiło do ich realizacji, a 3 rodziców było obecnych jedynie na 3 spotkaniach. Pozostałe 3 osoby opuściły 1-2 spotkania. II edycja warsztatów została przeprowadzona w okresie od września do-grudnia 2023 r. W tym okresie odbyło się 12 spotkań grupowych. Chęć udziału w warsztatach zgłosiło 15 rodziców, z czego 12 przystąpiło do ich realizacji, a 3 osoby nie zgłosiły się na warsztaty.
- 3) **Warsztaty dla Rodziców „Od niemowlaka do przedszkolaka - warsztaty w słusznej sprawie”:** warsztaty skierowane były do rodziców, którzy chcieli poszerzyć swoje kompetencje wychowawcze, doświadczać problemów wychowawczych i opiekuńczych ze swoimi dziećmi (wiek żłobkowy i przedszkolny). Głównym celem warsztatów było poszerzenie wiedzy na temat rozpoznawania i nazywania emocji dziecka, poprawa komunikacji między rodzicem a dzieckiem, rozwój kompetencji rodzicielskich bez użycia przemocy. W okresie styczeń–luty 2023 r. miała miejsce kontynuacja spotkań warsztatowych, które rozpoczęły się w październiku 2022 r. Odbyły się 4 spotkania grupowe, w których wzięły udział 2 osoby. Uczestnicy zrealizowali cały program warsztatów. W styczniu 2023 r. na konsultację wstępną do udziału w programie zgłosił się 1 rodzic, który otrzymał propozycję indywidualnych spotkań z psychologiem w celu pracy nad bieżącymi trudnościami wychowawczymi. Kolejne edycje warsztatów nie odbyły się w następnych miesiącach, z uwagi na to, iż rodzice, którzy zgłaszali się do Zespołu z trudnościami wychowawczymi wobec dzieci do lat 6, wykazywali większe zainteresowanie indywidualną pracą z psychologiem aniżeli pracą w grupie.
- 4) **Udział w posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych:** psycholodzy uczestniczyli w każdym posiedzeniu grupy diagnostyczno-pomocowej, na które zostały zaproszone osoby

doznające przemocy domowej. Głównym zadaniem psychologa było udzielanie wsparcia i motywowanie osób doświadczających przemocy do zmiany swojej trudnej sytuacji życiowej.

- 5) **Indywidualna praca psychologa z osobami stosującymi przemoc domową:** do Zespołu Interwencji Kryzysowej zgłosiło się 41 osób, które w procedurze „Niebieskie Karty” figurowały jako osoby stosujące przemoc domową. Z osobami tymi przeprowadzono łącznie 303 spotkania, których głównym celem była praca nad przejęciem odpowiedzialności za przemoc, zmianą ich przekonań i sposobu myślenia oraz praca na emocjach.

W 2023 roku Pracownicy Zespołu Interwencji Kryzysowej brali udział w szkoleniach organizowanych ze środków finansowych z rozdziału 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi §4700:

- 1) „Najnowsze zmiany w systemie przeciwdziałania przemocy – ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r.”.
- 2) „Superwizja pracy pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy: praca z dziećmi i osobami dorosłymi dotkniętymi przemocą i problemem alkoholowym”.
- 3) „Zastosowanie podejść uważnej obecności Minfulness w pracy z klientem z problemem alkoholowym. Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu”.
- 4) „Interwencja kryzysowa i pomoc psychologiczna w sytuacji napaści, gwałtu i przemocy seksualnej. Praca z traumą”.
- 5) „Interwencja kryzysowa w przypadku utraty bliskiej osoby w rodzinie. Jak rozmawiać z dzieckiem o stracie?”
- 6) „Praca z ofiarą i sprawcą przemocy domowej w ramach procedury „Niebieskie Karty”.
- 7) „Stres i wypalenie zawodowe. Zasoby pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej działających na rzecz rodzin z problemem alkoholowym”.
- 8) „Prawo dla psychologów i psychoterapeutów w pigułce – jak stosować w praktyce przepisy prawa, pracując z osobami pełnoletnimi w gabinecie?”.

Pracownicy Zespołu Interwencji Kryzysowej uczestniczyli również w szkoleniach bezpłatnych i konferencjach, tj.:

- 1) „Przeciwdziałanie przemocy domowej – rewolucyjne zmiany 2023 r. - udział w 5 godzinnym szkoleniu w dniu 27.03.2023 r. wzięło udział 2 pracowników.
- 2) „Agresja w sieci - przeciwdziałanie cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży” – szkolenie organizowane przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu w wymiarze 4 dni: 09.05.2023 r. - 10.05.2023 r. i 23.05.2023 r. - 24.05.2023 r. każdy po 7 godzin. W szkoleniu wzięło udział 2 pracowników Zespołu. Celem warsztatu było zwiększenie wiedzy na temat cyberprzemocy, profilaktyka cyberprzemocy, strategie przeciwdziałania przemocy w sieci, budowanie siatki wsparcia dla ofiary i interwencje wobec sprawcy.
- 3) „Problem Management Plus WHO – dla osób zaangażowanych w działania pomocowe - wspieranie osób w kryzysie”. Szkolenie organizowane było we Wrocławiu w dniach 17.05.2023 r., 24.05.2023 r., 05.06.2023 r. i 07.06.2023 r. W 40 godzinnym szkoleniu wzięła

udział 1 osoba. Głównym celem warsztatu było zdobycie nowych narzędzi do prowadzenia interwencji kryzysowej.

- 4) w dniu 27.06.2023 r. odbyło się szkolenie on-line „Aplikacja Pomost - Zespoły Interdyscyplinarne – dostosowanie zmian w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej”. W 3 godzinnym szkoleniu wzięła udział 1 osoba.
- 5) udział w wykładzie na temat „Nature of love” prowadzonym przez psychologa Roberta Sterngera na Uniwersytecie Wrocławskim we Wrocławiu.
- 6) udział w superwizji własnej, systematycznie raz w miesiącu – 2 psychologów.

W roku 2023 najczęściej zgłaszanymi przez klientów problemami były: problemy emocjonalne, myśli samobójcze, samookaleczenia, przemoc domowa, konflikty w partnerstwie i w małżeństwie (zdrada, zazdrość, trudności w relacji, rozstania, rozwód), traumatyczne wydarzenia (śmierć, żałoba, odebranie dziecka z rodziny), zaburzenia psychiczne, trudności wychowawcze.

PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY DLA SPRAWCÓW PRZEMOCY W RODZINIE

W roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy podejmował również działania wobec osób stosujących przemoc domową, w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego.

Powyższe zadanie było realizowane przez Ośrodek, w okresie od 11 marca do 17 czerwca 2023 r. oraz od 15 września do 9 grudnia 2023 r. Do I edycji programu edycja I zgłosiło się 16 mężczyzn, z których 13 zostało zakwalifikowanych do udziału w programie. Natomiast do II edycji programu zgłosiło się 14 mężczyzn, 10 zostało zakwalifikowanych do udziału w zajęciach. Spotkania były prowadzone w formie grupy otwartej. W każdej edycji programu zrealizowanych zostało 60 godzin spotkań grupowych - 12 spotkań po 5 godziny każde oraz 40 godzin spotkań indywidualnych. Średnia frekwencja na zajęciach w I edycji wynosiła 7 osób, natomiast w II edycji 5 osób. Zajęcia prowadzone były przez dwóch trenerów, którzy posiadali zgodne z przepisami kwalifikacje oraz ukończyli specjalistyczne szkolenie w tym zakresie.

Adresatami programu były osoby, które w związku ze stosowaniem przemocy domowej zostały zobowiązane przez sąd do uczestnictwa w programie oraz osoby, których uczestnictwo w programie wynikało z osobistej decyzji. Spotkania miały miejsce raz w tygodniu i odbywały się w siedzibie MOPS w Legnicy przy ul. Okrzei 9, w soboty. Program realizowany był w formie warsztatowej, metodami interaktywnymi z nastawieniem na przekazywanie doświadczeń praktycznych. Kryterium ukończenia programu było uzyskanie wymaganej frekwencji oraz sporządzenie indywidualnego planu bezpieczeństwa. Przygotowanie planu związane było

z zaakceptowaniem przez uczestnika faktu stosowania przemocy, z zaprzestaniem jej stosowania, otwartością do stosowania poznanych technik zapobiegających zachowaniom przemocowym oraz gotowością do szukania pomocy. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową edycja I w 2023 r. ukończyło 6 osób, natomiast edycja II - 4 osoby.

Zadanie finansowane było ze środków z budżetu państwa w wysokości 18 900 zł.

OŚRODEK POMOCY TERAPEUTYCZNEJ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Ośrodek Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży jest specjalistyczną placówką wsparcia dziennego. Obejmuje pomocą dzieci i młodzież z rodzin w których występują problemy związane z opieką i wychowaniem.

W 2023 roku Ośrodek Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży podejmował działania mające na celu udzielanie pomocy pedagogicznej, psychologicznej oraz korygujące niewłaściwe postawy społeczne dzieci i młodzieży. Z różnych form pomocy ośrodka skorzystały 342 osoby, w tym 206 dzieci i 136 osób dorosłych. Przełożyło się to na 809 różnorodnych form pomocy, z których skorzystali podopieczni OPT i ich rodziny.

Praca opiekuńczo-wychowawcza prowadzona była w dwóch grupach wychowawczych: młodszej – dla dzieci w wieku 7-11 lat, do której uczęszczało 37 dzieci, oraz starszej – dla dzieci i młodzieży w wieku 12-18 lat, do której uczęszczało 42 osoby.

Zajęcia specjalistyczne zorganizowane w OPT w 2023 roku

L.p.	Rodzaj zajęć	Liczba dzieci biorących udział w zajęciach
1.	Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne dla klas IV (j.polski/matematyka)	14
2.	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla klas I-III	20
3.	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki	40
4.	Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego	41
5.	Indywidualne konsultacje psychologiczne	53
6.	Indywidualne konsultacje logopedyczne	48

W roku 2023 Ośrodek Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży realizował zadania polegające na:

- 1) objęciu dzieci i młodzieży opieką i wychowaniem w celu wsparcia rodziny przeżywającej różnego rodzaju trudności,
- 2) pomocy w nauce, stworzeniu warunków do nauki, pomocy w uzupełnianiu zaległości w nauce,
- 3) prowadzeniu zajęć profilaktycznych (profilaktyka uzależnień),
- 4) organizacji czasu wolnego, odpowiednich zabaw, zajęć rekreacyjno-sportowych, zajęć kulturalnych,
- 5) organizacji zajęć integracyjnych z innymi dziećmi (akcje społeczne, pikniki, wycieczki itp.),
- 6) stwarzaniu warunków sprzyjających zaspokojeniu potrzeb poczucia bezpieczeństwa, akceptacji, zrozumienia, wyrażania własnego potencjału twórczego, wszechstronnego rozwoju osobowości,
- 7) korekcie dysfunkcyjnych postaw i zachowań ze szczególnym uwzględnieniem łamania stereotypów dotyczących równości płci,
- 8) włączaniu dzieci w społeczność oraz zapobieganiu izolacji i segregacji społecznej,
- 9) wzmocnieniu poczucia przynależności do grupy, budowaniu wiary w siebie i własne możliwości,
- 10) wyrobieniu właściwych nawyków higienicznych i żywieniowych,
- 11) pracy z rodziną a w szczególności rozwijaniu jej umiejętności opiekuńczo-wychowawczych,
- 12) współpracy z placówkami oświatowymi, sądem, kuratorami, poradniami, placówkami leczniczymi,
- 13) prowadzeniu innych zajęć adekwatnie do zachodzących potrzeb.

Realizacja wymienionych zadań przybierała różnorodne formy pracy opiekuńczo-wychowawczej, wśród nich wymienił należy: zajęcia tematyczne, zajęcia rekreacyjne, zabawy zespołowe, zajęcia sportowe, zajęcia taneczne, gry strategiczne, zajęcia modelarskie, kącik bajkowo-filmowy, kącik muzyczny, zajęcia plastyczne, zajęcia ekologiczne, warsztaty.

Praca z dziećmi i młodzieżą jest wymagającym i trudnym zadaniem. Podopieczni przybywają do Ośrodka często w sytuacji dużego kryzysu i spiętrzenia problemów rodzinnych, szkolnych, rówieśniczych czy wychowawczych. Najczęściej wówczas, gdy mało wydolna staje się rodzina i szkoła, a wgląd w sytuację rodziny z różnych powodów rozpoczyna sąd.

W 2023 roku specjaliści Ośrodka Pomocy Terapeutycznej w Legnicy obejmowali opieką dzieci z balastem wielu traumatycznych doświadczeń, które to dotychczas nie otrzymały odpowiedniego wsparcia, a ich potrzeby były pomijane i niezauważane. Były to dzieci, które doświadczały braku opieki, demoralizacji i zaniedbania, przez co brakowało im właściwych wzorców i świadomości, że można postępować i funkcjonować inaczej, dzieci które nie poznały ogólnie panujących zasad. W aspektach edukacyjnych były mało zmotywowane do pracy i nauki, a ich rodzice

nie przywiązywali wagi do ich rozwoju intelektualnego. Często w takich przypadkach występowała duża absencja w zajęciach szkolnych, dzieci nie posiadały nawyku systematycznego odrabiania zadań domowych, nie prowadziły zeszytów, nie nosiły podręczników, miały duże zaległości w nauce.

Celem zajęć realizowanych w Ośrodku było:

- 1) wyrównanie szans edukacyjnych i podniesienie kompetencji społecznych dzieci i młodzieży podopiecznych ośrodka,
- 2) wzbogacenie rozwoju intelektualnego dzieci i młodzieży,
- 3) nabycie umiejętności wyrażania własnych emocji, potrzeb, uczuć,
- 4) zdobycie i przyswojenie wiedzy o swoich mocnych i słabych stronach,
- 5) zdobycie podstawowej wiedzy i umiejętności w aspekcie profilaktyki uzależnień oraz akceptowanych form zachowań,
- 6) nabycie umiejętności planowania rozwoju edukacyjnego i kontynuacji nauki,
- 7) odkrycie własnych zainteresowań i uzdolnień,
- 8) zdobycie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- 9) zwiększenie udziału w zorganizowanych formach spędzania czasu wolnego,
- 10) podniesienie poziomu rozwoju kulturalnego poprzez kontakt ze sztuką,
- 11) zapewnienie regularnego dożywiania dzieci i młodzieży,
- 12) praca z rodziną.

W Ośrodku Pomocy Terapeutycznej realizowano:

- 1) **zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze dla uczniów klas I-III**, w których uczestniczyło 20 podopiecznych. Miały one charakter zarówno indywidualny jak i grupowy. Praca z dziećmi ukierunkowana była na pomoc w odrabianiu zadań domowych, wyrabianiu nawyków związanych z samodzielną nauką, korzystaniem z pomocy dydaktycznych;
- 2) **zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki**, w których uczestniczyło 40 podopiecznych adresowane były do uczniów z klas V-VIII szkoły podstawowej i uczniów szkół ponadpodstawowych. Uczniowie objęci tą formą pomocy mieli bardzo duże braki programowe z tego przedmiotu, cechował je także brak systematyczności w nauce;
- 3) **zajęcia korekcyjno-kompensacyjne dla uczniów klasy IV** – była to nowa forma zajęć, które wprowadzono w ośrodku w II półroczu 2023 r. Było to działanie związane z realizacją zaleceń dla dzieci, ujmowanych w opiniach z poradni psychologicznych w zakresie terapii pedagogicznej oraz zaobserwowanymi dużymi trudnościami w nauce u dzieci klas IV, kończących edukację wczesnoszkolną. Zaproponowane zajęcia miały na celu nadrobienie braków edukacyjnych, wyrobienie właściwych nawyków szkolnych, wzbogacenie słownictwa, udoskonalenie czytania i pisanie, liczenia i mnożenia, utrwalania zasad ortograficznych i gramatycznych;
- 4) **zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z języka polskiego**, w których uczestniczyło 41 podopiecznych, adresowane były do uczniów z klas V-VIII szkoły podstawowej

i uczniów szkół ponadpodstawowych. Praca z wychowankami ukierunkowana była na pomoc w odrabianiu bieżących zadań domowych, utrwalaniu nowych partii materiału, oraz eliminowaniu braków programowych. Uczniowie uzupełniali ćwiczenia, rozwiązywali testy, quizy i krzyżówki. Ćwiczyli głośne czytanie i czytanie ze zrozumieniem. Poznawali, bądź utrwalali znajomość zasad gramatycznych i ortograficznych;

- 5) **w ramach zajęć specjalistycznych** psycholodzy zatrudnieni w Ośrodku dokonywali konsultacji nowo przyjętych dzieci, a także analizy dzieci przydzielonych do danej grupy, prowadzili spotkania indywidualne. Ogółem odbyło się 185 indywidualnych konsultacji psychologicznych, z których skorzystały 74 osoby. Wśród nich było 21 osób dorosłych oraz 53 dzieci. Konsultacje indywidualne miały na celu nawiązanie kontaktu terapeutycznego, opracowanie indywidualnej diagnozy psychofizycznej podopiecznych i prowadzenie terapii we wskazanych w diagnozie obszarach. W trakcie pracy z daną grupą, poruszano tematy: trudności szkolnych, kłopotów w relacjach społecznych, przemocy w rodzinie, konfliktów rówieśniczych, obaw związanych z wojną na terytorium Ukrainy. Wszystkie spotkania z dziećmi i osobami dorosłymi odbywały się na terenie ośrodka w warunkach zapewniających komfort i dyskrecję.
- 6) **terapia logopedyczna** była kolejną formą zajęć specjalistycznych realizowanych w Ośrodku Pomocy Terapeutycznej Dla Dzieci i Młodzieży. Objęto nią 42 dzieci. Praca logopedy polegała na wykonaniu przesiewowego badania mowy u podopiecznych placówki, kwalifikacji dzieci wymagających terapii mowy oraz realizacji spotkań indywidualnych. Ogółem zrealizowano 462 spotkania, z których 450 było poświęconych było pracą z dziećmi, natomiast pozostałe stanowiły konsultacje dla rodziców.

Stałym elementem pracy ośrodka była też systematyczna współpraca kadry pedagogicznej z rodzicami. Podkreślić należy, że nie wszyscy rodzice wyrażali chęć podejmowania pracy na rzecz dziecka i rodziny, co stanowiło dużą trudność w pracy z podopiecznymi. Podczas rozmów telefonicznych oraz spotkań indywidualnych prowadzonych przez kierownika i kadrę OPT, omawiane były sprawy związane z realizacją obowiązku szkolnego, frekwencją szkolną, częstotliwością wizyt w ośrodku, koniecznością sprawdzania efektywności nauki i kontaktowania się ze szkołą, bieżącego sprawdzania zeszytów i ćwiczeń, bieżących spraw wychowawczych. Współpraca dotyczyła również kontaktów z nauczycielami, pedagogami z placówek oświatowych, kuratorami oraz pracownikami socjalnymi. Rodzice mogli też uczestniczyć w życiu Ośrodka korzystając ze spotkania z kosmologiem, szkolenia realizowanego przez psychologów, spotkania integracyjnego z okazji Mikołajek, spektakli teatralnych, na które to byli zapraszani.

Podobnie jak w latach ubiegłych w Ośrodku Pomocy Terapeutycznej Dla Dzieci i Młodzieży realizowany był program profilaktyczny „Siła tkwi w nas” finansowany ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Prowadzone było dożywianie dzieci i młodzieży w formie podwieczorków,

zorganizowano warsztaty kulinarne, podczas których dzieci samodzielnie przygotowywały tosty, kanapki, przekąski oraz piekły i dekorowały babeczki.

W okresie sprawozdawczym środki z programu umożliwiły organizację bieżącej pracy wychowawczej, edukacyjnej i terapeutycznej. Dzieci uczestniczyły w dwóch spektaklach teatru kukielkowego „A KU-KU” pt.: „Planeta uśmiechu” i „W świecie sennych Nibyludków”. Zorganizowano cztery spotkania edukacyjne z elementami muzykoterapii i relaksacji oraz wyjścia do kina. Seanse miały różną tematykę. Były to następujące tytuły filmów: „Mumia”, „Avatar”, „Asterix i Obeliks”, „Kogel Mogel 5”, „Mavka i strażnicy lasu”, „Wojownicze żółwie Ninia”, „Lessie-nowa przygoda”, „Indiana Jones”, „Między nami żywiołami”, „Barbie”, „Trolle 3”. W Ośrodku natomiast organizowano obchody, takie jak: Walentynki, Dzień Chłopaka, Dzień Kobiet, Dzień Matki, Andrzejek, Święto Niepodległości, Halloween. Ponadto dla dzieci i ich opiekunów zorganizowano Mikołajki w klubie „Parnasik”, gdzie podopieczni zaprezentowali przygotowany przez nich spektakl świąteczno-zimowy.

W 2023 roku dzieci uczestniczyły w 6 wycieczkach, a były to: wyjazd do ośrodka wypoczynkowego w Kunicach w ramach organizacji „Dnia Dziecka na plaży”, 2 wyjazdy do „Osady Danieli” w Zamienicach – poznawanie gospodarstwa agroturystycznego, 2 wyjazdy warsztatowo-edukacyjne do ośrodka szkoleniowego „Salamandra” w Myśliborzu oraz wyjazd do Jezierzan do ośrodka „Kraina Dobrej Energii” – pożegnanie lata.

Ponadto w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Grabskiego w Legnicy przeprowadzono zajęcia integracyjne, gdzie zrealizowano szereg zajęć tematycznych i artystycznych a wśród nich konkursy plastyczne pn.: „Witaj Wiosno”, „Wakacyjny stwór”, „Dekoracje wielkanocne 3D z tektury”, „Wiosenne witraże”, „Wielkanocne Jaja”, „Warsztaty koralikowe – wyklejanie według wzorów i kodów”, „Afrykańskie zakładki”, „Warsztaty wykonywania opasek i bransoletek”, „Mandale”, „Fotoramki”, „Warsztaty rysunku plastycznego wg wzoru”, „Prasowanki” oraz warsztaty malowania toreb płóciennych, warsztaty wykonania ozdób z drewna (magnesy, breloki, znaczki), warsztaty kulinarne, takie jak „Pociąg do kanapek” i „Tostowe szaleństwo”. Dodatkowo zorganizowano spotkanie z kosmetologiem w ramach wykładu „Dbanie o siebie to ważna sprawa”. Kontynuowano także zajęcia sekcji rękodzielniczej oraz sekcji tenisa stołowego. W ramach pracy na grupach realizowano zajęcia: muzyczne, taneczne, ekologiczne, sportowe, czytelnicze, filmowe i profilaktyczne.

W ramach realizacji Programu, w okresie ferii zimowych w Ośrodku Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży zorganizowano półkolonie pod hasłem „Aktywne Ferie”, uczestniczyło w nich 43 dzieci. Natomiast w okresie wakacji w dwóch turnusach półkolonii pod hasłem „Słoneczne wakacje 2023” uczestniczyło 56 dzieci. Ponadto w Programie znalazły się: zajęcia klubowe, gry planszowe strategiczne i karciane, piłkarzyki, tenis stołowy, zajęcia muzyczno-taneczne, wyjścia do kina, warsztaty samoobrony, zajęcia akrobatyczne i gimnastyczne, organizowane przez OSIR w Legnicy zajęcia rekreacyjno-ruchowe „Ninja Kids” oraz zajęcia edukacyjno-rozwojowe z zakresu

bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Legnicy.

Wspierani przez wychowawców podopieczni Ośrodka Pomocy terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży kolejny raz włączyli się do uczestnictwa w kampanii profilaktycznej pn. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Motywem konkursowych prac plastycznych oraz literackich było hasło „Rosnę zdrowo” i „Mój pomysł na zdrowie”. Czoro podopiecznych Ośrodka zostało laureatami tej edycji kampanii.

DODATEK MIESZKANIOWY

Dodatek mieszkaniowy wypłacany jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy od 1 grudnia 1998 roku. Zasady, tryb przyznawania i wysokość tego świadczenia zostały określone w aktualnie obowiązującej ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych.

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem obligatoryjnym, przysługującym wszystkim osobom spełniającym warunki ustawowe. Ustawa określa zarówno przesłanki przyznania dodatku, jak również sposób ustalania jego wysokości. Organ przyznający dodatki mieszkaniowe nie ma swobody w wyborze rozstrzygnięcia. Wypłata dodatków mieszkaniowych jest w całości finansowana ze środków własnych gminy.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- 1) najemcom lub podnajemcom lokali mieszkalnych, mieszkającym w tych lokalach,
- 2) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego;
- 3) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność oraz właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych;
- 4) innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem;
- 5) osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo najem socjalny lokalu.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje w związku z mieszkaniem w jednym lokalu mieszkalnym albo zajmowaniem jednego lokalu mieszkalnego i może przysługiwać na podstawie więcej niż jednego tytułu prawnego spośród wyżej określonych.

Zgodnie z obowiązującą ustawą o dodatkach mieszkaniowych, normatywna powierzchnia użytkowa lokalu w przeliczeniu na liczbę członków gospodarstwa domowego nie może przekraczać 35 m² – dla 1 osoby, 40 m² – dla 2 osób, 45 m² – dla 3 osób, 55 m² – dla 4 osób, 65 m² – dla 5 osób, 70 m² – dla 6 osób, a w razie zamieszkiwania większej liczby osób - dla każdej kolejnej osoby zwiększa się normatywną powierzchnię o 5 m². Dodatek mieszkaniowy przysługuje także,

gdy powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego nie przekracza normatywnej powierzchni o więcej niż 30% albo 50% pod warunkiem, że udział powierzchni pokoi i kuchni w powierzchni użytkowej tego lokalu nie przekracza 60%.

W przypadku, gdy w lokalu mieszkalnym zamieszkuje osoba niepełnosprawna poruszająca się na wózku inwalidzkim lub osoba niepełnosprawna, której niepełnosprawność wymaga zamieszkiwania w oddzielnym pokoju, normatywną powierzchnię powiększa się o 15m², niezależnie od liczby członków gospodarstwa domowego. O wymogu zamieszkiwania w oddzielnym pokoju orzekają powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Kolejny warunek, który musi spełnić osoba ubiegająca się o dodatek mieszkaniowy związany jest z dochodami, jakie uzyskują członkowie jej gospodarstwa domowego. Przez gospodarstwo domowe rozumie się gospodarstwo:

- 1) prowadzone przez osobę ubiegającą się o przyznanie dodatku mieszkaniowego,
- 2) samodzielnie zajmującą lokal mieszkalny,
- 3) lub prowadzone przez tę osobę wspólnie z małżonkiem i innymi osobami stale z nią zamieszkującymi i gospodarującymi, które swoje prawa do zamieszkiwania w lokalu wywodzą z prawa tej osoby.

Do członków gospodarstwa domowego nie wlicza się osób przebywających w instytucjach zapewniających nieodpłatnie pełne całodobowe utrzymanie.

Przy wydawaniu decyzji o przyznaniu dodatku mieszkaniowego uwzględnia się kwotę przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Na koniec roku 2023 kwota przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej wynosiła 6 346,15 zł.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o jego przyznanie średni miesięczny dochód przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego wnioskodawcy w 2022 r. nie przekroczył w gospodarstwie:

- 1) jednoosobowym: 40% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku, tj. kwoty 2 265,01 zł,
- 2) wieloosobowym: 30% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku, tj. kwoty 1 698,76 zł.

Dodatek mieszkaniowy przyznaje się na okres 6 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku. W związku z tym ponowny wniosek o dodatek mieszkaniowy należy złożyć w szóstym miesiącu korzystania z dodatku, aby zachować ciągłość dofinansowania do czynszu.

W roku 2023 wydano 1 858 decyzji dotyczących dodatków mieszkaniowych, w tym 1 772 decyzje pozytywne, 63 odmowne z uwagi na niespełnienie kryteriów zawartych

w ustawie o dodatkach mieszkaniowych oraz 23 decyzje o umorzeniu postępowania w sprawie przyznania dodatku mieszkaniowego.

Wśród wydanych decyzji pozytywnych było:

- 1) 678 decyzji przyznających dodatki na lokale komunalne,
- 2) 550 decyzji przyznających dodatki na lokale spółdzielcze,
- 3) 544 decyzji przyznających dodatki na pozostałe lokale, w tym zakładowe.

W 2023 r. na wnioski zarządców wydano 27 decyzji wstrzymujących wypłatę dodatków mieszkaniowych w przypadkach stwierdzenia, że osoby którym przyznano dodatek mieszkaniowy nie opłacały na bieżąco czynszu.

W celu weryfikacji danych zawartych we wnioskach o przyznanie tej formy pomocy, przepisy dopuszczają przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania osoby ubiegającej się o dodatek mieszkaniowy. W trakcie wywiadu pracownik może żądać od wnioskodawcy i innych członków gospodarstwa domowego złożenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenia o stanie majątkowym, zawierającego w szczególności dane dotyczące posiadanych ruchomości i nieruchomości oraz zasobów pieniężnych. Nie wyrażenie zgody na podanie takich informacji stanowi podstawę do wydania decyzji o odmowie przyznania dodatku mieszkaniowego.

W roku 2023 do przeprowadzenia wywiadu wytypowano 37 środowisk i przeprowadzono 29 wywiadów. W dwóch przypadkach osoby wnioskujące o przyznanie dodatku mieszkaniowego zrezygnowały z ubiegania się o dofinansowanie do ponoszonych przez siebie opłat mieszkaniowych w trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, a również w 2 przypadkach wnioskodawcy zrezygnowali z ubiegania się o dodatek mieszkaniowy jeszcze przed wyznaczoną przez organ datą przeprowadzenia wywiadu środowiskowego. W czterech przypadkach nie zastano wnioskodawców w miejscu ich zamieszkania, co skutkowało wydaniem decyzji odmownych z uwagi na uniemożliwienie przeprowadzenia wywiadu i nie złożenie oświadczenia o stanie majątkowym.

W roku 2023 wypłacono 10 769 dodatków mieszkaniowych. Na ten cel wydatkowano kwotę 3 492 736,94 zł.

Dodatki mieszkaniowe wypłacone w latach 2021–2023

Rok	Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	Liczba gospodarstw domowych	Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych (w zł)
2021	9 548	796	2 362 836, 86
2022	10 198	850	2 905 173,84
2023	10 769	897	3 492 736,94

W roku 2023 nastąpił znaczny wzrost kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych, co spowodowane było wzrostem opłat za centralne ogrzewanie i centralnie ciepłą wodę w związku z podwyżkami cen surowców energetycznych.

ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Zryczałtowany dodatek energetyczny został wprowadzony ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 roku – Prawo energetyczne (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1385 ze zm.) obowiązującą od 1 stycznia 2014 r. Wypłata zryczałtowanego dodatku energetycznego jest zadaniem z zakresu administracji rządowej. Dodatek energetyczny wypłacają gminy.

Zgodnie z powołaną wyżej ustawą, zryczałtowany dodatek energetyczny przysługiwał odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej. Jest to osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Minister właściwy do spraw energii w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” wysokość dodatku energetycznego na kolejne 12 miesięcy, biorąc pod uwagę środki przewidziane na ten cel w ustawie budżetowej.

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r., poz. 759 ze zm.) wnioski o wypłatę dodatku energetycznego złożone w okresie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, to jest od dnia 4 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. pozostawiało się bez rozpoznania.

W roku 2023 nie wydano żadnej decyzji o przyznaniu dodatku energetycznego.

Zryczałtowany dodatek energetyczny w latach 2021–2023

Rok	Liczba wypłaconych zryczałtowanych dodatków energetycznych	Liczba gospodarstw domowych	Kwota wypłaconych zryczałtowanych dodatków energetycznych (w zł)
2021	1 036	137	14 036,55
2022	221	79	3 111,71
2023	0	0	0

DODATEK ELEKTRYCZNY

Dodatek elektryczny został wprowadzony ustawą z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii (t.j. Dz.U z 2023 r., poz. 269 ze zm.). Zgodnie z zapisami powołanej powyżej ustawy wypłata dodatku elektrycznego była zadaniem zleconym gminie. Świadczenie to wypłacały gminy, a przy ustalaniu wysokości środków na realizację wypłat dodatku elektrycznego uwzględniano się koszty wypłacania dodatku elektrycznego w wysokości 2% łącznej kwoty dotacji wypłaconych w gminie.

Dodatek elektryczny przysługiwał odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, w rozumieniu art. 3 pkt. 13b ustawy Prawo energetyczne w przypadku, gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego było zasilane energią elektryczną, i źródło to zostało zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu, w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Dodatek elektryczny nie przysługiwał gospodarstwom domowym:

- 1) objętym pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku węglowego,
- 2) które do ogrzewania swoich mieszkań/domów używały: gazu LPG, peletu drzewnego, drewna kawałkowego lub innego rodzaju biomasy, oleju opałowego,
- 3) które skorzystały z zakupu węgla lub innego paliwa stałego po cenie regulowanej, nie wyższej niż 996,60 zł brutto za tonę od przedsiębiorcy, który dostał rekompensatę za tą sprzedaż,
- 4) posiadającym mikroinstalacje fotowoltaiczne.

Wniosek o wypłatę dodatku elektrycznego należało złożyć w terminie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 1 lutego 2023 r., przy czym wypłata dodatku następowała w terminie do dnia 31 marca 2023 r. Dodatek elektryczny przysługiwał bez względu na wysokość dochodu, a jego wysokość wynosiła odpowiednio:

- 1) 1 000 złotych,
- 2) 1 500 złotych – w przypadku gdy zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania w 2021 r. wyniosło więcej niż 5 MWh.

W przypadku ubiegania się o podwyższoną kwotę dodatku elektrycznego, do wniosku należało dołączyć rozliczenie z przedsiębiorstwem energetycznym potwierdzające zużycie energii elektrycznej.

Zgodnie z zapisem ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego należało poddać weryfikacji w zakresie zgłoszenia lub wpisania głównego źródła ogrzewania w centralnej ewidencji emisyjności budynków. Jeżeli podczas takiej weryfikacji występowały wątpliwości dotyczące gospodarstwa domowego, przepisy powołanej ustawy przewidywały możliwość przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, który miał na celu ustalenie

stanu faktycznego w miejscu zamieszkania wnioskodawcy. W przypadku posiadania informacji wskazujących, że osoba, która nie złożyła wniosku o wypłatę dodatku elektrycznego, a spełnia warunki jego przyznania wynikające z ustawy, organ przyznający dodatek elektryczny mógł przeprowadzić wywiad środowiskowy w celu ustalenia prawa do tego dodatku. Nie wyrażenie zgody na przeprowadzenie wywiadu środowiskowego lub uniemożliwienie jego przeprowadzenia, stanowiły podstawę do odmowy przyznania dodatku elektrycznego.

Przyznanie dodatku elektrycznego następowało w formie pisemnej informacji. Natomiast odmowa przyznania dodatku elektrycznego, uchylenie lub zmiana prawa do tego dodatku oraz rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego dodatku elektrycznego wymagały już wydania decyzji administracyjnej.

W 2023 roku do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego wytypowano 86 gospodarstw domowych, z czego przeprowadzono 80 wywiadów. W 6 przypadkach wnioskodawcy uniemożliwili przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w miejscu ich zamieszkania, a w 1 przypadku ustalono, że wnioskodawca nie zamieszkuje pod wskazanym we wniosku o wypłatę dodatku elektrycznego adresem, co skutkowało wydaniem decyzji odmownych.

W 2023 roku wypłacono łącznie 526 dodatków elektrycznych na kwotę 655 000 zł, z czego:

- 1) 268 dodatków w wysokości po 1 000 zł,
- 2) 258 dodatków w wysokości po 1 500 zł.

REFUNDACJA PODATKU VAT ZA DOSTRACZONE PALIWA GAZOWE

Ustawa z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (Dz.U z 2022 r., poz. 2687 ze zm.), wprowadziła możliwość ubiegania się o zwrot podatku VAT za paliwo gazowe wykorzystywane do celów grzewczych. Zgodnie z zapisami powołanej ustawy refundacja podatku VAT jest zadaniem zleconym gminie. Przy ustalaniu wysokości środków na realizację zadania, uwzględnia się koszty wypłacania odbiorcom paliw gazowych w gospodarstwach domowych refundacji podatku VAT w wysokości 2% łącznej kwoty dotacji wypłaconych w gminie.

Warunkiem otrzymania refundacji było zgłoszenie lub wpisanie do centralnej ewidencji emisyjności budynków (CEEB) głównego źródła ciepła do dnia 21 grudnia 2022 r., albo po tym dniu, jeśli było to pierwsze zgłoszenie. Przyznanie refundacji podatku VAT uzależnione było od kryterium dochodowego. Przeciętny miesięczny dochód w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych nie mógł przekroczyć:

- 1) 2 100 zł w gospodarstwie jednoosobowym,

2) 1 500 zł na osobę w gospodarstwie wieloosobowym.

O przyznanie refundacji podatku VAT można się ubiegać po otrzymaniu, a następnie opłaceniu faktury VAT dokumentującej dostarczenie paliwa gazowego na okres od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 30 czerwca 2024 r. Wnioski należy składać nie później niż do 30 września 2024 r., lub w terminie 30 dni od dnia otrzymania faktury dokumentującej dostarczenie paliwa gazowego. O częstotliwości składania wniosków o wypłatę refundacji podatku VAT decyduje wnioskodawca (może być składany każdorazowo w momencie otrzymania i opłacenia faktury, jak również jednorazowo za cały okres, wraz z załączonymi fakturami dokumentującymi dostarczenie paliwa gazowego oraz dowodem uiszczenia zapłaty).

Stosownie do zapisów ustawy o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych, w 2023 r. oraz w 2024 r. w związku z sytuacją na rynku gazu, wnioski o refundację podatku VAT należy poddać weryfikacji w zakresie zgłoszenia lub wpisania głównego źródła ogrzewania gospodarstwa domowego w centralnej ewidencji emisyjności budynków oraz wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu, jednorazowo – przy złożeniu pierwszego wniosku o refundację tego podatku.

W 2023 roku wydano 256 informacji o przyznaniu refundacji podatku VAT, 29 decyzji odmownych z uwagi na niespełnienie kryteriów zawartych przedmiotowej ustawie oraz 49 decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie przyznania refundacji podatku VAT. Łącznie wypłacono 211 refundacji na kwotę 45 294,72 zł.

ŚWIADCZENIA RODZINNE

Warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych, a także zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń określa ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Przyznawanie i wypłata świadczeń rodzinnych jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej.

Świadczenia rodzinne kierowane są do rodzin najuboższych oraz rodzin średnio zamożnych mających na utrzymaniu dzieci. Ich celem jest uzupełnianie dochodów rodzin tak, aby pozwalały one częściowo zrekompensować koszty pojawienia się dziecka w rodzinie, jego utrzymania i edukacji.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne),
- 3) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe),
- 4) świadczenie rodzicielskie.

Kwoty kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych uzależnionych od dochodu, a także wysokość poszczególnych świadczeń rodzinnych (z wyjątkiem świadczenia pielęgnacyjnego, którego wysokość podlega corocznej waloryzacji) podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin. Ostatnia weryfikacja miała miejsce w 2021 roku, jednakże wysokość świadczeń raz kryteria dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych od 2018 r. pozostały na tym samym poziomie.

Niezależnie od wysokości dochodu rodziny przyznawane są: świadczenie rodzicielskie, zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne.

Świadczenia rodzinne przysługują:

- 1) obywatelom polskim,
- 2) cudzoziemcom, m.in.:
 - do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym,
 - posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nie przekraczający 6 miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów lub pracy sezonowej oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy,
 - jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z członkami rodzin, z wyłączeniem cudzoziemców, którym zezwolono na pobyt i pracę na okres nie przekraczający 9 miesięcy, chyba, że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Świadczenia rodzinne przysługują obywatelom polskim oraz cudzoziemcom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej i spełniają wszystkie ustawowe warunki, od których uzależnione jest przyznanie prawa do świadczeń.

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych pomocą	4 337	3 827	3 568

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Obok posiadania dziecka na utrzymaniu, głównym kryterium uprawniającym do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego jest przeciętny miesięczny dochód, w przeliczeniu na osobę w rodzinie, które w 2022 roku wynosiło 674 zł na osobę oraz 764 zł na osobę, jeśli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne.

W przypadku przekroczenia kryterium dochodowego zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny. W przypadku przekroczenia kryterium dochodowego zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny.

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na roczne okresy zasiłkowe od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego. Przy ustalaniu uprawnień do zasiłku rodzinnego brane są pod uwagę dochody osiągnięte w roku poprzedzającym okres zasiłkowy. W przypadkach określonych w ustawie, dochód ten odpowiednio pomniejsza się o dochód utracony lub powiększa o dochód uzyskany.

System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości, uwzględniającą regułę, że w pierwszej kolejności do łożenia na utrzymanie dzieci zobowiązani są ich rodzice. W przypadku, gdy ich środki i uprawnienia są niewystarczające do wychowania i utrzymania dzieci, przysługuje pomoc państwa w postaci świadczeń rodzinnych. W przypadku prawa do zasiłku rodzinnego dla osób samotnie wychowujących dzieci, oznacza to konieczność zasądzenia alimentów na rzecz dziecka od drugiego z rodziców.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- 1) 18 roku życia,
- 2) nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia albo
- 3) 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

W roku 2023 wysokość zasiłku rodzinnego wynosiła miesięcznie :

- 1) 95 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- 2) 124 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia,
- 3) 135 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Osoba, która ma ustalone prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki z tytułu:

- 1) urodzenia dziecka (1000 zł – świadczenie jednorazowe),
- 2) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (400 zł miesięcznie),
- 3) samotnego wychowywania dziecka w kwocie 193 zł miesięcznie na dziecko (nie więcej

niż na dwoje dzieci), a w przypadku dzieci niepełnosprawnych kwotę dodatku zwiększa się o 80 zł (nie więcej niż o 160 zł na wszystkie dzieci),

- 4) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej na trzecie i kolejne dziecko w rodzinie uprawnione do zasiłku rodzinnego (95 zł miesięcznie),
- 5) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (90 zł miesięcznie na dziecko do 5 roku życia i 110 zł miesięcznie na dziecko powyżej 5 roku życia),
- 6) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (113 zł miesięcznie na zamieszkanie w miejscowości, w której mieści się siedziba szkoły i 69 zł miesięcznie na dojazd do szkoły poza miejsce zamieszkania),
- 7) rozpoczęcia roku szkolnego (100 zł przyznawane jednorazowo w okresie zasiłkowym).

Poszczególne świadczenia rodzinne mają różny charakter: w większości wypłacane są na określony czas, tzw. okres zasiłkowy, ale również jednorazowo (dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka) lub raz w ciągu pewnego okresu (dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego).

Część świadczeń rodzinnych występuje samoistnie (zasiłek rodzinny, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenie rodzicielskie, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), natomiast otrzymanie dodatków do zasiłku rodzinnego uzależnione jest od posiadania prawa do zasiłku rodzinnego. Ponadto do każdego z dodatków wymagane jest spełnienie dodatkowych warunków związanych z tytułem (powodem) przyznania dodatku. Jednocześnie można pobierać kilka rodzajów dodatków.

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA

W 2023 roku kryterium dochodowe uprawniające do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka wynosiło 1 922 zł na osobę. Przy ubieganiu się o specjalny zasiłek opiekuńczy również obowiązywało kryterium dochodowe, z tym, że dochód na osobę w rodzinie nie mógł przekroczyć kwoty 764 zł.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługiwała matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu z tytułu urodzenia się żywego dziecka w wysokości 1 000 zł na jedno dziecko jeżeli:

- 1) dochód rodziny w poprzedzającym roku rozliczeniowym nie przekraczał 1 922 zł miesięcznie netto w przeliczeniu na osobę,
- 2) matka dziecka nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu pozostawała pod opieką medyczną
- 3) w przypadku osób samotnie wychowujących dziecko - zasądzone zostały alimenty na rzecz dziecka od drugiego z rodziców.

Zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka jest samoistnym świadczeniem, przyznawanym niezależnie od prawa do zasiłku rodzinnego czy innych świadczeń. Jeżeli członkowi rodziny przysługuje inne świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka za granicą, wówczas świadczenie to nie należy się.

ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom sprawującym opiekę nad dzieckiem, które z powodu swojej sytuacji zawodowej nie mogą skorzystać z zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnionymi do tego świadczenia są zatem osoby bezrobotne, studenci czy pracujący na umowę o dzieło. Przysługuje ono:

- 1) matce dziecka;
- 2) ojcu dziecka – w przypadku skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka, śmierci matki dziecka, porzucenia dziecka przez matkę.
- 3) opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14. roku życia;
- 4) rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia;
- 5) osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 14 roku życia.

Wsparcie finansowe w postaci świadczenia rodzicielskiego przysługuje przez 52 tygodnie po urodzeniu dziecka w wys. 1 000 zł miesięcznie, a w przypadku urodzenia więcej niż jednego dziecka przy jednym porodzie okres ten odpowiednio wydłużany (w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci - do 71 tygodni).

ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE

W ramach świadczeń rodzinnych realizowane są trzy rodzaje świadczeń opiekuńczych: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje niezależnie od dochodu rodziny i osoby, dlatego przyznawane jest nie na okres zasiłkowy, lecz na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Świadczenie to przeznaczone jest dla niepełnosprawnych dzieci i osób powyżej 16 roku życia niepełnosprawnych w stopniu znacznym (w niektórych przypadkach

również w stopniu umiarkowanym) oraz dla osób, które ukończyły 75 lat. Do zasiłku pielęgnacyjnego nie mają prawa osoby pobierające dodatek pielęgnacyjny, przy emeryturze lub rencie wypłacanej z organu emerytalno-rentowego. W roku 2023 wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wynosiła 215,84 zł miesięcznie.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną,
- 4) innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny.

jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Ponadto świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- 1) nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

W roku 2023 wysokość świadczenia pielęgnacyjnego wynosiła 2 458 zł miesięcznie.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. O specjalny zasiłek opiekuńczy ubiegać się mogą osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny w stosunku do osoby wymagającej opieki. W roku 2023 wysokość specjalnego zasiłku opiekuńczego wynosiła 620 zł miesięcznie.

Ponadto ze środków finansowych budżetu państwa przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych wypłacano wprowadzone ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 roku **zasiłki dla opiekunów**. Świadczenia te przysługiwały osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia. W 2023 r. wysokość zasiłku dla opiekuna kształtowała się na poziomie specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Dodatkowo za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy

oraz zasiłek dla opiekuna opłacane są **składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe**. Organ realizujący świadczenia rodzinne opłaca wówczas składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości świadczenia pielęgnacyjnego oraz odpowiednio specjalnego zasiłku opiekuńczego i zasiłku dla opiekuna przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia*) z zastrzeżeniem art. 87 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i nie dłużej, niż przez okres na jaki ustalono prawo do ww. świadczeń. Składek nie opłaca się za osoby podlegające obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z innego tytułu.

Oprócz tego, za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna, nie podlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, opłacane są **składki na ubezpieczenie zdrowotne**.

W związku z panującą do 15 maja 2022 r. epidemią, a następnie obowiązującym od 16 maja 2022 r. stanem zagrożenia epidemicznego na podstawie art. 15h ust 1 i 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności przedłużone było prawo do świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności. Przedłużenie następowało do upływu 60 dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii jednak nie dłużej niż do dnia wydania nowego orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności natomiast w przypadku cudzoziemców do upływu 30 dnia następującego po dniu odwołania tego ze stanów, który obowiązywał jako ostatni.

Dnia 5 maja 2023 r. opublikowana została ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw. Powyższa ustawa z dniem 6 sierpnia 2023 r. uchyliła art. 15 h ustawy covidowej. Na skutek uchylecia ww. przepisu orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, których termin ważności upływał w okresie od 6 sierpnia 2023 r. nie były już przedłużane z mocy prawa i tym samym nie były już przedłużane żadne świadczenia przyznane w oparciu o ww. orzeczenia. Jednocześnie, wszystkie orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, których termin ważności upływał w okresie do 5 sierpnia 2023 r. ulegały ponownemu przedłużeniu z mocy prawa w zależności od daty końca ważności orzeczenia, odpowiednio na okresy do 31 grudnia 2023 r., do 31 marca 2024 r. oraz do 30 września 2024 r.

W związku ze zmianą przepisów należało ponownie dokonać odpowiedniego przedłużenia prawa do określonych świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności, w związku z czym Miejski Ośrodek pomocy Społecznej w Legnicy wydał ponad 400 decyzji zmieniających termin uprawnienia.

*) tj. 20-letni okres składkowy i nieskładkowy w przypadku kobiet i 25-letni okres w przypadku mężczyzn

Na dzień 31 grudnia 2023 r. do pobierania świadczeń pieniężnych na podstawie ww. przepisów uprawnionych było 388 osób. Powoduje to konieczność comiesięcznej weryfikacji dalszego uprawnienia tj. ustalania czy osoba uzyskała nowe orzeczenie o niepełnosprawności/ o stopniu niepełnosprawności.

Wydatkowane środki na realizację świadczeń rodzinnych w latach 2021-2023

Lp	Rodzaj świadczenia	Rok					
		2021		2022		2023	
		Ilość	Kwota (w zł)	Ilość	Kwota (w zł)	Ilość	Kwota (w zł)
1.	Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego	50 062	5 831 747	45 275	5 289 908	38 772	4 514 296
2.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	396	396 000	310	310 000	214	214 000
3.	Świadczenie rodzicielskie	1 948	1 776 057	1 648	1 480 874	1 340	1 217 506
4.	Zasiłek pielęgnacyjny	30 306	6 540 178	28 954	6 246 062	28 059	6 056 049
5.	Świadczenie pielęgnacyjne	4 925	9 639 404	5 142	10 832 413	5 342	13 059 265
6.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	251	153 797	198	120 732	168	103 046
7.	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	3 575	1 849 770	3 680	2 060 881	3 744	2 430 629
8.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	2 874	468 060	2 982	535 901	3 125	660 875
9.	Zasiłek dla opiekuna	125	77 060	80	49 405	65	40 300

Z analizy danych wynika, że od kilku lat następuje spadek liczby rodzin uprawnionych do świadczeń uzależnionych od kryterium dochodowego tj. do zasiłków rodzinnych z dodatkami, jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, specjalnego zasiłku opiekuńczego. Zauważa się natomiast stały wzrost liczby świadczeń pielęgnacyjnych dla osób rezygnujących z zatrudnienia ze względu na konieczność sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Mające wejść w życie z dniem 1 stycznia 2024 r. zmiany w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym, zakładają przebudowę dotychczasowego systemu świadczeń dla osób

z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. Ustawa ta wprowadzi zasadnicze zmiany w warunkach przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego oraz likwidację specjalnego zasiłku opiekuńczego. Jednocześnie dokonano zapisy mające na celu pełną ochronę praw nabytych osób, które nabyły bądź nabędą na starych, obowiązujących do 31 grudnia 2023 r. przepisach, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego. Osoby te będą mogły w dalszym ciągu pobierać wymienione świadczenia zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

W związku ze zmianą przepisów, wypełniając obowiązek informacyjny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zawiadomił w 2023 roku pisemnie wszystkie osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna o wprowadzonych zmianach w zasadach dotyczących uprawnień do ww. świadczeń.

ŚWIADCZENIA RODZINNE DLA OBYWATELI UKRAINY

Od 24 lutego 2022 r. do świadczeń rodzinnych zostali uprawnieni również obywatele Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z toczącymi się działaniami wojennymi i których pobyt został uznany za legalny na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Aby otrzymać świadczenia rodzinne rodzic lub dziecko musieli być zarejestrowani przez komendanta placówki Straży Granicznej w rejestrze obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Polski w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi w tym kraju. Jeśli wjazd na teren Polski nie został zarejestrowany w czasie przekraczania granicy, osoba powinna była złożyć wniosek o nadanie numeru PESEL w ciągu 60 dni od dnia wjazdu do Polski. Po nadaniu numeru PESEL w rejestrze zostaje umieszczony dodatkowy symbol UKR (art. 84 ustawy pomocowej).

Niektóre świadczenia rodzinne zależne są od wysokości uzyskiwanego dochodu w rodzinie. W takiej sytuacji, przy ustalaniu dochodu rodziny, bierze się pod uwagę tylko dochód tych członków rodziny, którzy przebywają w Polsce. Oznacza to, że jeżeli osoba wnioskująca przykładowo o zasiłek rodzinny oświadczy, że członek rodziny określonej zgodnie z definicją art. 3 pkt 16 ustawy o świadczeniach rodzinnych nie przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wówczas przeliczając dochód rodziny na osobę nie uwzględnia się tego członka rodziny i w konsekwencji nie uwzględniania się również dochodu takiej osoby. Osoba ubiegająca się o zasiłki na dzieci składa pod odpowiedzialnością karną oświadczenie o nie przebywaniu małżonka lub drugiego z rodziców dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Przepisy ustawy pomocowej, o których mowa w art. 26 ust. 4 przewidują również, że o świadczenia rodzinne na rzecz dzieci, których dotyczy ustawa pomocowa, z wyjątkiem świadczenia rodzicielskiego, może wnioskować nie tylko rodzic danego dziecka czy opiekun prawny, ale również opiekun tymczasowy ustanowiony przez sąd. W takim przypadku opiekun do wniosku o świadczenia rodzinne na dzieci powinien dołączyć postanowienie sądu opiekuńczego/odpis

postanowienia o ustanowieniu go opiekunem tymczasowym dziecka. Przyznając prawo do świadczeń rodzinnych opiekunowi tymczasowemu, stosuje się odpowiednio przepis art. 5 ust. 11 ustawy o świadczeniach rodzinnych, zgodnie z którym w przypadku gdy prawo do świadczeń rodzinnych ustala się na dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego, ustalając dochód uwzględnia się tylko dochód dziecka. W przypadku gdy opiekun tymczasowy oświadczy, że jest osobą, o której mowa w art. 25 ust. 7 zdanie trzecie ustawy pomocowej, tj. osobą, która na terytorium Ukrainy bezpośrednio przed przybyciem na terytorium RP sprawowała pieczę zastępczą nad dzieckiem, na które stara się o świadczenia rodzinne, wówczas stosowana jest inna procedura ustalenia prawa do świadczenia i jego wypłaty.

Liczba rodzin obywatelstwa ukraińskiego, które przybyły do Polski w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy korzystające ze świadczeń rodzinnych w latach 2022-2023

Wyszczególnienie	2022	2023
Liczba rodzin objętych pomocą	667	302

Przyznane świadczenia rodzinne organ właściwy wypłaca na rachunek bankowy powiatu, na terenie którego opiekun ten sprawuje opiekę nad dziećmi. W dalszej kolejności powiat przekazuje przyznane (reprezentowanemu przez starostę lub przez upoważnionego pracownika jednostki organizacyjnej powiatu) opiekunowi tymczasowemu świadczenia, w szczególności w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

W 2023 roku nie wypłacono świadczeń dla opiekunów tymczasowych, o których mowa w art. 25 ust. 7 zdanie trzecie ustawy pomocowej.

Obywatelom Ukrainy, którzy na mocy ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie nazw uczelni służb państwowych nadzorowanych przez Ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Straży Granicznej, ustawy o Państwowej Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw przybyli do Polski w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy, został przedłużony pobyt legalny do dnia 4 marca 2024 r., a w niektórych przypadkach do dnia 31 sierpnia 2024 r. lub do dnia 30 września 2024 r.

W związku z przedłużeniem legalności pobytu obywatelom Ukrainy, należało dokonać zmiany decyzji przyznających prawo do świadczeń rodzinnych w zakresie zmiany terminu uprawniającego do pobierania świadczeń.

Świadczenia wypłacone obywatelom Ukrainy ze statusem UKR w latach 2022-2023

L.p	Rodzaj świadczenia	Rok			
		2022		2023	
		Ilość	Kwota w zł	Ilość	Kwota w zł
1.	Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym: <i>dla opiekunów tymczasowych</i>	6 102 13	710 419,00 1 610,00	4 342 -	523 018,00 -
2.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	8	8 000,00	19	19 000,00
3.	Świadczenie rodzicielskie	192	178 325,00	334	298 146,00
4.	Zasiłek pielęgnacyjny	162	34 966,00	469	101 229,00
5.	Świadczenie pielęgnacyjne	50	105 950,00	220	495 923,00
6.	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	49	28 574,00	13	7 440,00
7.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne	25	4 768,00	216	138 595,00

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Osobą uprawnioną do świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest dziecko, które ma zasądzone od rodzica alimenty w sytuacji, gdy egzekucja alimentów jest bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują na dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia lub ukończenia 25 roku życia pod warunkiem, że uczy się w ono szkole lub szkole wyższej, a bezterminowo na dziecko, które ma ustalony znaczny stopień niepełnosprawności. O świadczenia z funduszu alimentacyjnego mogą ubiegać się nie tylko rodzice samotnie wychowujący dziecko, ale również ci, którzy zawarli związek małżeński lub żyją w konkubinacie.

Od 1 października 2023 r. kryterium dochodowe uprawniające do pobierania świadczeń z funduszu alimentacyjnego wynosiło 1 209 zł na osobę w rodzinie. Wcześniej obowiązywało kryterium w wysokości 900 zł, które zgodnie z przepisami co 3 lata podlega zwiększeniu o wskaźnik waloryzacji.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco zasądzonych alimentów nie więcej jednak niż 500 zł na każde dziecko. Obok wyższego kryterium dochodowego obowiązują również od tego terminu zmiany dotyczące ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego - tzw. mechanizm „złotówka za złotówkę”. Oznacza to, że w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego świadczenie

z funduszu alimentacyjnego przysługuje w wysokości różnicy między kwotą świadczenia przysługującego osobie uprawnionej a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie. W przypadku, gdy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej jest niższa niż 100 zł, świadczenie to nie przysługuje.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacone w latach 2021–2023

Rok	Liczba rodzin korzystających ze świadczenia	Liczba wypłaconych świadczeń	Kwota wypłaconych świadczeń (w zł)
2021	586	10 862	4 352 721
2022	527	9 862	4 073 692
2023	459	8 581	3 618 422

Z powyższego zauważyć można, że pomimo podwyżki kryterium dochodowego spada liczba rodzin korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego, maleje również kwota wypłaconych świadczeń.

Katalog środków służących do dyscyplinowania dłużników alimentacyjnych od kilku lat pozostaje niezmienny. Istnieje konieczność przeprowadzania wywiadów z dłużnikami, ich aktywizacja zawodowa, a w określonych w ustawie przypadkach składanie wniosku do prokuratury o ściganie dłużnika oraz składanie wniosku do prezydenta o zatrzymanie prawa jazdy. Skierowanie wniosku do prokuratury o ściganie za przestępstwo uporczywego uchylania się od obowiązku alimentacyjnego oraz do Prezydenta Legnicy o zatrzymanie prawa jazdy, musi być poprzedzone wydaniem decyzji administracyjnej uznającej dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. W razie powstania zaległości w należnościach dłużnika za okres dłuższy niż 6 miesięcy przekazywane są do biura informacji gospodarczej informacje o zobowiązaniach dłużników wynikających z wypłacanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej. Od 2016 roku istnieje obowiązek przekazywania takich informacji do wszystkich biur informacji gospodarczych podanych przez ministra właściwego do spraw gospodarki w Biuletynie Informacji Publicznej. Obecnie takich biur jest 4 i do wszystkich z nich przekazywane są informacje o wyżej wymienionych zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych. Na dzień 31.12.2023 r. w biurach informacji gospodarczych figurowało 2 543 dłużników alimentacyjnych. Dodatkowo od 1 grudnia 2021 r. istnieje obowiązek zamieszczania w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji dotyczących dłużników alimentacyjnych w przypadku, gdy komornik nie prowadzi ich egzekucji, a zaległość powstała za okres dłuższy niż 3 miesiące. Na dzień 31.12.2023 r. do Krajowego Rejestru Zadłużonych zgłoszono 33 dłużników alimentacyjnych.

Liczba dłużników alimentacyjnych w latach 2021–2023

L.p	Wyszczególnienie	Rok		
		2021	2022	2023
1.	Liczba dłużników alimentacyjnych w gminie	1 581	1 577	1571
2.	Liczba dłużników alimentacyjnych zgłoszonych do Biur Informacji Gospodarczych	2 443	2 465	2 543

W 2023 roku, podobnie jak w latach ubiegłych najczęściej problemów sprawiało ustalanie miejsca zamieszkania dłużnika. W takiej sytuacji przeprowadzenie wywiadu i uzyskanie oświadczenia majątkowego nie był możliwe. W wielu przypadkach dłużnicy alimentacyjni nie byli zainteresowani współpracą z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz skorzystaniem poprzez aktywizację zawodową z pomocy w znalezieniu i podjęciu pracy, co umożliwiłoby regulowanie przez nich zobowiązań alimentacyjnych.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego podlegają zwrotowi. Oznacza to, że dłużnik jest zobowiązany do zwrotu wypłaconych świadczeń wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, które naliczane są do dnia spłaty należności. Należności przypadające od dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego podlegają ściągnięciu wraz z odsetkami w drodze egzekucji sądowej. Po wydaniu decyzji ustalającej prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ właściwy wierzyciela wnosi o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub o przyłączenie się do toczącego się postępowania egzekucyjnego w sprawie zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej do alimentów. W 2023 r. do komorników sądowych zostało złożonych łącznie 536 wniosków o przyłączenie się do egzekucji. Od dnia obowiązywania ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów do końca 2023 roku dłużnicy alimentacyjni posiadali należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami na łączną kwotę 97 177 521 zł, z czego kwota 37 573 726 zł stanowiła odsetki.

Ściągalność należności w stosunku do wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2021-2023

Rok	Wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego (w zł)	Kwoty zwrócone przez dłużników (w zł)	Ściągalność należności w stosunku do wypłaconych świadczeń (w %)
2021	4 352 721	1 576 464	36,2
2022	4 073 692	1 897 430	46,6
2023	3 618 422	2 039 449	56,4

Nowelizacja kodeksu karnego z 2017 r. nałożyła obowiązek na organ właściwy wierzyciela złożenia zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa w związku z przyznaniem świadczenia z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej oraz posiadaniem przez dłużnika zaległości przewyższających równowartość trzech miesięcy. W roku 2023 kierowane były zawiadomienia do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa przez dłużników alimentacyjnych, jednakże w większości przypadków rezultatem tych działań była odmowa wszczęcia dochodzenia lub umorzenie wszczętego postępowania. Tylko w nielicznych przypadkach nałożono karę ograniczenia wolności w postaci nieodpłatnej pracy na cele społeczne.

Działania podjęte wobec dłużników alimentacyjnych w latach 2021–2023

L.p	Wyszczególnienie	Częstotliwość działań podjętych w roku:		
		2021	2022	2023
1.	Wystąpienie do Urzędu Pracy (aktywizacja zawodowa)	318	187	238
2.	Zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w Powiatowy Urzędzie Pracy	317	178	255
3.	Wydanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	55	46	37
4.	Wnioski do Prezydenta o zatrzymanie prawa jazdy	54	35	40
5.	Wnioski do Prokuratury na podstawie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	55	37	40
6.	Wnioski do Prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa przez dłużnika alimentacyjnego w związku z przyznaniem świadczeń z FA	259	247	208

PROGRAM „RODZINA 500 PLUS”

Na skutek zmiany ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci od 1 stycznia 2022 r. Program Rodzina 500 plus realizuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przy czym do maja 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy nadal realizował wypłaty należnych świadczeń przyznanych na okres od 1 czerwca 2021 r. do 31 maja 2022 r.. Ponadto prowadził sprawy wszczęte a nie zakończone przed dniem 1 stycznia 2022 roku (wnioski złożone do 31 grudnia 2021 r.) oraz wypłacał świadczenia przyznane na podstawie decyzji wydanych przez Wojewodę Dolnośląskiego w sprawach podlegających koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Dodatkowo na zgłoszenie ZUS, jeśli w wyniku przeprowadzenia przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego potwierdzającego marnotrawienie przyznanego świadczenia lub wykorzystania świadczenia niezgodnie z przeznaczeniem, Ośrodek realizował wypłaty świadczenia wychowawczego w formie rzeczowej/opłacania usług.

Liczbę rodzin objętych programem, liczbę wypłaconych świadczeń wychowawczych oraz kwotę wydatkowaną na ten cel obrazuje poniższa tabela.

Realizacja Programu Rodzina 500 plus w latach 2021–2023

Rok	Liczba rodzin objętych programem	Liczba wypłaconych świadczeń	Wydatkowana kwota (w zł)
2021	9 932	182 686	91 065 15
2022	9 833	76 894	38 306 087
2023	5	396	184 326

PROGRAM „ZA ŻYCIEM”

Program „Za życiem” został wprowadzony 1 stycznia 2017 r. ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin. Celem programu jest wsparcie rodzin z osobami niepełnosprawnymi, w szczególności rodzin wychowujących niepełnosprawne dzieci. Swoim zasięgiem obejmuje rozwiązania dotyczące wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, usług wspierających, rehabilitacyjnych i mieszkaniowych. Program zapewnia koordynację wsparcia, poradnictwa i informacji i jest realizowany przez wiele podmiotów.

W ramach programu wypłacane jest jednorazowe świadczenie w kwocie 4 000 zł z tytułu urodzenia dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Wypłata świadczenia nie jest uzależniona od spełnienia kryterium dochodowego.

W 2021 roku wypłacono 10 takich świadczeń na kwotę 40 000 zł., rok później o jedno świadczenie mniej, a w roku 2023 było to 6 wypłaconych świadczeń na kwotę 24 000 zł.

* * *

Świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego z nielicznymi wyjątkami (m.in. zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, świadczenia rodzicielskie) przyznawane są na zamknięte okresy tzw. okresy zasiłkowe/świadczeniowe trwające 12 miesięcy. Osoby ubiegające się po raz pierwszy o świadczenia składają wnioski na bieżąco. Na bieżąco zgłaszane są również zmiany sytuacji powodujące konieczność zmian/uchyleń wcześniej wydanych decyzji oraz decyzje orzekające o nienależnie pobranych świadczeniach. Osoby korzystające cyklicznie ze świadczeń co roku ponawiają wnioski o świadczenia. Wnioski można było składać od 1 lipca drogą tradycyjną (w wersji papierowej) i od 1 sierpnia drogą elektroniczną.

Liczba złożonych wniosków w latach 2021–2023

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba złożonych wniosków w roku:		
		2021	2022	2023
1.	Świadczenia rodzinne	3 204	2 810	2 454
2.	Świadczenia rodzinne UKR	0	725	293
3.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	1 211	962	1 013

Na przestrzeni lat zauważyć można politykę mającą na celu ograniczanie barier administracyjnych oraz ułatwianie procedur związanych ze składaniem wniosków przez osoby ubiegające się o świadczenia. Jeszcze w roku 2012 osoby ubiegające się o świadczenia zobowiązane były do udokumentowania swojej sytuacji finansowej poprzez dostarczenie stosownych zaświadczeń z urzędu skarbowego potwierdzających uzyskane dochody oraz dołączenia do wniosku szeregu innych dokumentów w tym m.in. dokumentu potwierdzającego wiek dziecka np. odpisu aktu urodzenia. W roku 2013 można było już zaświadczenie z urzędu skarbowego zastąpić oświadczeniem złożonym przez świadczeniobiorcę. Natomiast od 2016 roku organ rozpatrujący wniosek ma obowiązek samodzielnego uzyskiwania lub weryfikacji drogą elektroniczną m.in. danych z rejestru PESEL, informacji o dochodach podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych czy też informacji o wydanych orzeczeniach o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności.

Osoby ubiegające się o świadczenia nie zostały jednak całkowicie zwolnione z obowiązku dostarczania dokumentów. Nadal istnieje obowiązek dołączania m.in. orzeczeń sądowych, dokumentów związanych z koniecznością wyliczenia dochodu utraconego czy też dochodu uzyskanego. Z powyższego wynika, że bardzo dużą część obowiązków przypisanych dotychczas obywatelom przekierowano na organy realizujące zadania wynikające z poszczególnych ustaw. Pracownicy tych organów są zobowiązani do wykonania szeregu czynności sprawdzających tj. weryfikację drogą elektroniczną informacji zawartych we wnioskach o ustalenie prawa do świadczeń m.in. danych dotyczących wnioskodawcy i dzieci, na które jest wnioskowana pomoc (baza PESEL), informacji o legitymowaniu się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, informacji o pobieraniu świadczeń w innych gminach (Centralna

Baza Beneficjentów), pozyskiwanie informacji o pobieranych zasiłkach z urzędu pracy, jak również informacji o uzyskiwanych dochodach podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych (baza Ministerstwa Finansów) oraz wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne (baza Zakładu Ubezpieczeń Społecznych), a także informacji o prowadzeniu działalności gospodarczej (CDEiG). Dodatkowo została udostępniona baza danych o uczęszczaniu dzieci do szkoły (baza MEN) a w przypadku obywateli Ukrainy - Rejestr Straży Granicznej.

I tak, mając na celu prawidłowe rozpatrzenie wniosków o przyznanie prawa do różnych świadczeń, wywoływanych jest łącznie kilkadziesiąt usług weryfikujących informacje podane przez osoby ubiegające się o świadczenia oraz kilkadziesiąt usług pozyskujących dane niezbędne do rozpatrzenia wniosków.

Liczba decyzji / informacji wydanych na podstawie ustaw w latach 2021- 2023

L.p	Rodzaj świadczenia	Liczba wydanych decyzji / informacji w roku:		
		2021	2022	2023
1.	Świadczenia rodzinne <i>(ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych)</i>	5 441	4 838	4 640
2.	Świadczenia rodzinne UKR <i>(ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych)</i>	0	1 188	769
3.	Fundusz alimentacyjny <i>(ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów)</i>	1 260	921	1104
4.	Świadczenia wychowawcze (Program Rodzina 500+) <i>(ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci)</i>	10 939	148	13
5.	Zasiłek dla opiekuna <i>(ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów)</i>	4	3	0
6.	Jednorazowe świadczenie z programu „Za życiem” <i>(ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”)</i>	10	9	6
Razem wydanych decyzji		17 656	7 107	6 532

PROGRAM „CZYSTE POWIETRZE”

Dodatkowo w Dziale Świadczeń Rodzinnych od października 2020 r. realizowane było zadanie w ramach programu „Czyste Powietrze” 2.0. Następnie program rozszerzono o nową edycję „ciepłe mieszkanie”. Nałożono na gminy nowe zadanie polegające na obowiązkowi wydawania zaświadczeń dla osób fizycznych, które zamierzają składać wnioski o przyznanie podwyższonego dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. I tak na wniosek osób zainteresowanych na podstawie przepisów ustawy – Prawo ochrony środowiska wydawane były

zaświadczenia o wysokości przeciętnego dochodu gospodarstwa domowego. Zaświadczenie o dochodach potwierdzały dochód gospodarstwa jednoosobowego lub wieloosobowego. Dochód wykazany w zaświadczeniu obliczany był na podstawie definicji dochodu zawartej w ustawie o świadczeniach rodzinnych i konieczne w tym zakresie było przeprowadzenie czynności sprawdzających. W 2022 roku wydano 33 zaświadczenia, a w roku 2023 było to już 78 zaświadczeń.

ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE NA ZAPEWNIENIE ZAKWATEROWANIA I WYŻYWIENIA OBYWATELOM UKRAINY

Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa) podmioty, w szczególności osoby fizyczne, które zapewniły na własny koszt zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy mogły ubiegać się o świadczenie pieniężne w wysokości 40 zł za każdy dzień pomocy. Świadczenie pieniężne było wypłacane na wniosek, za okres faktycznego zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, jednak nie dłużej niż za okres 120 dni od dnia przybycia na terytorium Rzeczypospolitej Polski. Okres wypłaty świadczenia mógł być przedłużony w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Początkowo okres wsparcia wynosił 60 dni, ale w konsekwencji nowelizacji specustawy z dnia 27 kwietnia 2022 r. wydłużono ten okres do 120 dni. Dodano wówczas kolejny warunek – nadanie obywatelowi Ukrainy numeru PESEL.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach wskazanych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie maksymalnej wysokości świadczenia pieniężnego przysługującego z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy oraz warunków przyznawania tego świadczenia i przedłużania jego wypłaty, gmina mogła przedłużyć okres wypłaty świadczenia na okres dłuższy niż 120 dni m.in., gdy osoba zakwaterowana posiadała orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze względu na wiek (ukończenie przez kobiety 60 lat, a 65 lat przez mężczyzn) oraz w przypadku kobiet w ciąży lub osób wychowujących dziecko do 12 miesiąca życia.

Świadczenia nie otrzymała osoba, której z tego tytułu wypłacono osobne wynagrodzenie (np. opłacenie czynszu przez obywatela Ukrainy w ramach umowy najmu). Składając więc wniosek o rekompensatę 40 zł należało złożyć odpowiednie oświadczenie, że za okres pomocy obywatelom Ukrainy (uchodźcom) nie otrzymano dodatkowego wynagrodzenia, w tym za wynajem, oraz że za osobę przyjętą do zakwaterowania nie wypłacono już świadczenia, a wyżywienie i zakwaterowanie zapewniono na własny koszt. Przyznanie świadczenia i jego wypłacenie było też uzależnione od warunków zakwaterowania i wyżywienia. Świadczenie nie przysługiwało, jeżeli warunki zakwaterowania i wyżywienia zagrażały życiu lub zdrowiu ludzi lub gdy we wniosku podano

nieprawdę. Weryfikacji dokonywali upoważnieni pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Legnicy. W 2023 roku przeprowadzono 120 takich weryfikacji.

W 2023 roku łączna wysokość wypłaconych świadczeń wyniosła 5 675 160 zł.

POMOC MATERIALNA O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW

Od 1 lipca 2015 roku, w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej realizowane były zadania gminy wynikające z ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (j.t. Dz. U. z 2022 r., poz. 2230 ze zm.) dotyczące udzielania pomocy materialnej uczniom.

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności gdy w rodzinie tej występowało: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także w przypadku niepełnej rodziny lub gdy wystąpiło zdarzenie losowe. Wniosek o przyznanie świadczenia składany był corocznie w terminie do dnia 15 września bieżącego roku, a decyzja przyznająca świadczenie jest wydawana do końca roku szkolnego (czerwiec następnego roku).

Kwota dochodu uprawniająca do przyznania stypendium szkolnego w 2023 roku nie mogła być wyższa niż 600 zł na osobę w rodzinie ucznia. Na jedno dziecko uczące się przyznawane było świadczenie w wysokości 248 zł na miesiąc. W 2023 r. z tej formy pomocy skorzystało 390 uczniów, a wysokość wypłaconych świadczeń wyniosła 654 477,17 zł.

Zasiłek szkolny może być przyznany także uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Wówczas wysokość zasiłku szkolnego nie może być wyższa niż 620 zł. W 2023 roku z tej formy pomocy skorzystało 6 uczniów, wydatkowano na ten cel kwotę 3 720 zł.

Stosownie do art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r., poz. 103 ze zm.) obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt był uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ww. ustawy, mogła być przyznawana pomoc materialna o charakterze socjalnym na zasadach określonych w rozdziale 8a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

W roku 2023 z pomocy w formie stypendium szkolnego skorzystało 74 uczniów – obywateli Ukrainy. Na ten cel wydatkowano kwotę 64 489,41 zł. Środki na realizację tego zadania pochodziły z Funduszu Pomocy, którego celem było wsparcie uchodźców z Ukrainy.

PODSUMOWANIE

Jak wynika z przedstawionego Sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, rok 2023 był kolejnym, bardzo intensywnym, jeśli chodzi o realizację dodatkowych zadań, rokiem pracy.

W dalszym ciągu jest realizowana pomoc na rzecz obywateli Ukrainy przebywających w naszym mieście, także nadal realizowane są dodatkowe programy osłonowe na rzecz najuboższych legniczan. Są to wszystko programy z założenia o charakterze epizodycznym, jednak ciągle czas ich obowiązywania jest wydłużany, co bardzo destabilizuje pracę Ośrodka – realizacja ich, to konieczność rozpatrzenia w ciągu roku kilku tysięcy wniosków.

Kolejnym narastającym problemem jest zwiększająca się liczba rodzin/środków dysfunkcyjnych, często z problemem uzależnień, gdzie najbardziej zagrożone są dzieci. Praca z rodzinami jest bardzo trudna, często brak chęci i współdziałania nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów.

W związku z powyższym planujemy skupić nasze działania głównie na:

- pogłębianiu współpracy z partnerami zewnętrznymi, między innymi obszarze wspierania rodziny, pomocy osobom w wieku senioralnym,
- stałym wzmocnianiu systemu wsparcia środowiskowego i instytucjonalnego,
- wzmocnianiu i rozwijaniu polityki senioralnej w najszerszym tego słowa znaczeniu.

W kolejnym roku planujemy wykorzystać doświadczenia z realizacji opisanych w Sprawozdaniu działań w celu wsparcia osób potrzebujących. Dużym wyzwaniem jest bowiem, dopasowanie działalności Ośrodka do dynamicznie zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej.

Mam nadzieję, że choćby pobieżna lektura Sprawozdania daje obraz ogromu całej pracy kadry Ośrodka na rzecz legniczan, pracy bardzo różnorodnej – począwszy od opieki nad maluchami w miejskich żłobkach, do opieki nad seniorami – z całą gamą różnych form wsparcia dla potrzebujących, na każdym etapie życia, w zależności od potrzeb.

Oprócz trudnej, codziennej pracy z naszymi klientami, największym problemem jest odchodzenie z Ośrodka wykwalifikowanej kadry, szczególnie odczuwane w zawodzie pracownika socjalnego, psychologa czy koordynatora rodziny.

Legnica, dnia 31 stycznia 2024 roku